

ИНФОРМАТОР

ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА

Број 0.
Август 2021.
ISSN: XXXX-XXXX

Издавамо:

“СУСРЕТИ ЈАВНИХ
ПРЕДУЗЕЋА”,
Злаћибор
септембар 2021.

 У овом броју

Интервју са извршним
директором ЈП "Пошта
Србије", проф. др Сашом
Трандафиловићем

ДНЕВНИ КОНСАЛТИНГ

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ТЕЛЕФОНОМ ИЗ ПРАВНО-ЕКОНОМСКОГ ПОСЛОВАЊА

011/3286 489; 011/30 36 531; 011/30 36 532; 011/26 31 222;
011/2624 434, 011/3286-542;

Сваког радног дана од 7:30 до 15:30

Оператор ће вас повезати са нашим стручњацима

Календар пословних обавеза	Невена Баћковић
Из делатности јавних предузећа	Проф. др Саша Трандафиловић
Радни односи	Др Александар Антић
Зараде	Мирјана Јосифовић
Јавне набавке	Снежана Шокчанић
Имовински односи	Петар Вујадиновић
Финансије и рачуноводство	Невена Баћковић и Регина Раделић
Порези	Зорица Кузмановић

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ПУТЕМ МЕЈЛА

Сваког радног дана од 7:30 до 15:30

javnapreduzeca@obrazovni.rs

ИНФОРМАТОР ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА

Издаје: „ОБРАЗОВНИ ИНФОРМАТОР“ Београд,

Цара Лазара 5А, п. фах 25

Излази месечно

00 број-1.8.2021.

УРЕДНИЧКИ КОЛЕГИЈУМ: Андрија Ивић (главни и одговорни уредник), Јована Јанковић (уредник), Срђан Стевановић, Александар Антић, Снежана Шокчанић, Регина Раделић, Саша Трандафиловић, Петар Вујадиновић, Невена Баћковић, Мирјана Јосифовић, Зорица Кузмановић, Данијела Иванковић

КОРЕКТУРА/ЛЕКТУРА: Сретен Ђеличић

ТЕХНИЧКО УРЕЂИВАЊЕ: Радован Рачић и Драгана Милосављевић

САДРЖАЈ

Реч уредника3

Календар пословних обавеза..........5

Из делатности јавних предузећа

▪ **Поверавање обављања комуналне делатности** (Закон о комуналним делатностима; Оснивање заједничког јавног предузећа од стране две или више јединица локалне самоуправе).....7

Радни односи

▪ **Рад ван радног односа** (Врсте рада ван радног односа; Међународни акти од значаја за уређење рада ван радног односа; Нормативно уређење рада ван радног односа у Србији)21

Зараде

▪ **Контрола обрачуна зарада у јавним предузећима** (Достављање Обрасца ЗИП-1; Објашњење о начину попуњавања Обрасца ЗИП-1).....31

▪ **Контрола обрачуна зарада - Образац ЗИП-1**34

Јавне набавке

▪ **Прекршаји у поступцима јавних набавки** (Прекршаји наручилаца; Прекршаји понуђача)38

Имовински односи

▪ **Имовина јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе** (Правни основ; Појам и подела јавне својине; Право коришћења и корисници; Имовина јавних предузећа и и обавеза евидентирања код РДИ; Процена вредности имовине ЈП; Изградња, реконструкција, адаптација, санација, инвестиционо и текуће одржавање објекта које користе ЈП; Налази и препоруке ДРИ)45

Финансије и рачуноводство

- Тромесечни извештаји јавних предузећа и контрола реализације од стране оснивача - током 2021. године (Обавеза достављања тромесечних извештаја о реализацији годишњег програма пословања јавних предузећа)60

Порези

- Нови правилник о порезу на додату вредност (Критеријуми на основу којих се одређује када се предаја добара на основу уговора о лизингу, односно закупу сматра прометом добара; Узимање и употреба добара и други промет добара и услуга, без накнаде).....66

Прописи

- I Прописи за пословање јавних предузећа.....73
- II Прописи у скупштинској процедуре.....75
- III Прописи у припреми76

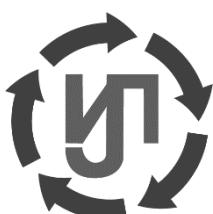
Статистички подаци.....77

Интервју са представницима јавних предузећа (Интервју са проф. др. Сашом Трандафиловићем, извршним директором ЈП „Пошта Србије“).....83

Судска пракса и службена мишљења

- Ништавост одлуке о разрешењу директора јавног предузећа84
- Обавеза општинског јавног комуналног предузећа да одржава депоније85
- Јавна предузећа као понуђачи у поступку јавне набавке депоније86
- Право запосленог на мировање радног односа због именовања за директора јавног предузећа од стране јединице локалне самоуправе87

Календар са нерадним данима 2021. и 2022.88

РЕЧ УРЕДНИКА

Јавна предузећа су сервис свих грађана, па се кроз њихов константан развој може очекивати уређенији и бољи живот у нашој држави.

Часопис „Информатор јавних предузећа“ је управо креиран из тих разлога, да буде информативни подсетник и едукативни ослонац у раду јавних предузећа Србије.

Кроз стручне публикације, организовање консултација, семинара и вебинара, наша кућа *Образовни информатор* планира да постане главни партнери у пословању јавних предузећа.

Ослушкујемо потребе, пратимо прописе, сагледавамо новине у пословним обавезама и ангажујемо истакнуте стручњаке са дугогодишњим искуством у раду јавних предузећа за које смо сигурни да ће решити све Ваше правно-економске недоумице.

Кроз сталне рубрике нашег часописа обрадићемо теме из области *Радних односа, Зарада, Јавних набавки, Имовинских односа, Финансија, Рачуноводства, Пореза, Статистике*, као и примере из судске праксе и мишљења надлежних министарстава.

Поред стручних текстова наших аутора, кроз интервјује са представницима појединачних јавних предузећа, читаоци ће моћи да се упознају са њиховим радом, изазовима и постигнућима добре праксе.

Такође, једна од сталних рубрика биће и рубрика *Прописи* у којој ћемо објављивати преглед новодонетих прописа од значаја за пословање јавних предузећа донетих између два броја часописа, као и прописе који су у скупштинској процедуре и припреми.

Наша едукативна кућа се већ три деценије бави правно-економским пословањем јавног сектора, што нам даје стабилну основу да започнемо један овакав пројекат.

Зато будите сигурни да сте одабрали правог пословног партнера.

Јована Јанковић,
главни уредник часописа
„Информатор јавних предузећа“

СТРУЧНО ИЗДАЊЕ ОБРАЗОВНОГ ИНФОРМАТОРА

ЗБИРКА ОДАБРАНИХ ПРОПИСА И СТРУЧНИХ ТЕКСТОВА О ПРИМЕНИ ЗАКОНА О ЈАВНИМ НАБАВКАМА

www.obrazovni.rs

КАЛЕНДАР ПОСЛОВНИХ ОБАВЕЗА

АВГУСТ			
Рок	Корисник/Орган	Обавеза	Основ - пропис
1	2	3	4
5. август	Корисници јавних средстава	Подносе молбу за попуњавање слободног, односно упражњеног радног места и за одобравање додатног радног ангажовања код КЈС на обрасцу ПРМ. Молба се подноси надлежном министарству, односно другом надлежном органу, за одлучивање на седници Комисије у том месецу	<i>Уредба о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Сл. гл. РС“ бр 159/20 члан 3)</i>
10. август	Корисници јавних средстава	Достављају податке у електронском облику о броју укупно запослених, изабраних, постављених и ангажованих лица и износу исплаћеном на име свих примања у месецу јул 2021. Централном регистру обавезног социјалног осигурања	<i>Закон о Централном регистру обавезног социјалног осигурања („Сл. гл. РС“ бр. 95/18 и 91/19) чл. 27</i>
15. август	Корисници јавних средстава	Уплата осталих јавних прихода (комуналне таксе, накнаде, итд.) утврђених решењем	У складу са актима локалних влати

1	2	3	4
15. август	ПДВ обvezници чији је порески период календарски месец	Подношење прегледа обрачуна - ПОПДВ и месечне пореске пријаве за плаћање ПДВ за претходни месец надлежном пореском органу.	Закон о ПДВ („Сл. гл. РС“ бр. 84/04...153/20) - члан 50а и Правилник о порезу на додату вредност („Сл. гл. РС“ бр. 37/21 и 64/21)
29. август	Надлежни органи аутономне покрајине односно јединице локалне самоуправе	Достављање Министарству привреде извештаја о степену усклађености планираних и реализованих активности састављених на основу информација из тромесечних извештаја јавних предузећа достављених за други квартал	Упутство о начину достављања образца тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа Министарства привреде број 110-00-72/2016-09 од 11.априла 2016. године
31. август	Сви послодавци	Достављање запосленом обрачуна зараде, односно накнаде зараде са јул 2021. године. Уколико није извршена исплата зараде, послодавац је дужан да уз обрачун достави и обавештење о томе, као и да наведе разлоге због којих није извршена исплата.	Закон о раду („Сл. гл. РС“ бр. 24/05....95/18) - члан 121.
31. август	Сви послодавци	Обрачун и уплата доприноса за обавезно социјално осигурање на најнижу основицу, уколико послодавац није исплатио зараду за претходни месец.	Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање („Сл. гл. РС“ бр. 84/04....44/21) - члан 51 став 3

ИЗ ДЕЛАТНОСТИ ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА

ПОВЕРАВАЊЕ ОБАВЉАЊА КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Мање локалне самоуправе у Републици Србији суочене су са проблемом пружања комуналних услуга у одређеним областима, нарочито имајући у виду да су комуналне делатности, делатности од општег интереса и да је општина, преко својих органа, у складу с Уставом и законом дужна да уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности и локални превоз и да је вршилац комуналне делатности дужан да организује свој рад и пословање на начин којим се обезбеђује трајно и несметано пружање комуналних услуга корисницима, под условима и на начин уређен законом.

Међутим, у току пружања комуналних услуга могуће је да дође до непланираних прекида испоруке или поремећаја у пружању комуналних услуга, али не и трајног прекида пружања комуналних услуга грађанима.

У циљу обезбеђивања трајног и несметаног пружања комуналних услуга, јединице локалне самоуправе могу, имајући у виду одредбе **Закона о комуналним делатностима**, поверити обављање комуналне делатности на следеће начине:

- 1) оснивањем јавног предузећа или привредног друштва;
- 2) поверањем привредном друштву, предузетнику или другом привредном субјекту;
- 3) споразумом две или више јединица локалних самоуправа којим се уређује заједничко обављање комуналних делатности;
- 4) преко пројекта јавно-приватног партнериства и концесије.

ЗАКОН О КОМУНАЛНИМ ДЕЛАТНОСТИМА

Законом о комуналним делатностима („Сл. гл. РС” бр. 88/11, 46/14, 104/16, 95/18 и 88/19), прописано је да су комуналне делатности: снабдевање водом за пиће; пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода; производња, дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом; управљање комуналним отпадом; градски и приградски превоз путника; управљање гробљима и сахрањивање; погребна делатност; управљање јавним паркиралиштима; обезбеђивање јавног осветљења; управљање пијацама; одржавање улица и путева; одржавање чистоће на површинама јавне намене; одржавање јавних зелених површина; димничарске услуге; делатност зоохигијене.

Надлежност за уређивање комуналних делатности

Општине и градови, у складу са овим законом, обезбеђују организационе, материјалне и друге услове за изградњу, одржавање и функционисање комуналних објеката и за техничко и технолошко јединство система и уређују и обезбеђују обављање комуналних делатности и њихов развој.

Комуналним објектима, сматрају се грађевински објекти са уређајима, инсталацијама и опремом, сама постројења, уређаји и инсталације и други објекти који служе за пружање комуналних услуга корисницима, као и уређено грађевинско земљиште и добра у општој употреби која се користе за обављање комуналне делатности.

Јединица локалне самоуправе уређује у складу са законом услове обављања комуналних делатности, права и обавезе корисника комуналних услуга, обим и квалитет комуналних услуга и начин вршења надзора над обављањем комуналних делатности обезбеђујући нарочито:

- 1) одговарајући обухват, обим и квалитет комуналних услуга, који подразумева нарочито: сигурност и заштиту корисника у добијању услуга, поузданост, приступачност и трајност у пружању услуга;
- 2) развој и унапређивање квалитета и асортимана комуналних услуга, као и унапређивање организације рада, ефикасности и других услова пружања услуга;
- 3) сагласност са начелима одрживог развоја, која су дефинисана посебним законом који уређује одређену комуналну делатност;
- 4) ефикасно коришћење ресурса и смањење трошкова обављања комуналних делатности успостављањем сарадње две или више јединица локалне самоуправе и другим активностима када за то постоји могућност;
- 5) конкуренцију у обављању делатности.

Општине и градови могу својом одлуком, у складу са статутом, предвидети да градска општина, месна заједница или други облик месне самоуправе обавља одређене послове у вези са обезбеђивањем услова за обављање комуналних делатности.

Обезбеђивање услова за обављање комуналних делатности обухвата активности на јачању капацитета и функционалности комуналне инфраструктуре, обезбеђење средстава за финансирање изградње комуналне инфраструктуре, активности на праћењу квалитета комуналних услуга, као и предузимање мера за континуирано вршење комуналних делатности у циљу обезбеђења животних потреба физичких и правних лица.

Поверавање обављања комуналних делатности

Законом о комуналним делатностима је прописано да комуналну делатност могу обављати јавно предузеће, привредно друштво, предузетник или други привредни субјект.

Јединица локалне самоуправе је дужна да се у поступку поверавања обављања комуналних делатности руководи начелима конкуренције, економичности, ефикасности и заштите животне средине.

Под поверавањем обављања комуналне делатности подразумева се временски орочено уговорно уређивање односа у вези са обављањем комуналне делатности или појединачних послова из оквира комуналне делатности између једне или више јединица локалне самоуправе и вршиоца комуналне делатности, које за циљ има пружање комуналних услуга на територији једне или више јединица локалне самоуправе или на делу територије јединице локалне самоуправе.

Изузетно, погребне комуналне делатности се не поверају, већ их могу обављати сви привредни субјекти који испуњавају прописане услове.

Поверање обављања комуналне делатности врши се на основу одлуке скупштине јединице локалне самоуправе о начину обављања комуналне делатности и уговора о поверању, осим када се оснива јавно предузеће.

Пре доношења одлуке о поверању комуналне делатности на делу територије јединице локалне самоуправе, која је у складу са одредбама посебних закона или подзаконских аката, проглашена за подручје од посебног значаја у смислу заштите природних добара или проглашена као туристички простор у смислу закона којима се уређује туризам, јединица локалне самоуправе прибавља мишљење управљача тог јавног добра, односно управљача тог туристичког простора. Управљач јавног добра, односно туристичког простора даје мишљење у року од 30 дана, а уколико не поступи у том року, јединица локалне самоуправе може донети одлуку и без мишљења тог управљача.

Јединица локалне самоуправе не може донети одлуку о поверању послова сахрањивања, уређивања и одржавања гробља које је у својини цркве или верске заједнице, без сагласности те цркве или верске заједнице.

На поступак поверања обављања комуналне делатности чије се финансирање обезбеђује из буџета јединице локалне самоуправе, односно чије се финансирање обезбеђује у целости или делимично наплатом накнаде од корисника комуналних услуга, примењују се одредбе закона којима се уређује јавно-приватно партнерство и концесије.

ОСНИВАЊЕ ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА И ДРУШТВА КАПИТАЛА

Обављање комуналних делатности, као делатности од општег интереса, могуће је поверити јавном предузећу или друштвима капитала у складу са одредбама Закона о јавним предузећима („Сл. гл. РС“ број 15/16 и 88/19).

Појам јавног предузећа

Јавно предузеће је предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

Поред јавног предузећа, делатност од општег интереса може да обавља и:

- 1) друштво с ограниченом одговорношћу и акционарско друштво (друштва капитала) чији је једини власник јавно предузеће;
- 2) друштво капитала чији је једини власник Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, као и зависно друштво чији је једини власник то друштво капитала;
- 3) друго друштво капитала и предузетник, коме је надлежни орган поверио обављање те делатности.

Циљ оснивања јавног предузећа

Јавно предузеће и друштво капитала оснива се и послује ради:

- 1) обезбеђивања трајног обављања делатности од општег интереса и редовног задовољавања потреба корисника производа и услуга;
- 2) развоја и унапређивања обављања делатности од општег интереса;
- 3) обезбеђивања техничко-технолошког и економског јединства система и усклађености његовог развоја;
- 4) стицања добити;
- 5) остваривања другог законом утврђеног интереса.

Поверавање вршења комуналне делатности

Ако јавно предузеће оснива јединица локалне самоуправе, акт о оснивању јавног предузећа доноси Скупштина општине, односно Скупштина града, која врши права оснивача.

Јавно предузеће може, уз претходну сагласност оснивача, основати друштво капитала за обављање делатности од општег интереса и друштво капитала за обављање делатности која није делатност од општег интереса.

Обезбеђивање заштите општег интереса

Ради обезбеђивања заштите општег интереса у јавном предузећу, Скупштина општине, односно Скупштина града, даје сагласност на:

- 1) статут;
- 2) давање гаранција, авала, јемстава, залога и других средстава обезбеђења за послове који нису из оквира делатности од општег интереса;
- 3) тарифу (одлуку о ценама, тарифни систем и др.) осим ако другим законом није предвиђено да ту сагласност даје други државни орган;
- 4) располагање (прибављање и отуђење) средствима у јавној својини која су пренета у својину јавног предузећа, велике вредности, која је у непосредној функцији обављања делатности од општег интереса, утврђених оснивачким актом;
- 5) акт о општим условима за испоруку производа и услуга;
- 6) улагање капитала;
- 7) статусне промене;
- 8) акт о процени вредности капитала, као и на програм и одлуку о својинској трансформацији;
- 9) друге одлуке, у складу са законом којим се одређује обављање делатности од општег интереса и оснивачким актом.

ПОВЕРАЊЕ ОБАВЉАЊА КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ ПРИВРЕДНОМ ДРУШТВУ, ПРЕДУЗЕТНИКУ ИЛИ ДРУГОМ ПРИВРЕДНОМ СУБЈЕКТУ

На основу члана 3. Закона о комуналним делатностима, прописано је да делатност од општег интереса, поред јавног предузећа може да обавља и:

- 1) друштво с ограниченим одговорношћу и акционарско друштво чији је једини власник јавно предузеће;
- 2) друштво капитала чији је једини власник Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, као и зависно друштво чији је једини власник то друштво капитала;

- 3) друго друштво капитала и предузетник, коме је надлежни орган поверио обављање те делатности.

Поверавање обављања комуналне делатности другом друштву капитала и предузетнику врши се на основу одлуке Скупштине општине/града о начину обављања комуналне делатности и уговора о поверавању, у складу начелима конкуренције, економичности, ефикасности и заштите животне средине.

Такође, треба имати у виду и члан 9. став 7. Закона о комуналним делатностима, којим је прописано да се на поступак поверавања обављања комуналне делатности чије се финансирање обезбеђује из буџета јединице локалне самоуправе, односно чије се финансирање обезбеђује у целости или делимично наплатом накнаде од корисника комуналних услуга, примењују одредбе закона којима се уређује јавно-приватно партнерство и концесије.

С тим у вези, треба имати у виду и члан 20. Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама, којим је прописано да је поступак избора приватног партнера поступак јавне набавке одређен законом којим се уређују јавне набавке.

На основу члана 51. Закона о јавним набавкама, прописано је да су поступци јавне набавке: 1) отворени поступак; 2) рестриктивни поступак; 3) конкурентни поступак са преговарањем; 4) конкурентни дијалог; 5) преговарачки поступак са објављивањем јавног позива; 6) партнерство за иновације; 7) преговарачки поступак без објављивања јавног позива.

Доделу уговора јавни наручилац по правилу врши у отвореном или рестриктивном поступку, а може да врши и у другим поступцима јавне набавке ако су за то испуњени услови прописани овим законом, изузев преговарачког поступка са објављивањем јавног позива.

ОСНИВАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКОГ ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА ОД СТРАНЕ ДВЕ ИЛИ ВИШЕ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Изменама и допунама Закона о локалној самоуправи од јуна месеца 2018. године обезбеђен је знатно садржајнији правни оквир за успостављање и развој међу-општинске сарадње.

Такође, већи број секторских закона који уређују поједине области, посебно оних новијег датума, пружио је мање или више конкретизована нормативна решења за моделе сарадње између јединица локалне самоуправе, прилагођене одговарајућим областима које ти закони уређују:

- Закон о локалној самоуправи,
- Закон о комуналним делатностима,
- Закон о управљању отпадом,
- Закон о водама.

ЗАКОН О ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

Сарадња и удруживање јединица локалне самоуправе су детаљније уређени и чл. 88. до 88д. Закона о локалној самоуправи („Сл. гл. РС“ бр. 129/07... 47/18).

Сарадња локалних самоуправа је могућа на два начина:

- а) удруживање у областима од заједничког интереса и ради њиховог остваривања могу удруживати средства и образовати заједничке органе, предузећа, установе и друге организације и установе,
- б) уступање обављања појединих послова из оквира изворних надлежности другој јединици локалне самоуправе или предузећу, установи и другој организацији чији је она оснивач.

На основу члана 88а Закона о локалној самоуправи прописана је и обавезна садржина споразума о међуопштинској сарадњи, којим се уређују: назив и седиште заједничког органа, службе, предузећа, установе или друге организације, врста, обим и начин обављања послова, начин финансирања, управљање и надзор над радом, приступање споразуму других јединица локалне самоуправе, поступак иступања односно одустајања од споразума јединице локалне самоуправе, права и обавезе запослених као и друга питања од значаја за оснивање, рад и престанак рада, у складу са законом.

Законом о локалној самоуправи прописана је обавеза јединица локалне самоуправе да министарству надлежном за локалну самоуправу доставе споразум о сарадњи у року од 30 дана од дана закључења споразума, као и обавеза министарства надлежног за локалну самоуправу да води евиденцију о закљученим споразумима о сарадњи.

Такође, две или више јединица локалне самоуправе могу предложити министарству надлежном за локалну самоуправу заједничко извршавање одређених поверилих послова, у складу са законом којим се уређује државна управа и уредбом Владе којом се уређују ближи услови и начин заједничког извршавања поверилих послова.

На основу члана 88в Закона о локалној самоуправи је прописано да, у случају оснивања заједничког органа, службе, предузећа или друге организације који се оснива на основу закљученог споразума о сарадњи јединица локалне самоуправе, њихове руководиоце постављају односно именују, разрешавају и о њиховој одговорности и престанку дужности одлучују надлежни органи јединице локалне самоуправе, оснивачи, у складу са законом.

Запослени своја права, обавезе и одговорности остварују у јединици локалне самоуправе у којој је седиште заједничког организационог облика који се оснива.

Кад је споразумом предвиђено да заједнички орган одлучује о правима и обавезама грађана у управном поступку, надлежни органи јединице локалне самоуправе задржавају своју надлежност у другостепеном поступку, у складу са законом.

Средства за финансирање рада заједничког органа обезбеђују се у буџетима јединица локалне самоуправе које су приступиле споразуму из става 1. овог члана, сразмерно обиму послова које за њих заједнички орган обавља.

На основу члана 88г Закона о локалној самоуправи, прописано је да у случају да је споразумом о сарадњи јединица локалне самоуправе предвиђено да једна јединица локалне самоуправе уступа одређене послове из своје надлежности другој јединици локалне самоуправе, те финансира рад органа друге јединице локалне самоуправе зарад обављања одређених уступљених послова за њене потребе, јединица локалне самоуправе која је уступила

послове обезбеђује финансирање рада органа јединице локалне самоуправе које те послове обавља, сразмерно обиму тих послова.

Јединица локалне самоуправе доставља извештај о обављању уступљених послова на захтев јединице локалне самоуправе која јој је уступила одређене послове, а најмање једном у шест месеци.

Кад је споразумом предвиђено да уступљени послови обухватају одлучивање о правима и обавезама грађана у управном поступку, надлежни органи јединица локалне самоуправе задржавају своју надлежност у другостепеном поступку, у складу са законом.

Уступљени послови обављају се у име и за рачун јединице локалне самоуправе која их је уступила и финансира их, а пред грађанима и другим субјектима одговорна је јединица локалне самоуправе која је уступила послове.

Споразум о сарадњи јединица локалне самоуправе, на основу члана 88д Закона, престаје да важи на захтев једне од јединица локалне самоуправе који она писменим путем упути другој јединици локалне самоуправе, најкасније шест месеци пре дана са којим споразум престаје да важи. Јединица локалне самоуправе која подноси захтев из става 1. овог члана о томе обавештава министарство надлежно за локалну самоуправу.

Ако је споразуму приступило више јединица локалне самоуправе, он престаје да важи само у делу који се односи на јединицу локалне самоуправе која је поднела захтев из става 1. овог члана.

ЗАКОН О КОМУНАЛНИМ ДЕЛАТНОСТИМА

На основу члана 10. Закона о комуналним делатностима, прописано је да две или више јединица локалне самоуправе могу споразумом уредити заједничко обављање комуналних делатности, осим ако то није другачије уређено другим посебним прописом.

Уколико утврде интерес за заједничко обављање комуналних делатности, општинско, односно градско веће сваке јединице локалне самоуправе доноси одлуку о изради студије оправданости.

Студија оправданости садржи:

- 1) детаљан приказ затеченог стања у тој комуналној делатности, финансијску анализу са предрачуном потребних улагања, изворе финансирања и претходну финансијску оцену оправданости заједничког обављања комуналне делатности;
- 2) анализу тржишта за ту комуналну делатност;
- 3) детаљни приказ економски оправданих и правно могућих модела заједничког обављања комуналне делатности;
- 4) детаљно образложение предложеног модела заједничког обављања комуналне делатности са освртом на предности и недостатке тог модела у односу на друге могуће моделе, посебно у односу на дотадашњи модел обављања комуналне делатности;
- 5) очекиване резултате предложеног модела, као и предуслове за постизање тих резултата;

6) преглед ризика и предлога за њихово отклањање, односно предупређивање.

Када резултати студије оправданости упућују на ефикасност и економичност заједничког обезбеђивања комуналних делатности, закључује се споразум из става 1. овог члана.

Ако се на основу резултата студије утврди оправданост заједничког обављања комуналне делатности, општинско, односно градско веће, на основу члана 11. Закона, подноси скupштини јединице локалне самоуправе предлог одлуке о начину обављања комуналне делатности и предлог споразума о заједничком обезбеђивању обављања комуналне делатности.

Одлуком скupштине јединице локалне самоуправе којом се прихвата предлог споразума о заједничком обезбеђивању обављања комуналне делатности изузетно се може овластити општинско, односно градско веће за доношење привремене одлуке о питањима која не трпе одлагање.

Општинско, односно градско веће дужно је да наведену одлуку из става 2. овог члана достави на прву наредну седницу скupштине јединице локалне самоуправе ради потврђивања.

Споразум о заједничком обављању комуналне делатности сматра се закљученим када га у истоветном тексту усвоје све скupштине јединица локалне самоуправе у периоду који не може да буде дужи од три месеца од добијања предлога.

Међуопштински савет за комуналну делатност

На основу члана 12. Закона, ради заједничког обављања комуналне делатности, споразумом на који сагласност дају скupштине јединица локалне самоуправе које учествују у сарадњи може се предвидети оснивање **Међуопштинског савета за комуналну делатност**.

Савет се оснива као заједнички орган, привредно друштво или удружење чији су оснивачи јединице локалне самоуправе које учествују у сарадњи.

Споразумом о оснивању савета ближе се уређују организациони облик, статус, састав, надлежности, начин доношења одлука и друга питања значајна за рад савета.

Савет предлаже скupштини јединице локалне самоуправе доношење одлуке о: поверавању обављања комуналне делатности, расписивању конкурса за обављање комуналне делатности, другим пословима у вези са уређивањем услова за обављање комуналних делатности који су овим законом и законима којима се уређују концесије и јавне набавке, дати у надлежност јединице локалне самоуправе.

Наведеним чланом 12. Закона, прописано је да се Савет оснива као заједнички орган, привредно друштво или удружење чији су оснивачи јединице локалне самоуправе које учествују у сарадњи.

Имајући у виду одредбе Закона о локалној самоуправи, као и Закона о правобранилаштву, којим су прописани органи на нивоу јединица локалне самоуправе (скupштина општине, председник општине, општинско веће, општинска управа и општинско правобранилаштво), поставља се питање оснивања савета као заједничког органа две или више локалних самоуправа.

Са друге стране, Савет има надлежности које се односе, пре свега, на поверавање обављања комуналне делатности, расписивање конкурса за обављање комуналне делатности,

друге послове у вези са уређивањем услова за обављање комуналних делатности који су овим законом и законима којима се уређују концесије и јавне набавке.

У пракси нема примера да су две или више локалних самоуправа основале Међуопштински савет за комуналну делатност.

Савет нема надлежност за праћење примене Споразума о међуопштинској сарадњи, рада заједничког јавног предузећа и предлагање одређених решења којима се унапређује комунална делатност (цена комуналних услуга, усаглашавање и уједначавање општих аката оснивача, предлагање организационих и техничких решења, предлаже мере и активности за координирано поступање комуналних инспектора са циљем да се комунална делатност обавља на начин утврђен законом и прописима на основу закона, давање стручног мишљења на предлоге и иницијативе у вези обавља комуналне делатности и друго).

ЗАКОН О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

Законом о управљању отпадом („Сл. гл. РС“ бр. 36/09... 95/18), на основу члана 12. прописано је доношење Регионалног плана управљања отпадом.

Нужност међуопштинске сарадње произилази из начина израде регионалних планова управљања отпадом. Конкретно, скупштине две или више јединица локалне самоуправе на чијим територијама укупно живи најмање 250.000 становника доносе, по прибављеној сагласности министарства, а за територију аутономне покрајине надлежног органа аутономне покрајине, регионални план управљања отпадом, којим се дефинишу заједнички циљеви у управљању отпадом у складу са Стратегијом.

Заједничко управљање отпадом јединица локалне самоуправе

На основу члана 21. уређено је да две или више јединица локалне самоуправе заједнички обезбеђују и спроводе управљање отпадом, под условима и на начин утврђеним законом, Стратегијом и споразумом скупштина јединица локалне самоуправе.

Скупштине јединица локалне самоуправе споразумом уређују нарочито: међусобна права и обавезе у обезбеђивању услова за обављање делатности и рад постројења за управљање отпадом на подручјима тих јединица локалне самоуправе, права и обавезе комуналног предузећа, односно другог правног или физичког лица у обављању те делатности, начин доношења одлука у случају несагласности јединица локалне самоуправе о појединим питањима везаним за делатности управљања отпадом, као и друга питања од значаја за организацију и спровођење управљања отпадом.

У случају да две или више јединица локалне самоуправе не обезбеде и не спроводе управљање отпадом, одлуку о заједничком обезбеђивању и спровођењу управљања отпадом на територији тих јединица локалних самоуправа, на предлог министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, доноси Влада.

ЗАКОН О ВОДАМА

На основу члана 146. Закона о водама („Сл. гл. РС“ бр. 30/10... 95/18), прописано је оснивање јавног предузеће за регионалне и вишенаменске хидросистеме.

Регионални и вишенаменски хидросистеми су сложени хидросистеми који служе за обезбеђење потреба у области вода (снабдевање водом, наводњавање, заштита вода, заштита од штетног дејства вода), на територији две или више јединица локалне самоуправе.

Управљање и одржавање регионалним и вишенаменским хидросистемима врши јавно предузеће основано од јединица локалне самоуправе за које се обезбеђују потребе у области вода.

На основу члана 150. Закона, послови од општег интереса који се финансирају у складу са овим законом, јесу, између осталих и послови који се односе на регионалне и вишенаменске хидросистеме: изградња, реконструкција, санација, одржавање и управљање регионалним и вишенаменским хидросистемима у јавној својини.

Закони који не уређују међуопштинску сарадњу у области комуналних делатности

Иако су у Закону о комуналним делатностима одређени као комуналне делатности, поједини секторски закони не прописују могућност заједничког обављања тих комуналних делатности од стране две или више јединица локалних самоуправа. На пример, *Закон о превозу путника у друмском саобраћају* („Сл. гл. РС“ бр. 68/15... 31/19).

На основу члана 11. Закона, прописано је да се домаћи јавни превоз путника обавља као линијски превоз, ванлинијски превоз, посебан линијски превоз и такси превоз. Домаћи линијски превоз обавља се као:

- 1) градски и приградски превоз – превоз унутар насељених места или између насељених места која се налазе на територији јединице локалне самоуправе;
- 2) међумесни превоз – превоз између насељених места која се налазе на територији две или више јединица локалне самоуправе.

На основу члана 57. Закона, прописано је да јединице локалне самоуправе уређују и обезбеђују, у складу са законом, организацију и начин обављања јавног превоза путника који се обавља на територији јединице локалне самоуправе и такси превоза.

Наведене одредбе Закона о превозу путника у друмском саобраћају су једине две одредбе које се односе на обављање делатности градског и приградског превоза на територији једне локалне самоуправе.

На основу члана 2. и 3. Закона о комуналним делатностима, комуналне делатности обухвата и градски и приградски превоз путника.

Имајући у виду наведене одредбе Закона о превозу путника у друмском саобраћају, Закона о комуналним делатностима и Закона о локалној самоуправи, поставља се питање да ли две суседне локалне самоуправе могу, на основу Споразума о међуопштинској сарадњи, основати заједничко јавно предузеће коме ће се поверити обављање комуналне делатности градског и приградског превоза путника, на територији обе јединице локалне самоуправе.

Одговор је потврдан, али само на територији општине потписнице споразума. Дакле, споразумом о заједничкој сарадњи није могуће уговорити да заједничко јавно предузеће обавља градски, а посебно приградски превоз на територији свих општина потписница споразума, као

јединственој територији, са поласцима из једног места у правцу свих градских и приградских насеља.

ОБАВЉАЊЕ КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ НА ОСНОВУ ЈАВНО-ПРИВАТНОГ ПАРТНЕРСТВА И КОНЦЕСИЈЕ

Јавно-приватно партнерство и концесије у Републици Србији уређени су *Законом о јавно-приватном партнерству и концесијама* („Сл. гл. РС“ број 88/11... 104/16).

Јавно-приватно партнерство (ЈПП) подразумева дугорочну сарадњу јавног и приватног сектора ради обезбеђења финансирања, изградње, реконструкције, управљања или одржавања инфраструктурних и других објеката од јавног значаја и пружања услуга од јавног значаја, које може бити уговорно или институционално.

Јавно-приватно партнерство је предмет непосредног и посредног регулисања више различитих закона:

- 1) непосредно, институт јавно-приватног партнерства предмет је регулисања: а) Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама; б) Закона о јавним набавкама,
- 2) посредно, јавно-приватно партнерство предмет је регулисања системских закона чијим се нормама уређује економски систем Републике Србије: а) Закон о комуналним делатностима ; б) Закон о јавној својини; в) Закона о страним улагањима; г) Закон о енергетици.

Осим наведених, релевантни су и прописи системског карактера: Закон о привредним друштвима, Закон о порезу на добит, Закон о раду, Закон о заштити животне средине и други.

Јавни интерес

Важно је нагласити да је остваривање јавног интереса конститутивни елемент уговора за постојање ЈПП, и без тог елемента, пројекат није ЈПП у смислу Закона о јавно-приватним партнерствима и концесијама.

Теоретски је лако одредити шта је јавни интерес, међутим у пракси је теже, зато што право ретко пружа прецизну одредбу јавног интереса. Право обично оставља надлежном органу да оцени у сваком конкретном случају шта је јавни интерес и да ли он уопште и постоји. Јавни интерес треба посматрати у духу прописа који регулишу реализацију јавно-приватних пројекта. Пре уласка у аранжман ЈПП-а мора постојати стратегија, утврђен циљ из којег се мора препознати јавни интерес. Јавни интерес је увек везан за појам јавног добра, тако да код одређивања јавног интереса треба дефинисати јавно добро у сваком појединачном случају. Јавни сектор процењује јавни интерес, тако да у случају концесионог модела постојање јавног интереса процењује **концедент** (јавни сектор).

Треба имати у виду да је Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама донет ради реализације следећих циљева:

- а) јачања финансијских капацитета расположивих за изградњу инфраструктуре;
- б) остваривања вишег квалитет јавних услуга;
- в) реализације транспарентности процедуре располагања и коришћења јавних ресурса;

г) усклађености правног оквира ЈПП са прописима ЕУ и „добром праксом”.

Важно је напоменути да предмет ЈПП не може бити искључиво комерцијално коришћење добра у општој употреби. Елемент остваривања јавног интереса је, дакле, конститутивни за постојање ЈПП: без тог елемента, пројекат није ЈПП у смислу Закона о јавно-приватним партнерствима и концесијама.

За реализацију таквог пројекта (комерцијалног, без реализације јавног интереса), јавно тело (влада, локална самоуправа и слично) може користити друге правне механизме (уговор о закупу нпр.), што је изван оквира примене Закона о ЈПП.

Пример када нема основа за примену ЈПП јесте када локална самоуправа продаје или даје у закуп земљиште за изградњу објекта или постројења за индустриску производњу. Реч је о располагању које има за циљ стављање у функцију одређеног економског ресурса (земљишта), с циљем његовог оптималног коришћења. Јавни интерес се исцрпљује, односно започиње и завршава се обавезом инвеститора (купца или закупца) да земљиште користи за обављање привредне делатности, уз поштовање системских закона (пореско, радноправно, еколошко и друго законодавство).

Међутим, ако се земљиштем располаже за ограничени временски период (не дужи од педесет година, према Закону о ЈПП и концесијама), с циљем изградње одређеног објекта који служи задовољавању одређеног општег интереса (на пример, спортска хала, дом за stare итд.), реч је о пројекту на који се примењују одредбе Закона о ЈПП, зато што се кроз њихову реализацију и функционисање делом остварује и јавни интерес. При томе се не спори нити искључује постојање приватног интереса оличеног у интересу приватног актера за повраћајем уложених средстава и остваривања одређене маргине профита (јер без таквог интереса не би ни било ЈПП, већ би се радило о пројекту са карактером јавних радова, финансијаним из буџета). Једино се полази од претпоставке да такав приватни интерес, када се остварује паралелно са одређеним јавним интересом (као што је то случај у наведеном примеру спортске хале, дому за stare) мора функционисати уз уважавање потребе остваривања таквог јавног интереса који је конститутивни елеменат ЈПП, једнако као што је то и приватни интерес.

Закон препознаје два кључна актера у концепту ЈПП – јавног и приватног партнера, који у реализацији ЈПП наступају као равноправне стране:

- а) Јавни партнер (државни орган, ЈЛС, ЈП) који се у ЈПП појављује у двострукој улози – најпре као тело које представља еманацију јавне власти и одлучује о покретању конкретног пројекта ЈПП, и које се у одговарајућем поступку опредељује за приватног партнера, а потом и као сама уговорна страна у уговору о ЈПП.
- б) Приватни партнер је физичко или правно лице, домаће или страно, са домаћим или страним учешћем или без њега, или конзорцијум једног или више таквих физичких или правних лица. Групе привредних субјеката могу подносити понуде или наступати као учесници у поступку доделе ЈПП. Закон препознаје два кључна актера у концепту ЈПП – јавног и приватног партнера.

Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама разликује уговорно и институционално ЈПП.

а) Уговорно јавно-приватно партнерство представља такав вид ЈПП где се сарадња заснива на уговорном односу између јавног тела и приватног партнера, као правно одвојених и самосталних ентитета. Уговорни облик партнерства може обухватити мноштво конкретних уговорних облика, који се међусобно разликују у погледу ризика, одговорности и обавеза приватног партнера. Основни облик уговорног ЈПП јесте концесија.

Кључна карактеристика концесије јесте широко дефинисана обавеза приватног партнера. Наиме, приватни партнер преузима ризик финансирања (најчешће узимањем кредитног капитала), пројектовања, градње, искоришћавања и наплаћивања услуге од крајњих корисника. Ризик јавног партнера је ограничен на избор приватног партнера. Приватни партнер, са друге стране, сноси све друге ризике реализације ЈПП са елементима концесије. Описана расподела ризика на први је поглед повољна за јавно тело, с обзиром да су готово сви оперативни ризици на страни приватног актера. Са друге стране, сталан ризик је да ће концесионар, у одсуству изричитих ограничења приликом обрачуна трошкова и тарифа за услугу или делатност, бити вођен сопственом пословном и трговачком етиком, што у крајњем може произвести политичке консеквенце за јавно тело (превисоке тарифе, непостојање диференцираних тарифа с обзиром на социјалне категорије). Када до реализације ризика дође, политички терет је по правилу неповратно пренет на јавно тело: наиме, приватни партнери готово без изузетка нису сензитивни за политичке тешкоће јавног тела као концедента. Узимајући у обзир горе наведено, од кључног је значаја да се у фази преговора о концесији, и утврђивања услова и очекиваних резултата ЈПП, јавно тело као концедент на одговарајући начин заштити од овакве реализације политичког ризика. Ипак, две су ограничавајуће околности у погледу ефикасног дејства наведеног заштитног механизма јавног тела од описаног ризика „политичке“ одговорности за превисоку цену услуга приватног партнера:

- прва ограничавајућа околност огледа се у чињеници да приватни партнер неће увек прихватити могућност да у сопствене пословне пројекције укључи и потребу заштите политичких интереса јавног тела; такву одговорност приватни партнер може сматрати претешком и стoga одустати од преговора о концесији;
- друга ограничавајућа околност лежи у политичком механизму демократских друштава и огледа се у чињеници да јавна тела користе велике пројекте ЈПП за остваривање краткорочних политичких интереса, без спремности на сагледавање дугорочних последица ЈПП у форми концесије и деловања у правцу спречавања да такве, дугорочне последице буду штетне за општину и град. Важно је да локална самоуправа буде одговорна у сагледавању услова и резултата ЈПП у форми концесије, уз максимални ниво деполитизације и укључивање струке у читав процес.

б) Институционално јавно-приватно партнерство заснива се на односу јавног и приватног партнера правно установљеном кроз чланство у заједничком привредном друштву. Закон о ЈПП користи назив „друштво за посебне намене“. Друштво за посебне намене као облик институционалног ЈПП формира се према Закону о привредним друштвима Републике Србије.

У пракси, ДПН настаје на два начина:

- а) оснивање нове компаније;

- б) партципација приватног партнера у власништву постојећег јавног предузећа које је обављало делатност или пружало услуге од јавног интереса.

За разлику од настанка ДПН оснивањем нове компаније, у случају учешћа приватног партнера у постојећем јавном предузећу долази само до промене власничке структуре. Без обзира на начин настанка ДПН, осивачка и управљачка права уређују се слободно између чланова ДПН у складу са законом којим се уређује положај привредних друштава.

За и против модела ЈПП?

Противници модела ЈПП-а тврде да локалне заједнице овим начином финансирања преузимају хипотеку на своју финансијску будућност, при чему је таква градња скупља од градње која се финансира из традиционалних извора.

Тврди се да ако добит приватног сектора из овог аранжмана на уложена средства прелази камату коју би локална заједница плаћала на своје емитоване обвезнице или камату на кредите које локална заједница може добити на тржишту капитала, тада ће локална заједница добити скупље објекте од оних које би сама градила из средстава прибављених емисијом обвезница или кредитним задужењем.

Заговорници ЈПП истичу бројне предности: мањи трошкови за ЈЛС; већи проценат наплате услуга; синергија капитала јавног и приватног сектора; сту-дио-знији и аналитичнији приступ пружању реализацији пројекта; бржа градња; нижи трошкови градње и сл.

Резиме

- Поверавање обављања комуналне делатности на нивоу јединице локалне самоуправе могуће је:
 - оснивањем јавног предузећа или привредног друштва;
 - поверавањем привредном друштву, предузетнику или другом привредном субјекту;
 - две или више јединица локалне самоуправе могу споразумом уредити заједничко обављање комуналних делатности;
 - реализацијом пројекта јавно-приватног партнериства и концесије.
- Који модел одабрати зависи од могућности и опредељења локалне самоуправе, као и од стања у одређеној комуналној области и захтева грађана за пружањем или побољшањем квалитета, обима и доступности одређених комуналних услуга.

РАД ВАН РАДНОГ ОДНОСА

Рад у радном односу више није заступљен у мери у којој је то био случај у претходним годинама и друштвено-економским системима. Сталан радни однос данас често није правило у многим областима привредне делатности. Привреда доживљава велики преобрађај условљен развојем технологије и роботике, друштвеним и економским (а на простору Балкана и транзиционим) променама.

Повећано ангажовање радника путем уговора који за своју последицу немају заснивање радног односа (флексибилне форме запошљавања) ствара једну нову појаву у свету рада која производи бројна питања вредна проучавања. Свакако прво од њих је, да ли и у којој мери је статус радника ангажованих путем флексибилних форми запошљавања исти као статус радника у радном односу, потом у којој мери ће овакав вид ангажовања радника утицати на тржиште рада и сталност као један од елемената радног ангажовања? На ова и многа друга питања одговор ћемо наћи у годинама које следе кроз објективну анализу флексибилних форми запошљавања.

За разлику од неких ранијих временских интервала, данас рад ван радног односа није карактеристичан само за приватни већ и за јавни сектор. Он се често препознаје као метод који треба да омогући смањење трошкова рада и могућност прилагођавања повећаном обиму послова у случају када послодавци у јавном сектору нису у могућности да неко лице приме у радни однос.

Врсте рада ван радног односа

Обично се у упоредном праву и пракси под флексибилним облицима запошљавања подразумева: рад код куће, вршење повремених и привремених послова, самозапошљавање, рад преко викенда, запошљавање са непуним радним временом, радници за помоћ у кући. У Србији све претходно поменуте врсте радног ангажовања не спадају у рад ван радног односа, јер се неке од њих одвијају у оквиру радног односа (рад код куће, запошљавање са непуним радним временом, рад кућног и помоћног особља).

Један од облика флексибилног запошљавања који је сада и у Србији регулисан *Законом о агенцијском запошљавању* („Сл. гл. РС“ бр. 86/19) је рад посредством агенција за привремено запошљавање. У упоредним правним системима привремено агенцијско запошљавање, уређује се одредбама закона о раду, ређе законима о запошљавању и доста ретко, посебним законима. Под радом посредством агенција за привремено запошљавање, подразумева се запошљавање радника ради уступања другом послодавцу. Послодавац (приватна агенција за запошљавање) запошљава радника искључиво ради његовог уступања другим послодавцима. Запошљавање

путем „лизинга“ радне снаге, даје компанији већи степен могућности, да сагласно потребама, које нису сталне, број запослених усклађује по броју, структури, врсти и обиму послова.

Међународни акти од значаја за уређење рада ван радног односа

Активност Међународне организације рада запажена је и у области рада ван радног односа, тј. флексибилних форми запошљавања. *Конвенција бр. 122 о политици запошљавања* из 1964. године прописује да активна политика запошљавања треба да гарантује: рад за сва расположива лица, да ће рад што је више могуће бити уносан, да ће постојати слободан избор занимања, могућност стицања квалификација и њихово коришћење и коришћење радних способности, без икакве дискриминације. Ипак, треба имати на уму да увођење флексибилних облика рада не подстиче потпуно сузбијање дискриминације, јер су то слабије плаћени послови који најчешће захтевају нижу стручну спрему и често су „резервисани“ за женску радну снагу, јер им та флексибилност омогућава да на одређени начин ускладе свој посао са бригом о породици.

Поред претходно наведене Конвенције за рад ван радног односа, значајне су и *Конвенција бр. 175 о раду са скраћеним радним временом* из 1994. године, *Конвенција бр. 177 о раду у кући* из 1996. године и *Конвенција бр. 181 о приватним агенцијама за запошљавање* из 1997. године.

Осим аката МОР-а, приватне агенције за запошљавање регулисане су и комунитарним радним стандардима од којих је посебно значајна *Директива 2008/104/EZ* од 19. новембра 2008. године о раду путем агенција за привремено запошљавање, при чему је посебно значајан члан 5. којим се прописује право једнаког поступања према радницима агенције за привремено запошљавање („лизинг радницима“) у односу на раднике корисника привременог рада (раднике који се налазе у радном односу код послодавца).

Нормативно уређење рада ван радног односа у Србији

Раду ван радног односа посвећена је глава XVIII Закона о раду („Сл. гл. РС“ бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17-Одлука УС РС, 113/17 и 95/2018 – аутентично тумачење) од чл. 197. до чл. 202.

Привремени и повремени послови

Уређени су чл. 197. и 198. Послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова у писаном облику са:

- 1) незапосленим лицем;
- 2) запосленим који ради непуно радно време - до пуног радног времена и
- 3) корисником старосне пензије.

Послодавац може за обављање привремених и повремених послова да закључи уговор са лицем које је члан омладинске или студентске задруге у складу са прописима о задругама. Дакле, ради се о пословима који трају извесно време, с тим што постоји могућност њиховог понављања у одређеним интервалима. Од радног односа на одређено време разликују се по пратећим социјалним и пореским импликацијама које значе, по правилу, мањи обим социјалних права. Поред овога, суштинска разлика између привремених и повремених послова је у томе што се први обављају у континуитету до њиховог окончања, док се други обављају с времена на време.

Уговорна страна има право на накнаду за извршени посао у складу са уговором о вршењу повремених и привремених послова и нема право на зараду као запослени у радном односу. Између странака је постигнута сагласност о битним састојцима уговора у смислу члана 26. Закона о облигационим односима, а изјава воље дата је слободно и озбиљно. С обзиром да је тужени испунио уговорну обавезу исплатом накнаде за уговорени посао, који износ је тужилац као извршилац посла примио неосновано се у ревизији истиче да су нижестепени судови заузели погрешно становиште у погледу тумачења стварне воље уговорних страна, односно да се тужилац у свему изједначава са запосленима који су обављали исте послове.

Пресуда Четвртог општинског суда у Београду, П1. бр. 867/03 од 19.5.2004. године, пресуда Окружног суда у Београду, Гж.1. бр. 269/05 од 11.5.2005. године и пресуда Врховног суда Србије, Рев. 1415/05 од 8.12.2005. године.

Уговор о делу

Нормиран је чл. 199. Послодавац може са одређеним лицем да закључи уговор о делу у писаном облику, ради обављања послова који су ван делатности послодавца, а који имају за предмет самосталну израду или оправку одређене ствари, самостално извршење одређеног физичког или интелектуалног посла. Уговор о делу може да се закључи и са лицем које обавља уметничку или другу делатност у области културе и уметности у складу са законом, при чему претходно наведени уговор мора бити у сагласности са посебним колективним уговором закљученим за ова лица.

Посебна врста уговора о делу је уговор о ауторском делу, за који важе одредбе прописа о заштити ауторских права. Важно је нагласити да за радника који ради по уговору о делу морају бити плаћени доприноси за пензијско и здравствено осигурање, као и порез на доходак грађана. У пракси се често злоупотребљава овај правни институт јер га послодавци закључују за ангажовање радника у својој основној делатности, чиме запосленом ускраћују низ права из радног односа.

У члану 199. став 1. Закона о раду ("Сл. гласник РС", бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14) прописано је да послодавац може са одређеним лицем да закључи уговор о делу ради обављања послова који су ван делатности послодавца, а који имају за предмет самосталну израду или оправку одређене ствари или самостално извршење одређеног физичког или интелектуалног посла.

Према томе, уговор о делу у смислу наведене одредбе Закона о раду послодавац може да закључи са одређеним лицем само за обављање послова који су ван делатности послодавца, а не и за обављање послова из делатности послодавца.

У конкретном случају, имајући у виду наведено, закључени уговори о делу на основу члана 199. Закона о раду, за обављање послова из делатности послодавца, нису у складу са Законом о раду.

Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за рад, број 011-00-695/2016-02 од 3.10.2016.

Уговор о стручном оспособљавању и усавршавању

Посвећен му је чл. 201. Уговор о стручном оспособљавању може да се закључи у писаном облику, ради обављања приправничког стажа, односно полагања стручног испита, кад је то законом, односно правилником предвиђено као посебан услов за самосталан рад у струци. Уговор о стручном усавршавању може да се закључи, такође у писаном облику као и уговор о

стручном оспособљавању, ради стручног усавршавања и стицања посебних знања и способности за рад у струци, односно обављања специјализације, за време утврђено програмом усавршавања, односно специјализације, у складу са посебним прописом. Послодавац може лицу на стручном оспособљавању или усавршавању да обезбеди новчану накнаду, која се не сматра зарадом, и друга права у складу са законом, општим актом или уговором о стручном оспособљавању и усавршавању. Дакле, ствар је договора између послодавца и особе на стручном усавршавању да ли ће у уговор унети одредбу о новчаним примањима.

Послодавац може лицу на стручном оспособљавању или усавршавању да обезбеди новчану накнаду и друга права, у складу са законом, општим актом или уговором о стручном оспособљавању и усавршавању. Ова новчана накнада нема карактер зараде у смислу Закона. Уговор о стручном оспособљавању и уговор о стручном усавршавању су уговори којима се не заснива радни однос већ представљају рад ван радног односа.

Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања бр. 011-00-00557/2014-02 од 26.09.2014. године.

Допунски рад

Уређен је чл. 202. Запослени који ради са пуним радним временом код једног послодавца може да закључи уговор о допунском раду у писаном облику са другим послодавцем, а највише до једне трећине пуног радног времена. Уговором о допунском раду утврђује се право на новчану накнаду и друга права и обавезе по основу рада. Запослени има права из обавезног социјалног осигурања, односно, право на здравствено, пензијско и инвалидско осигурање, укључујући и права у случају повреде на раду и професионалне болести.

Уговор о допунском раду може да се закључи у свим областима, при чему треба нагласити специфичност и извесне разлике у односу на здравство, високо образовање и средње образовање где постоје извесне разлике. На пример, допунски рад у здравственој делатности регулисан је Законом о здравственој заштити.

Допунски рад је могућ само ако запослени ради са пуним радним временом код послодавца, што подразумева да може трајати најдуже до тренутка док траје рад код послодавца са пуним радним временом, што даље подразумева да за случај престанка рада са пуним радним временом по самом закону престаје и допунски рад.

Из пресуде Апелационог суда у Нишу 7 Гж1.37/11 од 25.01.2012. године.

Волонтирање

Волонтирање је уређено Законом о волонтирању („Сл. гл. РС“, бр. 36/10). Дефинише се као организовано добровољно пружање услуге или обављање активности од општег интереса, за опште добро или за добро другог лица, без исплате новчане накнаде или потраживања друге имовинске користи, осим ако овим законом није друкчије одређено.

Дугорочно волонтирање јесте волонтирање које траје дуже од 10 часова недељно, најмање три месеца без прекида.

Чланом 3. Закона о волонтирању прописано је да се волонтирањем, у смислу овог закона, не сматра:

- 1) време проведено на стручном оспособљавању и усавршавању или на практичном раду без заснивања радног односа, у складу са законом;
- 2) рад ван радног односа, у складу са законом;

- 3) обављање услуга или активности које је једно лице дужно да пружи другом лицу, у складу са законом и другим прописом;
- 4) извршавање судских, прекрајних и других одлука надлежних органа;
- 5) обављање услуга или активности које су уобичајене у породичним, пријатељским или суседским односима;
- 6) обављање послова Црвеног крста Србије који су везани за остваривање циљева и задатака у складу са законом и другим прописом;
- 7) обављање послова и активности у политичким странкама, синдикатима и другим удружењима, који су везани за остваривање циљева и задатака тих организација, односно удружења од стране њихових чланова, у складу са статутом;
- 8) обављање „ad hoc“ активности од опште интереса, за опште добро или за добро трећег лица, које не трају дуже од 10 часова недељно, најдуже 30 дана без прекида или са прекидима, у току календарске године.

Чланом 11. **Закона о волонтирању** је одређено да волонтирање може да обавља лице које има најмање 15 година живота.

Лице млађе од 18 година живота може да волонтира уз писмену сагласност родитеља или старатеља. Лице млађе од 15 година живота може бити укључено у обављање васпитно-образовних волонтерских активности, у складу са прописима о образовању и васпитању и ратификованим међународним конвенцијама. Волонтери не могу радити на пословима који су опасни за живот и здравље или се обављају у условима опасним за живот и здравље.

Такође, ако су корисници волонтирања деца, особе са инвалидитетом, стара лица, лица којима је неопходна помоћ и нега другог лица, болесне особе или особе које су потпуно или делимично лишене пословне способности, организатор волонтирања је дужан да поступа са посебном пажњом приликом избора и обуке волонтера.

Волонтирање са претходно наведеним корисницима не може да обавља:

- 1) лице којем је изречена мера безбедности обавезног психијатријског лечења на слободи или обавезног лечења наркомана или алкохоличара или забране вршења позива, делатности и дужности, која је у вези са делатношћу волонтирања;
- 2) правоснажно осуђено лице за кривично дело против живота и тела, против слобода и права човека и грађанина, против полне слободе, против брака и породице, против здравља људи;
- 3) лице које је у потпуности или делимично лишено пословне способности;
- 4) лице које је у потпуности или делимично лишено родитељског права и лице према коме су изречене мере због насиља у породици.

Привредно друштво, односно јавно предузеће може да буде организатор волонтирања у складу са Законом о волонтирању, ако:

- 1) организује волонтирање за опште добро, односно добро другог лица на пословима ван делатности привредног друштва, односно јавног предузећа;
- 2) се обављањем волонтерских услуга и активности не стиче добит;
- 3) волонтирање не замењује рад запослених и других радно ангажованих лица у привредном друштву, односно јавном предузећу.

Привредно друштво, односно јавно предузеће дужно је да прибави сагласност Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања на програм волонтирања.

Програм волонтирања, нарочито, садржи податке о организатору и кориснику волонтирања, месту обављања и трајање волонтирања, планирани број волонтера, опис волонтерских услуга и активности, податке о оспособљавању за волонтере. Привредно друштво, односно јавно предузеће дужно је да министарству, уз програм волонтирања, достави извод из регистра привредних субјеката и правилник о организацији и систематизацији послова, а на захтев министарства и другу документацију којом се доказује да испуњава услове за организовање волонтирања.

Министарство је дужно да у року од 15 дана од дана пријема програма волонтирања, односно допуне документације одлучи о давању или одбијању сагласности на програм волонтирања.

Резиме

- Рад ван радног односа је форма радног ангажовања лица која све више добија на значају и у нашем правном систему. Разлози су бројни и различити. У приватном сектору су они везани за смањење трошкова пословања и повећање ефикасности и економичности рада привредног друштва, а у јавном за смањење трошкова рада државе, њених органа, организација и установа.
- У јавном сектору су присутни сви облици радног ангажовања лица које су предвиђене Законом о раду. Наравно, у зависности од делатности у којој своје активности врши послодавац, оне поседују одређене специфичности.
- Поводом рада ван радног односа у пракси послодаваца из јавног сектора постоје одређене недоумице које су објашњене и уз употребу релевантне судске праксе и мишљења министарства.
- Рад ван радног односа, поред правних аката унутрашњег карактера уређен је и међународним правним нормама, од којих су најбитније оне донете од стране Међународне организације рада. Оне су значајне с обзиром да се непосредно примењују имајући у виду да су након ратификације инкорпориране у наш правни систем.

Др Александар Антић

У наставку текста Вам достављамо неке од модела аката који су релевантни за рад ван радног односа.

Решење о отказу уговора о привременим и повременим послова

Послодавац _____

Број: _____

Датум и место: _____

На основу члана ____ Уговора о обављању привремених и повремених послова број _____ од _____. године, као и члана ____ Правилника о раду / Колективног уговора код послодавца, директор доноси:

РЕШЕЊЕ

- _____
(име и презиме радно ангажованог лица) отказује се уговор о обављању привремених и повремених послова број _____ од _____. године, закључен ради обављања послова _____
(навести назив послова) и то пре истека рока на који је исти заснован, због тога што _____
(нпр. нема потребе за његовим даљим радним ангажовањем код послодавца).
- _____
(име и презиме радно ангажованог лица) отказује се наведени уговор закључно са _____. године
(датум са којим се радно ангажованом лицу отказује уговор).

Образложение

Уговором о обављању привремених и повремених послова број _____ од _____. године _____
(име и презиме радно ангажованог лица) и послодавац _____
(назив послодавца) споразумели су се да ће радно ангажовано лице за рачун послодавца обављати послове _____
(навести назив послова), који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години, а најкасније до _____. године
(навести датум који је уговором утврђен као последњи дан радног ангажовања тог лица).

Чланом ____ наведеног уговора предвиђено је да „послодавац задржава право да може раскинути уговор о обављању привремених и повремених послова и пре истека рока на који је исти закључен.“

С обзиром на то да је код послодавца престала потреба за даљим радним ангажовањем именованог лица путем Уговора о обављању привремених и повремених послова пре истека рока на који је исти закључен, то се овом лицу исти отказује закључно са _____ . године (датум са којим се именованом лицу отказује уговор).

Достављено:

- радно ангажованом лицу,
- Сектору за правне послове и људске ресурсе,
- Сектору за финансије.

Директор

Модел Уговора о делу

На основу члана 199. Закона о раду, послодавац _____ (назив и седиште), у даљем тексту: Послодавац и посленик _____ (име, презиме и адреса), у дајем тексту: посленик, дана _____ године, закључују

Уговор о делу

Члан 1.

Послодавац поверава а посленик преузима обављање послова на _____
_____ (навести оно што представља дело).

Члан 2.

Посленик је дужан да послове из члана 1. овог уговора обави по правилима посла и да готово дело преда послодавцу најкасније до _____ (датум).

Неизвршење и неквалитетно извршење обавезе из става 1. овог члана, повлачи одговорност посленика за проузроковану штету.

Члан 3.

Послодавац је дужан да за обављени посао исплати посленику _____ динара, на име накнаде за обављени рад, одмах по примопредаји.

Члан 4.

Посленик има право на пензијско и инвалидско осигурање у складу са законом, а обvezник уплате доприноса је послодавац.

Члан 5.

У случају спора по овом уговору надлежан је суд који решава и спорове између послодавца и запослених.

Посленик:

Модел Уговора о стручном оспособљавању

На основу члана 201. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17-Одлука УС РС, 113/17 и 95/2018 – аутентично тумачење), директор _____ (назив и седиште послодавца) и _____ (име и презиме) из _____ (адреса), закључују

Уговор о стручном оспособљавању

Члан 1.

_____ (име и презиме, стручна спрема) из _____ прима се на рад у _____ (назив послодавца) ради обављања приправничког стажа и полагања стручног испита у циљу оспособљавања за самосталан рад у струци.

Члан 2.

Именовани је дужан да ступи на рад дана _____ године.

Ако именовани из неоправданих разлога не отпочне с радом на дан утврђен у ставу 1. овог члана, сматраће се да овај уговор није ни закључен.

Члан 3.

Стручно оспособљавање ће се обављати на пословима _____ (навести послове) по програму који важи за запослене у приправничком радном односу и под надзором _____ (име и функција ментора).

Обављање приправничког стажа у смислу става 1. овог члана траје _____ месеци. У року од _____ дана од дана истека приправничког стажа, именовани је дужан да положе стручни испит.

Члан 4.

За време рада по овом уговору, именованом се обезбеђује новчана накнада у износу од _____ динара, накнада трошкова за долазак и одлазак с рада, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, _____ (евентуална друга права).

Члан 5.

За време рада по овом уговору именовани има право на безбедност и заштиту живота и здравља на раду у складу с важећим прописима и право на осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести и уплату одговарајућих доприноса.

Члан 6.

Рад на основу овог уговора престаје дана _____ године.

Свака уговорна страна може да откаже овај уговор са отказним роком од _____ дана.

Члан 7.

Овај уговор сачињен је у 4 (четири) истоветна примерка од којих 1 (један) задржава именовани, а 3 (три) примерка послодавац.

У _____ дана _____ године

Лице на стручном
оспособљавању

Директор

КОНТРОЛА ОБРАЧУНА ЗАРАДА У ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

У складу са одредбама Закона о јавним предузећима („Сл. гл. РС“ бр. 119/12... 88/19) доноси је Уредба о начину и контроли обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима – даље: Уредба („Сл. гл. РС“, бр. 27/14). Иако овај закон, који је био основ за доношење наведене уредбе није више на снази, већ се примењује Закон о јавним предузећима („Сл. гл. РС“, бр. 15/16 и 88/19), контрола обрачуна зарада се и даље врши у складу са одредбама новог закона и наведена Уредба се и даље примењује. Овом уредбом прописан је Образац ЗИП-1 који се подноси пре исплате зараде, о чему пишемо у наставку.

Зараде у јавним предузећима и друштвима капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и њиховим зависним друштвима капитала која обављају делатност од општег интереса обрачунавају се и исплаћују у складу са Законом о јавним предузећима и Уредбом.

ОБРАЧУН И ИСПЛАТА ЗАРАДА

У складу са одредбом члана 66. Закона о јавним предузећима, јавна предузећа су дужна да пре исплате зарада, односно плате доставе образац за контролу обрачуна и исплату зарада. Уколико се усвојени годишњи, односно трогодишњи програми пословања јавних предузећа чији је оснивач Република Србија не спроводе у складу са смерницама економске политike, а нарочито у делу зарада и запошљавања, министарство надлежно за послове финансија и министарство надлежно за послове рада и запошљавања неће извршити оверу образаца које Влада прописује, а односе се на контролу обрачуна и исплату зарада у јавним предузећима. Контрола образаца за обрачун и исплату зарада односи се и на јавна предузећа чији је оснивач аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе која врши контролу.

До доношења годишњег програма пословања, предузеће врши обрачун и исплату зараде на начин и под условима утврђеним програмом пословања за претходну годину.

По усвајању Програма за календарску годину за коју се доноси, предузеће може укупан износ средстава за зараде да обрачунава и исплаћује у складу са тим програмом.

ДОСТАВЉАЊЕ ОБРАСЦА ЗИП-1

Пре подношења Појединачне пореске пријаве о обрачунатим порезима и доприносима (Образац ППП-ПД), прописане *Правилником о пореској пријави за порез по одбитку* („Сл. гл. РС“ бр. 74/13...96/19), предузеће је дужно да обрачуната средства за исплату зарада запослених, на

Обрасцу ЗИП-1, достави на оверу министарству надлежном за послове финансија и министарству надлежном за послове рада, односно надлежном органу аутономне покрајине или јединици локалне самоуправе.

За јавна предузећа чији је оснивач Република Србија, као и за њихова зависна друштва која обављају делатност од општег интереса, оверу Обрасца ЗИП-1 врше министар надлежан за послове финансија и министар надлежан за послове рада, а за предузећа чији је оснивач аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и за њихова зависна друштва која обављају делатност од општег интереса, оверу Обрасца ЗИП-1 врши лице одређено актом оснивача.

Предузеће не може извршити исплату зарада пре овере Обрасца ЗИП-1. Такође, лица задужена за оверу Обрасца ЗИП -1 вршиће електронским путем проверу усклађености Обрасца ППП-ПД и овереног Обрасца ЗИП-1.

Према одредби члана 4. Уредбе директор предузећа одговоран је за исплату зарада у складу са овом уредбом.

ОБЈАШЊЕЊЕ О НАЧИНУ ПОПУЊАВАЊА ОБРАСЦА ЗИП-1

Образац ЗИП-1 попуњава се на следећи начин:

1. Под редним бројем 1. уноси се укупан број запослених (на неодређено и одређено време) за који је урађен месечни обрачун зараде;
2. Под редним бројем 1.а уноси се укупан број часова рада за запослене под редним бројем 1;
3. Под редним бројем 1.б уноси се број запослених који је у обрачунском месецу имао прековремени рад;
4. Под редним бројем 1.в уноси се укупан број прековремених часова за запослене из тачке 1.б;
5. Под редним бројем 1.1 уноси се податак о броју запослених на које се односи део зараде за исплату за месец;
6. Под редним бројем 1.2 уноси се податак о броју запослених који је примио раније исплаћени део зараде за месец;
7. Под редним бројем 2. уноси се укупно обрачуната и исплаћена маса за зараде за одређени месец. Овај податак представља збир података из редова 2.1 и 2.2;
8. Под редним бројем 2.а уноси се податак о укупној основној заради;
9. Под редним бројем 2.б уноси се податак о увећању зараде по основу „минулог рада”;
10. Под редним бројем 2.в уноси се податак о увећању зараде по основу прековременог рада;
11. Под редним бројем 2.г уноси се податак о увећању зараде по основу рада на дан државног празника;
12. Под редним бројем 2.д уноси се податак о другим увећањима основне зараде;
13. Под редним бројем 2.ђ уноси се податак о обрачунатом топлом оброку, уколико исти није обухваћен коефицијентом посла запосленог;
14. Под редним бројем 2.е уноси се податак о обрачунатом регресу, уколико исти није обухваћен коефицијентом посла запосленог;
15. Под редним бројем 2.ж уноси се податак о преосталом делу који представља разлику између укупно исплаћене масе за зараде за одређени месец и елемената зараде који представљају збир 2.а + 2.б + 2.в + 2.г + 2.д + 2.ђ + 2.е;
16. Под редним бројем 2.1 уноси се податак о делу зараде за исплату за месец;
17. Под редним бројем 2.2 уноси се податак о раније исплаћеном делу зараде за месец;
18. Под редним бројем 3. уноси се податак о просечној заради који се добија дељењем укупно исплаћене масе за зараде (редни број 2.) и укупног броја запослених, којима је исплаћена зарада (редни број 1.);

19. Под редним бројем 4. уноси се податак о планираном броју запослених за месец за који се врши обрачун масе зарада;
20. Под редним бројем 5. уноси се податак о планираном износу масе за зараде за месец за који се подноси обрачун;
21. Под редним бројем 6. уноси се просечна планирана зарада по запосленом;
22. Под редним бројем 7. уноси се укупна годишња маса за зараде предвиђена годишњим програмом пословања. Уколико годишњи програм пословања није усвојен, уноси се податак из програма за претходну годину;
23. Под редним бројем 8. уноси се податак о месечном броју запослених према кадровској евиденцији;
24. У колону „укупно“ уноси се податак о броју запослених који представља збир бројева из колоне „запослени“ и „пословодство“;
25. У колону „старозапослени“ уноси се податак о броју запослених који су били у радном односу на дан 31. децембра претходне године;
26. У колону „новозапослени“ уноси се податак о броју запослених који су у радном односу од 1. јануара текуће године;
27. У колону „Број запослених који су одсутни по неком основу и не налазе се у броју запослених који су примили зараду за месец“ уноси се податак о броју запослених којима су извршene исплате накнада на терет других исплатилаца (РФЗО и сл.), запослених који су на неплаћеном одсуству и др.;
28. У Образац се уносе износи у динарима без паре.

Резиме

- Зараде у јавним предузећима и друштвима капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и њиховим зависним друштвима капитала која обављају делатност од општег интереса обрачунавају се и исплаћују у складу са Законом о јавним предузећима и Уредбом.
- Уколико се усвојени годишњи, односно трогодишњи програми пословања јавних предузећа чији је оснивач Република Србија не спроводе у складу са смерницама економске политике, а нарочито у делу зарада и запошљавања, министарство надлежно за послове финансија и министарство надлежно за послове рада и запошљавања неће извршити оверу образца које Влада прописује, а односе се на контролу обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима.
- Пре подношења Појединачне пореске пријаве о обрачунатим порезима и доприносима (Образац ППП-ПД), прописане Правилником о пореској пријави за порез по одбитку („Сл. гл. РС“ бр. 74/13...96/19), предузеће је дужно да обрачуната средства за исплату зарада запослених, на Обрасцу ЗИП-1, достави на оверу министарству надлежном за послове финансија и министарству надлежном за послове рада, односно надлежном органу аутономне покрајине или јединици локалне самоуправе.
- Предузеће не може извршити исплату зарада пре овере Обрасца ЗИП-1.

У наставку је дат Образац ЗИП – 1 – Обрачун средстава за исплату зарада запослених.

Предузеће _____
Седиште _____
ПИБ _____
Матични број _____
Обрачунски период _____
Шифра делатности _____

ОБРАЧУН СРЕДСТВА ЗА ИСПЛАТУ ЗАРАДА ЗАПОСЛЕНИХ

за месец _____ 20_____ године
(уписати)

1.6	<i>Број запослених који је у месецу радио прековремено</i>			
1.В	Укупан број прековремених часова за запослене из тачке 1.б			
1.1	Број запослених на које се односи део зараде за исплату за месец			
1.2	Број запослених који је примио раније исплаћени део зараде за месец			
2.	Укупно исплаћена маса за зараде (у динарима) (2.1+2.2)			
2.а	Основна зарада			
2.б	Увећање зараде за "минули рад"			
2.В	Увећање зараде за прековремени рад			
2.г	Увећање зараде за рад на дан државног			

		празника					
2.д	Датум увећања основне зараде						
2.ђ	Топли оброк**						
2.е	Резрес**						
2.ж	Остало необухвачено од 2.а до 2.е						
2.1	Део зараде за исплату за месец						
2.2	Раније исплаћени део зараде за месец						
3.=2/1	Просечна зарада по запосленом (у динарима)						
4.	Планирани број запослених за месец						
5.	Маса и зараде за месец (у динарима)						
6.=5/4	Просечна зарада по запосленом (у динарима)						
Програм пословања за 20__ годину***		7.	Укупна маса за зараде за годину (у динарима)				
Кадровска евиденција	8.	Број запослених у месецу према					

	кадровској евиденцији						
* број запослених који су били у радном односу 31. децембра претходне године							
** уколико се посебно исказује							
*** плаћено одсуство преко 30 дана, неплаћено одсуство и др.							
**** ако Програм пословања није донет за текућу годину, уносе се подаци о исплатијем зарадама за претходну годину							

	Оверава оснивач						
Датум	Потпис овлашћеног лица:		Датум	М.П.	Потпис овлашћеног лица:		
	М.П.				М.П.		

ПРЕКРШАЈИ У ПОСТУПЦИМА ЈАВНИХ НАБАВКИ

Казненим одредбама **чл. 236-237** Закона о јавним набавкама („Сл. гл. РС“ број 91/19 – даље: **Закон**) прописане су радње које се сматрају прекршајима као и новчане казне за учињене прекршаје, како за наручиоце и понуђаче, тако и за одговорна лица. Закон прописује 18 прекршаја за наручиоца и 4 прекршаја за понуђача.

Прекршај је противправно дело које је законом или другим прописом надлежног

органа одређено као прекршај и за које је прописана прекршајна санкција. За разлику од кривичних дела, прекршаји не представљају повреде прописа који подразумевају веће угрожавање имовине и људи, те су из тих разлога предвиђене новчане казне. **Републичка комисија предала је надлежним прекршајним судовима предмете који се односе на прекршаје из Закона о јавним набавкама. У наставку шире о наведеним прекршајима.**

Прекршаји наручилаца:

Закон прописује новчану казну од **100.000 до 1.000.000** динара за учињени прекршај наручиоца ако:

- 1) врши поделу предмета набавке на више набавки с циљем избегавања примене одредаба овог закона или одговарајућих правила поступка јавне набавке (чл. 29–35).**

Наручилац може да ограничи број партија које могу да се доделе једном понуђачу.

У конкурсној документацији наручилац наводи објективне и недискриминаторске критеријуме или правила које ће применити приликом одлучивања о додели партија.

Закон не предвиђа истоврсност, али одређивање процењене вредности јавне набавке не може да се врши на начин који има за циљ избегавање примене овог закона, односно да се у том циљу врши подела предмета на више набавки.

Новина је могућност изузимања појединих партија из поступка јавне набавке ако је појединачна партија мања од 300.000 дин, за добра и услуге, 500.000 дин. за радове, а укупна вредност тих партија није већа од 1.000.000 односно 3.000.000 динара.

- 2) Додели уговор о јавној набавци без претходно спроведеног поступка јавне набавке, осим када је то дозвољено овим законом (члан 51).**

Доделу уговора јавни / секторски наручилац, **по правилу врши у отвореном или рестриктивном поступку**, а може да врши и у другим поступцима јавне набавке ако су за то испуњени услови прописани овим законом, изузев преговарачког поступка са објављивањем јавног позива.

3) Набави добра, радове или услуге применом преговарачког поступка без објављивања јавног позива, а да нису били испуњени законом прописани услови за примену тог поступка (члан 61).

Наручилац доставља Канцеларији за јавне набавке образложение и документацију о набавци, а истовремено шаље позив одређеном привредном субјекту, што значи да не тражи мишљење о основаности примене овог поступка пре покретања, КЈН доставља мишљење за 10 дана.

Наручилац спроводи наведени поступак ако само одређени правни субјект може да испоручи добра, пружи услуге или изведе радове, у случају:

- додатне испоруке добра: делимична замена производа, проширење обима постојећих производа, а трајање таквих уговора не сме бити дуже од три године;
 - услуге: након конкурса за дизајн када се додељују награде/награда;
- радови/услуге: нови радови/услуге - понављање сличних радова/услуга, под одређеним условима.

За хитност и преговарање са одређеним правним субјектом прописани су посебни услови.

У процењену вредност за основни уговор мора се урачунати вредност нових добра/услуга/радова.

Овај поступак може се спровести ако у отвореном поступку и рестриктивном поступку јавне набавке наручилац није добио ниједну понуду/пријаву или су све биле неодговарајуће.

4) Не одреди рокове за подношење понуда или пријава у складу са овим законом (чл. 52-56. и чл. 58, 60. и 63).

Наведеним члановима Закона прописани су рокови за подношење понуда који су различити у одређеним поступцима.

5) Не објави план јавних набавки (члан 88).

На Порталу за јавне набавке се **уписује**:

- датум доношења;
- датум слања на објаву.

Наручилац план јавних набави и све измене објављује на Порталу јавних набавки и својој интернет страници у року од 10 дана од дана доношења.

Портал јавних набавки објављује план јавних набавки првог наредног дана од дана назначеног слања на објаву.

6) Не поступа у складу са одредбом члана 90. овог закона.

Овде се ради о заштити интегритета поступка.

- Ако је понуђач, кандидат или са њим повезано лице у смислу закона којим се уређује положај привредних субјеката и закона којим се уређује порез на добит правних лица на било који начин био укључен у припрему поступка набавке, наручилац предузима одговарајуће мере да би обезбедио да учешће тог понуђача или кандидата не нарушава конкуренцију.

- Мере обухватају достављање другим привредним субјектима релевантних информација које су размењене или настале у оквиру учешћа понуђача или кандидата у припреми поступка набавке и утврђивање примерених рокова за подношење понуда.
- Понуђач или кандидат може да се искључи из поступка јавне набавке, у вези са ставом 1. овог члана, ако нема другог начина да се обезбеди поступање, у складу са обавезом поштовања начела обезбеђивања конкуренције и једнакости привредних субјеката.

Напомињемо да је пре искључења из става 3. овог члана, наручилац дужан да понуђачу или кандидату омогући да докаже да његово учешће у припреми поступка набавке не може да наруши конкуренцију.

7) Не објави конкурсну документацију у складу са одредбама овог закона (члан 95).

Наручилац је дужан да истовремено са слањем на објављивање јавног позива, позива за подношење пријава или позива за подношење понуда или преговарање у систему квалификације, пошаље на објављивање конкурсну документацију на Портал јавних набавки.

Изузетно у случају да конкурсна документација не може да се објави путем електронских средстава на Порталу јавних набавки, из разлога наведених у члану 45. став 3. овог закона, наручиоци су дужни да у јавном позиву или у позиву за подношење пријава или позиву за подношење понуда или преговарање у систему квалификације наведу да ће конкурсна документација бити послата средствима која нису електронска.

8) Не објави огласе из члана 105. став 1. тач. 6), 8) и 11) овог закона.

Огласи о јавној набавци које објављују наручиоци су:

- обавештење о додели уговора, обустави поступка или поништењу поступка;
- обавештење о измени уговора;
- обавештење о резултатима конкурса за дизајн.

9) Закључи уговор о јавној набавци са понуђачем код кога постоје основи за искључење из члана 111. став 1. тач. 1) и 2) овог закона, а нема основа за примену одредбе члана 111. став 3. и члана 113. овог закона.

Наручилац је дужан да искључи привредног субјекта из поступка јавне набавке ако:

- привредни субјект не докаже да он и његов законски заступник у периоду од претходних пет година од дана истека рока за подношење понуда, односно пријава није правоснажно осуђен, осим ако правоснажном пресудом није утврђен други период забране учешћа у поступку јавне набавке (уз таксативно навођење кривичних дела);
- привредни субјект не докаже да је измирио доспеле порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање или да му је обавезујућим споразумом или решењем, у складу са посебним прописом, одобрено одлагање плаћања дуга, укључујући све настале камате и новчане казне.

Изузетно, наручилац може да одустане од искључења привредног субјекта из поступка јавне набавке због преовлађујућих разлога који се односе на:

1. јавни интерес, као што је јавно здравље или заштита животне средине;
2. ако привредни субјект достави доказе да је предузео мере да би доказао своју поузданост без обзира на постојање основа за искључење „самочишћење“:
 - да је платио или се обавезао да плати накнаду у погледу било које штете;

- потпуности разјаснио чињенице и околности активно сарађујући са истражним органима);
- да је предузео конкретне техничке, организационе и кадровске мере које су примерене за спречавање вршења кривичних дела или непрофесионалног поступања.

Привредни субјект коме је правноснажном пресудом одређена забрана учешћа у поступцима јавних набавки или поступцима доделе концесија нема право да користи могућности из члана 113. став 1. Закона до истека рока забране.

10) Не достави предлог за покретање прекршајног поступка из члана 131. став 6. овог закона Канцеларији за јавне набавке.

Понуђач је у обавези да у понуди наведе начин плаћања подизвођачу за део уговора који он извршава и податке о истом (вредност, количину, проценат, текући рачун...). Ако није предвиђено непосредно плаћање доспелих потраживања подизвођачу, наручилац је дужан да након плаћања привредном субјекту са којим је закључио уговор затражи да му у року од 60 дана достави доказ и изјаву подизвођача да је извршио плаћање подизвођачу његових потраживања.

Уколико привредни субјект са којим је закључио уговор у наведеном року не достави доказ и изјаву подизвођача, наручилац је дужан да достави Канцеларији за јавне набавке предлог за покретање прекршајног поступка.

11) Не објави, односно не достави одлуке у складу са одредбама овог закона (чл. 146–148) а то су одлука о додели уговора, одлука о обустави поступка, одлука о искључењу кандидата.

Одлуку о додели уговора наручилац доноси у року од 30 дана од истека рока за подношење понуда, осим ако је наручилац у конкурсној документацији одредио дужи рок.

Одлука о додели уговора мора да буде образложена и да садржи нарочито податке иззвештаја о поступку јавне набавке и упутство о правном средству. Изузетно, наручилац може да додели уговор понуђачу чија понуда садржи понуђену цену већу од процењене вредности јавне набавке. Овде треба истаћи да наручилац доноси одлуку о додели уговора у складу са разположивим средствима ако утврди да је понуђена цена валидна.

Наручилац је дужан да одлуку о додели уговора објави на Порталу јавних набавки у року од 3 дана од дана доношења.

12) Закључи уговор о јавној набавци а да нису испуњени услови из члана 151. овог закона.

Наручилац може да закључи уговор о јавној набавци, односно оквирни споразум, након доношења одлуке о додели уговора, односно одлуке о закључењу оквирног споразума и ако у року предвиђеном овим законом **није поднет захтев за заштиту права или је захтев за заштиту права коначном одлуком одбачен или одбијен**, као и ако је поступак заштите права обустављен.

Наручилац може да закључи уговор о јавној набавци и пре истека рока за подношење захтева за заштиту права под одређеним условима прописаним Законом.

13) Не поступа у извршењу уговора о јавној набавци у складу чланом 154. став 1. овог закона.

Уговор о јавној набавци извршава се у складу са условима који су одређени у документацији о набавци и изабраном понудом.

Наручилац је обавезан да контролише извршења уговора о јавној набавци у складу са условима који су одређени у документацији о набавци и изабраном понудом.

Наручилац не може да врши битне измене уговора о јавној набавци.

Измена уговора сматра се битном у случају када за последицу има измену карактера уговора у материјалном смислу у односу на уговор који је првобитно закључен. Пример: закључен је уговор о одржавању софтвера, а изменом уговора постане уговор о надоградњи, или уговор о пројектовању се измене тако да постане уговор о грађењу.

14) Врши измене закљученог уговора о јавној набавци супротно одредбама овог закона (чл. 155–161).

Уговор о јавној набавци може се мењати ако је то предвиђено уговором и то без обзира на вредност измене. Услов за измену уговора је да је наручилац у документацији о набавци и уговору о јавној набавци на јасан, прецизан и недвосмислен начин, предвидео те измене, док је неопходно да је у уговору о јавној набавци навео обим и природа евентуалних измена.

Измену уговора, на основу чл. 157. и 158. Закона, (и оних који су закључени по старом закону) наручилац је дужан да објави на Порталу јавних набавки у року од 10 дана од дана измене.

Уговорени вишкови радова не представљају измену уговора о јавној набавци.

Одредбом чланом 157. Закона је предвиђено да уговор о јавној набавци може да се измене ради набавке додатних добара, услуга или радова, који су постали неопходни, а који нису били укључени у првобитни уговор о јавној набавци, у случају:

- када промена привредног субјекта са којим је закључен уговор није могућа због економских или техничких разлога, као што су захтеви компатибилности са постојећом опремом, услугама или радовима набављеним у оквиру првобитне набавке и
- може да проузрокује значајне потешкоће или знатно повећавање трошкова за наручиоца.

Укупно повећање вредности уговора, свих измена, не може да буде веће од 50% вредности првобитног уговора и не може да има за циљ избегавање примене овог закона.

Одредбом члана 158. Закона, предвиђено је поступање наручиоца у случају да: у току саме реализације уговора наступе непредвиђене околности, изменом се не мења природа уговора, иста није већа од 50% вредности првобитно закљученог уговора, савестан наручилац није могао да предвиди настале околности.

Измена уговора у случају **повећање обима набавке** могућа је ако су испуњени сви следећи услови (кумулативно):

- вредност измене мора да буде мања од 10% првобитне вредности уговора за добра или услуге, односно мања од 15% за радове и
- вредност измене мора да буде мања од 15.000.000,00 динара за добра или услуге, односно мања од 50.000.000 динара за радове.

Ограничење се односи на укупну вредност свих измена, ако се уговор мења више пута.

Ако привредни субјект са којим је уговор закључен, затражи током извршења уговора, наручилац може да дозволи: **промену подизвођача**, увођење једног или више нових подизвођача, чији укупни удео не сме да буде већи од 30% вредности уговора о јавној набавци без ПДВ. Привредни субјект са којим је закључен уговор о јавној набавци за новог подизвођача

мора да достави доказе да не постоје основи за искључење из члана 111. овог закона.

Промена уговорне стране у случају **општег или делимичног правног следбеништва** привредног субјекта, са којим је закључен уговор, након корпоративног реструктуирања, укључујући и преузимање, спајање, стицање и инсолвентност, од стране другог привредног субјекта који испуњава првобитно одређене критеријуме за квалитативни избор привредног субјекта, под условом да то нема за последицу битне измене уговора и нема за циљ избегавање примене овог закона.

15) У прописаном року Канцеларији за јавне набавке наручилац не достави тражене податке и обавештења који су од значаја за спровођења мониторинга (члан 180).

Органи државне управе, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и други државни органи, наручници, као и привредни субјекти дужни су, да на захтев Канцеларије за јавне набавке, у року од 15 дана од пријема захтева, доставе тражене податке и обавештења који су од значаја за спровођења мониторинга.

16) Не евидентира податке о вредности и врсти јавних набавки или их у прописаном року не објави на Порталу јавних набавки или Канцеларији за јавне набавке не достави податке о појединачном поступку јавне набавке или закљученом уговору (члан 181).

У складу са чланом 181. став 3. Закона наручилац је дужан да евидентира податке о вредности и врсти јавних набавки из чл. 11-21. овог закона, и то по сваком основу за изузеће посебно, као и јавне набавке из члана 27. став 1. овог закона.

Наручилац је у обавези да ове податке објави на Порталу јавних набавки најкасније до 31. јануара за претходну годину.

17) Не поступи у складу са одлуком Републичке комисије (члан 226. став 4. тач. 1).

Републичка комисија је дужна да образложи своју одлуку и може наручнику да наложи предузимање одређених радњи у року који не може бити дужи од 25 дана у циљу правилног и законитог окончања поступка јавне набавке.

18) Не достави извештај о спровођењу одлуке Републичке комисије (члан 230).

Републичка комисија може да захтева од наручника да поднесе извештај о спровођењу одлуке Републичке комисије.

Наручилац је дужан да извештај из става 2. овог члана поднесе у року који одређује Републичка комисија.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се **и одговорно лице наручника новчаном казном од 30.000 до 80.000 динара.**

Представник наручника као члан комисије за јавне набавке, односно лице које спроводи поступак јавне набавке, потписује изјаву о постојању или непостојању сукоба интереса након отварања понуда и све време поступка у обавези је да води. Наведена лица су дужана да се изузму из поступка јавне набавке уколико у било којој фази тог поступка дође до сазнања о постојању сукоба интереса. Наглашавамо да ће се новчаном казном **од 30.000 до 80.000 динара** казнити за прекршај **представник наручника који учествује у поступку јавне набавке противно одредбама овог закона о сукобу интереса (члан 50).** Подсећамо, сукоб интереса је основ за искључење привредног субјекта, који не може да се изузме другим мерама.

Прекршаји понуђача:

Новчаном казном **од 100.000 до 1.000.000 динара** казниће се за прекршај понуђач,

кандидат, односно подизвођач, ако:

- 1) у пријави или **понуди** поднесе изјаву која **садржи неистините податке** или по позиву наручиоца достави документ који садржи неистините податке (чл. 118, 119. и 130);
- 2) **не достави доказ и изјаву** из члана 131. став 5. овог закона наручиоцу на његов позив у прописаном року;
- 3) као подизвођача **ангажује лице које није наведено у понуди** и у уговору о јавној набавци противно одредбама овог закона (чл. 131. и 161);
- 4) **по позиву наручиоца не закључи уговор о јавној набавци осим** уколико постоје разлоги на које понуђач није могао да утиче нити је могао да их предвиди, спречи, отклони или избегне, а због којих закључење или извршење уговора у складу са условима из документације о набавци и изабране понуде није могуће (члан 152).

За наведене прекршаје казниће се и **одговорно лице понуђача**, кандидата или подизвођача, **новчаном казном од 30.000 до 80.000 динара**.

Такође за наведени прекршај казниће се **предузетник као понуђач**, кандидат или подизвођач, **новчаном казном од 30.000 до 200.000 динара** и **физичко лице као понуђач**, кандидат или подизвођач, **новчаном казном од 30.000 до 80.000 динара**.

За прекршај из става 1. тач. 2) и 4) члана Закона **понуђачу** или кандидату из ст. 1, 3. или 4. овог члана, односно подизвођачу који је извршио прекршај **изриче се заштитна мера забране учествовања у поступцима јавних набавки**, којом се том лицу забрањује да учествује у поступцима јавних набавки у периоду који не може бити дужи **од 2 године**.

О заштитној мери забране учествовања у поступцима јавних набавки из става 5. овог члана у складу са законом којим се уређују прекршаји **одлучује суд**. Суд је дужан да у **року од 3 радна дана** од дана правноснажности пресуде о томе **обавести Канцеларију за јавне набавке**. У овом обавештењу суд наводи пуно име и регистарски број понуђача, кандидата или подизвођача и датум до кога је тај субјекат искључен из поступака јавних набавки, а Канцеларија за јавне набавке наведене податке објављује на својој интернет страници.

Одредбом члана 238. Закона прописана је **застарелост** покретања и вођења прекршајног поступка наступа **протеком 3 године** од дана учињеног прекршаја из чл. 236. и 237.

Резиме

- **Одредбама чл. 236-237 Закона о јавним набавкама („Сл. гл. РС” број 91/19 – даље: **Закон**) предвиђа прекршаје које могу учинити наручиоци и понуђачи у поступку јавне набавке.**
- **Закон прописује 18 прекршаја за наручиоца и 4 прекршаја за понуђача.**
- **Одредбом члана 238. Закона прописана је **застарелост** покретања и вођења прекршајног поступка наступа **протеком три године** од дана учињеног прекршаја из чл. 236. и 237.**

Снежана Шокчанић

ИМОВИНА ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

1. Правни основи

1.1. Закон о локалној самоуправи („Сл. гл. РС“ бр. 129/07... 47/18) – На основу члана 20. Закона о локалној самоуправи, општине и градови, преко својих органа, у складу с Уставом и законом, између осталог:

- уређују и обезбеђују обављање и развој комуналних делатности, локални превоз, коришћење грађевинског земљишта и пословног простора;
- стварају се о изградњи, реконструкцији, одржавању и коришћењу локалних путева и улица и других јавних објеката од општинског значаја.

На основу члана 32. став 1. тачка 8. Закона о локалној самоуправи, скупштина општине/града оснива службе, јавна предузећа, установе и органи-зације, утврђене статутом општине и врши надзор над њиховим радом.

1.2. Закон о јавним предузећима („Сл. гл. РС“ бр. 15/16) – Јавно предузеће је предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

Јавно предузеће оснива се и послује, између осталог, ради:

- обезбеђивања трајног обављања делатности од општег интереса и редовног задовољавања потреба корисника производа и услуга;
- стицања добити.

Законом о јавним предузећима прописана је и обавезна садржина акта о оснивању јавног предузећа, који између осталих одредби, мора да садржи и одредбе које се односе на:

- износ основног капитала, као и опис, врсте и вредности неновчаног улога;
- имовину која се не може отуђити, као и
- о располагању стварима у јавној својини која су пренета у својину јавног предузећа у складу са законом.

Закон садржи и одредбе које се односе на упис у регистар привредних друштава. Јавно предузеће за своје обавезе одговара целокупном својом имовином.

Правилник о садржини Регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију („Сл. гл. РС“ бр. 42/16), садржи посебан део који се односи на регистрацију јавног предузећа.

На основу члана 16. Правилника, прописано је да се уз пријаву регистрације јавног предузећа, између осталих доказа, приложе и:

- потврда банке о уплати новчаног улога, у складу са актом о оснивању;
- процена овлашћеног процењивача о вредности неновчаног улога.

1.3. Осим Закона о локалној самоуправи и Закона о јавним предузећима, треба имати у виду и још неке секторске законе који се односе на јавна предузећа.

1.3.1. Закон о водама („Сл. гл. РС” бр. 30/10... 95/18), којим је прописано да водним земљиштем управља јавно водопривредно предузеће основано за обављање водне делатности на одређеној територији. Под управљањем водним објектима у јавној својини, у смислу овог закона, сматра се изградња, реко- конструкција, санација и одржавање (редовно и инвестиционо) водних објеката на водном земљишту, вршење права инвеститора у име Републике Србије, односно аутономне покрајине, унапређивање, чување и старање о њиховом наменском коришћењу.

Водним објектима за уређење водотока и заштиту од поплава на водама II реда и водним објектима за заштиту од ерозије и бујица, који су у јавној својини, управља јединица локалне самоуправе на чијој се територији објекти налазе.

На основу члана 146. Закона, прописано је да две или више општина и градова могу да оснују јавно предузеће за управљање и одржавање регионалних и вишенаменских хидросистема.

Регионални и вишенаменски хидросистеми су сложени хидросистеми који служе за обезбеђење потреба у области вода (снабдевање водом, наводњавање, заштита вода, заштита од штетног дејства вода), на територији две или више јединица локалне самоуправе.

1.3.2. Закон о управљању отпадом („Сл. гл. РС” бр. 36/09... 95/18), којим је прописано да су субјекти надлежни за управљање отпадом Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе.

На основу члана 21. Закона, прописано је заједничко управљање отпадом јединица локалне самоуправе. Наиме, две или више јединица локалне самоуправе заједнички обезбеђују и спроводе управљање отпадом, под условима и на начин утврђеним законом, Стратегијом и споразумом скупштина јединица локалне самоуправе.

Законом је прописано да у случају да две или више јединица локалне самоуправе не обезбеде и не спроводе управљање отпадом под условима и на начин утврђен у члану 21. став 1. Закона, одлуку о заједничком обезбеђивању и спровођењу управљања отпадом на територији тих јединица локалних само-управа, на предлог министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, доноси Влада.

1.3.3. Закон о планирању и изградњи („Сл. гл. РС” бр. 72/09... 37/19)

На основу члана 36. Закона о планирању и изградњи, прописано је да документе просторног и урбанистичког планирања под условима прописаним овим законом, може да израђује јавно предузеће, односно друга организација чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, за обављање послова просторног и урбанистичког планирања, као и привредна друштва, односно друга правна лица, која су уписана у регистар привредних субјеката и која испуњавају услове прописане овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

1.3.4. Закон о комуналним делатностима („Сл. гл. РС” бр. 88/11... 95/18):

а) Извори средстава за обављање и развој комуналних делатности

На основу члана 24. Закона о комуналним делатностима, прописано је да се средства за обављање и развој комуналних делатности обезбеђују се из:

- 1) прихода од продаје комуналних услуга;
- 2) прихода од комуналне накнаде;
- 3) прихода од концесионе накнаде, односно накнаде коју плаћа приватни партнери на основу јавног уговора, ако је има;
- 4) прихода буџета јединице локалне самоуправе;
- 5) наменских средстава других нивоа власти;

6) других извора, у складу са законом.

б) Средства за изградњу комуналне инфраструктуре

На основу члана 30. Закона, прописано је да се грађење објекта комуналне инфраструктуре финансира из:

- 1) прихода од давања у закуп, односно на коришћење комуналне инфраструктуре и других средстава за обављање комуналне делатности у јавној својини;**
- 2) дела накнаде за право на обављање комуналне делатности;
- 3) дела цене комуналне услуге намењене амортизацији средстава за обављање комуналне делатности;
- 4) буџета јединице локалне самоуправе;
- 5) средстава вршиоца комуналне делатности;
- 6) средстава прикупљених емитовањем дугорочних хартија од вредности (муниципалних обвезница);
- 7) кредита и других облика задуживања;
- 8) трансфера других нивоа власти;
- 9) донација;
- 10) других извора утврђених посебним прописима.

Накнада за давање средстава за обављање комуналне делатности у јавној својини у закуп или на коришћење не може бити нижа од износа амортизације за средства која су предмет накнаде.

Средства од прихода од давања у закуп, односно на коришћење комуналне инфраструктуре и других средстава за обављање комуналне делатности у јавној својини приход су буџета општине/града и користе се преко буџетског фонда за комуналну инфраструктуру за изградњу и инвестиционо одржавање објекта комуналне инфраструктуре, који оснива општина/град у складу са законом којим се уређује буџетски систем.

Законом о комуналним делатностима је прописано да се приликом обезбеђивања трансферних средстава других нивоа власти за изградњу комуналне инфраструктуре води рачуна о томе да ли се поштују начела садржана у овом закону, а нарочито да цена комуналних услуга покрива одговарајуће трошкове, као и да се делатност обавља на начелу ефикасности које укључује и економију обима, односно удрживање јединица локалне самоуправе у свим случајевима када је то економски оправдано.

2. Појам и подела јавне својине

Својина се може посматрати, као правна, али и као економска категорија.

У економском смислу, својина означава присвајање одређених економских добара, а као правни појам – својина представља скуп правних норми којима се у одређеном друштву регулише присвајање економских добара.

Веома често се не прави разлика између својине и имовине. Правно посматрано, својина и имовина представљају две одвојене категорије.

Под имовином се подразумева одређена правна категорија која није никаква ствар већ целокупност имовинских грађанских права која припадају одређеном лицу. Само имовинска права, тј. њихов скуп улази у појам имовине једног лица, а не и друга права (на пример породична, политичка и др.).

Економска категорија имовине је скуп економских вредности једног правног субјекта на која се односе права у имовини.

Све ствари одређеног субјекта које сачињавају предмет имовине као целине, односно предмет права одређеног субјекта који спада у имовину, називају се имовинском масом. Дакле, имовинска маса састоји се од одређених ствари. Имовинска маса одређеног субјекта се као таква повећава или смањује, али оно што је битно, она припада и везана је за одређени правни субјект који је њен титулар.

Треба напоменути да актива и пасива постоји само у имовинској маси и то је пре свега књиговодствени и економски, а не правни појам.

Имовинска маса, може да се изрази увек у новцу. Ова чињеница да се ствари одређеног правног субјекта који чине имовинску масу могу свести на новац, омогућава правни промет, тј. омогућава не само пренос економских добара са једног субјекта на други, већ и правни промет којим се преносе права на таквим добрима.

Појам имовине је, дакле, уско везан са појмом субјекта у грађанској праву. Субјект у грађанско-правном промету не може се замислiti без имовине, као што ни имовину не можемо замилити без имовинске масе. Укупан правни промет између лица у праву обавља се путем института имовине.

Имовина представља јединствен појам, где сваки правни субјект може имати једну имовину.

2.1. Врсте имовине локалних самоуправа

Локалне самоуправе у Србији, имају право јавне својине на следећим непокретностима:

- зграде и канцеларије за потребе органа локалне самоуправе,
- пословни простор за издавање (комерцијалне непокретности),
- станови (станови за социјално становљење, станови намењени младима, стручним кадровима, лицима са посебним потребама, као и другим категоријама),
- земљиште (грађевинско земљиште, пољопривредно земљиште),
- спортски објекти (спортивске хале, базени за пливање, стадиони, као и други отворени и затворени спортски терени),
- објекти културе и јавних служби (културни центри, музеји, библиотеке, позоришта, биоскопи, као и други објекти),
- образовни објекти (вртићи, центри за обуку),
- објекти основне здравствене заштите (домови здравља, апотеке),
- објекти јавних и јавно комуналних предузећа која обављају комуналне делатности од општег интереса
- имовина месних заједница
- имовина градских општина,
- остале непокретности.

2.2. Закон о јавној својини („Сл. гл. РС“ бр. 72/11... 95/18).

На основу члана 41. Закона о јавној својини, прописано је да се за управљање добрима од општег интереса и добрима у општој употреби у јавној својини могу оснивати јавна предузећа, јавне агенције и друштва капитала.

На основу члана 24. Закона, прописано је да управљање стварима у јавној својини јесте њихово одржавање, обнављање и унапређивање, као и извршавање законских и других обавеза у вези са тим стварима, ако за одређени случај права коришћења, односно коришћења законом није нешто друго прописано.

Под управљањем добрима од општег интереса, подразумевају се, зависно од природе добра, узгој, старање, изградња, одржавање, унапређивање, искоришћавање и одређивање начина коришћења добра од општег интереса у јавној својини, у складу са посебним законом.

Јавна предузећа, јавне агенције и друштва капитала дужни су да њима управљају савесно, законито и штитећи искључиво јавни интерес.

Веома је важно указати и на члан 20. Закона о јавној својини, којим је прописана могућност оснивања посебног јавног предузећа или већ основаном јавном предузећу поверити послове давања у закуп комерцијалних непокретности.

Наиме, на основу члана 20. става 2. Закона, прописано је да непокретностима које користе државни органи и организације, органи и организације аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у смислу овог закона, сматрају се и непокретности у јавној својини које непосредно не служе извршавању надлежности тих органа и организација, већ за остваривање прихода путем давања у закуп, односно на коришћење (*тзв. комерцијалне непокретности - пословни простор, станови, гараже, гаражна места и др.*).

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе могу непосредно, преко надлежног органа, давати у закуп, односно на коришћење непокретности из става 2. овог члана или за ове намене основати јавно предузеће или друштво капитала.

Оснивачким актом јавног предузећа, односно друштва капитала из става 3. овог члана, односно уговором о давању на коришћење непокретности из става 2. овог члана том предузећу, односно друштву, у складу са законом, ближе се одређује надлежност и поступак давања у закуп, односно на коришћење тих непокретности и остваривања прихода Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе по том основу (закупнина, добит и др.).

2.3. Закон о јавним предузећима

На основу члана 4. Закона о јавним предузећима, један од циљева оснивања јавних предузећа је, као што је и наведено, и стицање добити.

Оснивач је дужан да обезбеди да се делатност од општег интереса обавља у континуитету.

Јавно предузеће, као и друга привредна друштва, има своју имовину којом управља и располаже у складу са законом и оснивачким актом.

На основу члана 13. Закона о јавним предузећима, јавно предузеће за своје обавезе одговара целокупном својом имовином.

Веома је важно напоменути да, на основу члана 10. Закона о јавним предузећима, имовину јавног предузећа чине право својине на покретним и непокретним стварима, новчана средства и хартије од вредности и друга имовинска права, која су **пренета у својину** јавног предузећа у складу са законом, **укључујући и право коришћења на стварима у јавној својини**.

У вези са имовином јавног предузећа, односно права коришћења, као и његовим пословањем, веома је важно указати на члан 16. Закона о јавној својини, којим је прописано да **не могу бити предмет принудног извршења**: природна богатства, добра у општој употреби, мреже у јавној својини, водно земљиште и водни објекти у јавној својини, заштићена природна добра у јавној својини и културна добра у јавној својини.

На основу члана 17. Закона о јавној својини, прописано је да се на стварима из члана 16. овог закона не може стећи право својине одржајем, нити се може засновати хипотека или друго средство стварног обезбеђења.

Питање из праксе: Да ли је корисник непокретности, који је као корисник уписан у катастар непокретности, пасивно легитимисан по тужби за утврђење својине на наведеној

непокретности, у ситуацији када је истом тужбом тужен заједно са лицем које је у катастар непокретности уписано као власник?

Одговор: Право својине по свом садржају је јединствено право, а својинска овлашћења у која спада и право коришћења и право располагања су неодвојиви саставни део основног права својине. У ситуацији када на одређеној непокретности у катастру непокретности постоји уписан и власник и носилац права коришћења, онда се и то лице, односно уписани корисник мора обухватити тужбом за утврђење права својине, с обзиром да сви имаоци својинских овлашћења на одређеној непокретности чине једну материјалноправну заједницу, па лице које тужбом тражи утврђење права својине на непокретности мора засновати пасивно супарничарство које ће обухватити све субјекте који имају својинска овлашћења у погледу одређене непокретности, што у сваком случају право коришћења јесте.

(Одговори на питања привредних судова, утврђени на седницама Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда 16. 11. 2017, 17. 11. 2017, 20. 11. 2017. И 30. 11. 2017. Године и на седници Одељења за привредне преступе одржаној 17. 11. 2017)

б) Субвенције, гаранције или друга средства

Јавно предузеће које користи или ће користити средства из буџета (субвенције, гаранције или друга средства) дужно је да за та средства предложи посебан програм.

Посебан програм садржи намену и динамику коришћења средстава.

Посебан програм се сматра донетим када на њега сагласност да Влада, надлежни орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе.

3. Право коришћења и корисници

3.1. Носиоци права јавне својине – на основу члана 18. став 1. Закона о јавној својини прописано је да су јединице локалне самоуправе носиоци права јавне својине.

3.2. Корисници непокретности – на основу члана 19. Закона о јавној својини корисници непокретности у јавној својини су:

- органи и организације јединице локалне самоуправе,
- јавна предузећа,
- друштва капитала чији је оснивач јединица локалне самоуправе,
- зависна друштва, на основу уговора закљученог на основу акта надлежног органа, а којим нису пренете у својину тог јавног предузећа, односно друштва.

Органи и организације јединице локалне самоуправе су корисници на непокретностима које су намењене извршавању њихових надлежности, као и непокретностима које служе за остваривање прихода путем давања у закуп, односно на коришћење (тзв. **комерцијалне непокретности** - пословни простор, станови, гараже, гаражна места и друго).

3.3. Право коришћења на непокретностима – на основу члана 18. став 2. Закона о јавној својини право коришћења имају:

- установе и јавне агенције и друге организације чији је оснивач јединица локалне самоуправе, а које немају статус органа јединице локалне самоуправе или јавног предузећа,
- градске општине,
- месне заједнице и други облици месне самоуправе.

3.4. Која су овлашћења корисника, а која титулара права коришћења

Овлашћења корисника – јавних предузећа су:

- право држања (*ius possidendi*),
- право коришћења (*ius utendi*) – у складу са наменом и природом ствари,
- право управљања (*ius abutendi*) - одржавање, унапређење и обнављање, као и извршавање законских и других обавеза.

Овлашћења носилаца права коришћења су:

- право држања,
- право коришћења,
- право управљања, као и Право давања у закуп (*ius fruendi*) уз сагласност надлежног органа локалне самоуправе, у супротном одузимање непокретности.

4. Имовина јавних предузећа и и обавеза евидентирања код РДИ

4.1. Уредба о евиденцији непокретности у јавној својини

Стварање прецизне базе података и пописа имовине локалне самоуправе је неопходан корак у успостављању ефикасног система за управљање имовином.

Уредбом о евиденцији непокретности у јавној својини („Сл. гл. РС“ бр. 70/14), прописана је садржина и начин вођења евиденције о стању, вредности и кретању непокретности у јавној својини коју воде корисници и носиоци права коришћења, рокови за достављање података Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије.

Органи и организације Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, **јавна предузећа**, друштва капитала, зависна друштва капитала, установе, јавне агенције и друга правна лица, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и **јединица локалне самоуправе као корисници**, односно носиоци права коришћења воде посебну евиденцију непокретности у јавној својини које користе.

Посебну евиденцију непокретности корисници, односно носиоци права коришћења воде за:

- 1) земљиште у јавној својини (грађевинско, пољопривредно, шумско и друго земљиште);
- 2) службену зграду, пословни простор и делове зграде;
- 3) стамбену зграду, стан, гаражу и гаражно место;
- 4) непокретност за репрезентативне потребе;
- 5) непокретност за потребе дипломатских и конзуларних представништава;
- 6) друге грађевинске објекте.

Посебна евиденција о вредности, стању и кретању непокретности у смислу ове уредбе, обухвата:

- 1) набавну вредност непокретности;
- 2) исправку вредности непокретности;
- 3) садашњу књиговодствену вредност по последњем годишњем попису у тренутку састављања биланса стања корисника, односно носилаца права коришћења, односно по последњем извршеном попису (у случајевима статусне промене, промене правне форме, отварања односно закључења поступка редовне ликвидације и стечаја, као и у другим случајевима предвиђеним законом);
- 4) кретање, односно промене на непокретности у стању и вредности, које су резултат располагања непокретностима (давање на коришћење, давање у закуп, пренос права јавне својине на другог носиоца јавне својине укључујући и размену, отуђење,

заснивање хипотеке, улагање у капитал), прибављање, доградња, промена намене и слично.

Посебна евиденција непокретности садржи и податке о:

- 1) носиоцу права јавне својине;
- 2) кориснику, односно носиоцу права коришћења на непокретности: назив, седиште, адреса, матични број, делатност;
- 3) непокретности: врста непокретности, место и адреса где се непокретност налази, површина, спратност објекта, структура и број посебног дела објекта, катастарска парцела, лист непокретности, катастарска општина;
- 4) исправи о својини, основу коришћења и вредности непокретности из члана 4. ове уредбе;
- 5) врсти и разлогима промене података.
- 6) Корисник, односно носилац права коришћења који води посебну евиденцију непокретности у обавези је да:
- 7) прикупи податке о свим непокретностима које су предмет евиденције;
- 8) прибави исправе о праву коришћења, односно о статусу корисника, односно носиоца права коришћења и праву својине;
- 9) прибави исправе којима се обезбеђује упис права својине у јавну евиденцију о непокретностима и правима на њима, уколико упис није извршен;
- 10) обезбеди доказе и чињенице на основу којих се користи непокретност, уколико се не располаже потребним исправама о праву коришћења;
- 11) прибави остале податке који су неопходни за вођење евиденције;
- 12) попуњава прописане обрасце и благовремено их доставља;
- 13) формира досије и трајно чува податке из посебне евиденције непокретности.

Посебна евиденција непокретности у јавној својини води се појединачно за сваку непокретност на Обрасцу НЕП-ЈС – Подаци о непокретности у јавној својини и кориснику, односно носиоцу права коришћења.

Податке из посебне евиденције непокретности, јавна предузећа, друштва капитала, зависна друштва капитала, установе или друга правна лица, чији је оснивач јединица локалне самоуправе, као и надлежни орган јединице локалне самоуправе, достављају на Обрасцу НЕП-ЈС у писаној и електронској форми надлежном органу јединице локалне самоуправе, који сагласно члану 64. став 8. и 9. Закона о јавној својини води јединствену евиденцију непокретности у јавној својини јединице локалне самоуправе.

Збирне податке о непокретностима, надлежни орган јединице локалне самоуправе води и доставља Дирекцији за имовину Републике Србије на Обрасцу ЗОС-ЈС.

Све податке о променама на непокретности у јавној својини, корисници, односно носиоци права коришћења су дужни да доставе у року од 30 дана од дана настале промене, на Обрасцу НЕП-ЈС.

Корисник, односно носилац права коришћења, уз НЕП – ЈС образац, дужан је да достави и исправу о праву јавне својине и праву коришћења на непокретности, односно доказе и чињенице на основу којих користи непокретност, уколико не располаже исправом.

Исправе и докази достављају се у писаној форми и електронским путем (скенирано).

Орган јединице локалне самоуправе надлежан за вођење јединствене евиденције, за сваку годину, Дирекцији доставља збирне податке из јединствене евиденције, по извршеном годишњем попису непокретности у јавној својини, на Обрасцу ЗОС-ЈС са стањем на дан 31.

децембра претходне године, најкасније до 10. фебруара текуће године, у писаној форми и електронским путем.

Одржавање јединствене евиденције непокретности обухвата:

- 1) праћење и утврђивање насталих промена;
- 2) пружање стручне помоћи корисницима, односно носиоцима права коришћења у погледу вођења евиденција;
- 3) провођење утврђених промена кроз евиденцију у року од 30 дана од дана сазнања за промене;
- 4) обезбеђење услова за извештавање;
- 5) друге послове везане за одржавање евиденције.

Треба нагласити да је Уредбом прописан обавеза Дирекције за имовину Републике Србије да успостави програм аутоматске обраде података за вођење јединствене евиденције непокретности у јавној својини, као веб апликацију, у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе, а то значи најкасније до 17.1. 2015. године.

Јавна предузећа као корисници, као и носиоци права коришћења на непокретностима у јавној својини дужни су да у складе своје програме аутоматске обраде података за вођење посебне евиденције непокретности у јавној својини са програмом Дирекције за имовину Републике Србије, применом електронских средстава за достављање, обраду и складиштење података.

На основу члана 81. Закона о јавној својини прописане су казне затвора и новчане казне за одговорна лица у органу јединице локалне самоуправе, правно лице и одговорно лице у правном лицу не води евиденцију о стању, вредности и кретању средстава у јавној својини које користе и ако у прописаном року не достави Дирекцији податке из евиденције коју води у циљу вођења јединствене евиденције непокретности у јавној својини

4.2. Рок за подношење захтева за упис права јавне својине ЈЛС

На основу члана 77. став 1. основног текста Закона о јавној својини, нови рок за подношење захтева за упис права јавне својине је 31.12.2021. године.

Уколико се захтев за упис права јавне својине не поднесе у року од 5 година, надлежни орган за упис права на непокретностима, извршиће, по службеној дужности, упис права јавне својине Републике Србије, уз задржавање постојећег уписа права коришћења, односно корисника на основу члана 77. став 2. Закона о јавној својини.

Иако је јединицама локалне самоуправе прописан рок за упис права јавне својине на непокретностима, треба имати у виду и члан 72. став 3. и 5. алинеја 2. и 3. а у вези са чланом 77а Закона о јавној својини, на основу кога јединице локалне самоуправе стичу право јавне својине на некатегорисаним и општинским путевима, комуналним мрежама и улицама, трговима, јавним парковима, по службеној дужности, по сили закона, изврши упис права јавне својине јединице локалне самоуправе на некатегорисаним путевима и општинским путевима на којима је као корисник уписана јединица локалне самоуправе, односно њени органи и организације, као и на непокретностима из члана 72. став 5. алинеје 2. и 3. овог закона.

4.3. Упис права својине јавних предузећа

На основу члана 82. Закона о јавној својини, **право својине** јавног предузећа и друштва капитала, чији је оснивач јединицица локалне самоуправе, стиче се уписом у јавну евиденцију о непокретностима и правима на њима.

Поставља се питање које су то непокретности на којима јавна предузећа и друштва капитала имају право своине?

У одговору на ово питање треба имати у виду члан 72. став 7, 8. и 9. Закона о јавној својини, којим је прописано да на непокретностима у државној својини на којима право коришћења има јавно предузеће и друштво капитала чији је оснивач или члан јединице локалне самоуправе, успоставља се, под условима и на начин прописан овим законом, својина тог јавног предузећа односно друштва капитала, изузев:

а) комуналним мрежама, као доброма од општег интереса, под којима се подразумева непокретна ствар са припадцима, односно збир ствари, намењених протоку материје или енергије ради њихове дистрибуције корисницима или одвођења од корисника,

Напомена: мрежа којом се обавља привредна делатност пружања услуга од стране правних лица основаних од носилаца јавне својине је у јавној својини.

б) на комерцијалне непокретности – пословни простор, станови, гараже, гаражна места и друго,

в) на непокретностима које се на основу овог закона не могу улагати у капитал, односно која могу бити искључиво у јавној својини,

г) природним богатствима,

д) доброма од општег интереса (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, водно земљиште, водни објекти, заштићена природна добра, културна добра и друго због чега уживају посебну заштиту),

ђ) доброма у општој употреби (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и друго),

е) непокретностима које користе органи/организације носиоца права јавне својине,

У капитал јавног предузећа и привредног друштва чији је оснивач јединица локалне самоуправе, **може се улагати право својине на изграђеном грађевинском земљишту** на коме су изграђени објекти који се по Закону о јавној својини могу улагати у капитал тих правних лица.

Право својине на неизграђеном грађевинском земљишту може бити уложено у капитал јавног предузећа и друштава капитала основаних од јединице локалне самоуправе, уколико је то неопходно за обављање делатности ради које је то предузеће, односно друштво основано и да је сврха коришћења због које се земљиште улаже у складу са наменом предвиђеном важећим планским актом.

По основу улагања непокретности у капитал јавног предузећа и друштва капитала јединица локалне самоуправе стиче акције или уделе у јавном предузећу, односно друштву капитала.

Уз захтев за упис права својине, јавно предузеће и друштво капитала подноси се:

- извод из јавне књиге у којој се уписују права на непокретностима или друга исправа којом се доказује право коришћења,
- акт о сагласности надлежног органа оснивача, измена оснивачког акта и
- потврда Дирекције за имовину Републике Србије да су непокретности пријављене ради уписа у јединствену евиденцију непокретности у складу са законом.

Јавно предузеће односно друштво капитала, као и њихова зависна друштва подносе захтев за упис права својине **у року од пет година** од дана ступања на снагу овог закона.

Упис права својине јавног предузећа и друштва капитала на непокретностима не може се извршити без писане сагласности оснивача, коју даје надлежни орган јединице локалне

самоуправе. Ако тај орган није одређен статутом јединице локалне самоуправе, онда је то скупштина општине, односно града.

Уколико се захтев за упис права својине за одређену непокретност не поднесе у року од пет година, или тај захтев буде правоснажно одбијен, орган надлежан за упис права на непокретностима извршиће, по службеној дужности, упис права јавне својине јединице локалне самоуправе, ако су за то испуњени услови прописани овим законом.

До уписа права својине подносиоца захтева за упис, односно права јавне својине оснивача, јавно предузеће и друштво капитала који имају право коришћења задржавају право коришћења на предметним непокретностима са правима и обавезама које имају на дан ступања на снагу овог закона.

5. Процена вредности имовине ЈП

5.1. Правни основ

- Закон о јавној својини (порески или други надлежни орган или лиценцирани проценитељ),
- Уредба о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом и давања у закуп ствари у јавној својини..
- Закон о проценитељима вредности непокретности
- Правилник о Националним стандардима, кодексу етике и правилима професионалног понашања лиценцираног проценитеља
- Правилник о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем
- Правилник о садржини регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију (уз пријаву о регистрацији јавног предузећа прилаже се и процена овлашћеног процењивача о вредности неновчаног улога).

5.2. Вредност непокретности

Тржишна вредност је процењени износ за који би непокретност могла да се размени на датум процене вредности између купца и продавца (*Национални стандард за процену вредности 1 (НСП 1)*).

Процена вредности која није заснована на тржишној вредности - постоје одређене околности када ће бити захтевано или ће бити прикладније користити и алтернативне основе вредности (*Национални стандард за процену вредности 2 (НСП 2)*).

Фер вредност нефинансијског средства (непокретност), узима у обзир способност учесника на тржишту да генерише економску корист коришћењем непокретности у њеној најбољој и најисплативијој употреби која је физички могућа, правно допуштена и финансијски изводљива на датум процене.

Вредност непокретности представља износ свих користи, односно прихода коју та непокретност може донети и најчешће се изражава у новцу.

Процена вредности непокретности представља пажљиво одређивање (предвиђање) њене вредности на основу искуства, утврђених стандарда, прикупљених података о самој непокретности, њеној локацији, правном статусу, стању на тржишту, итд.

Процена вредности може бити:

- 1) појединачна или
- 2) масовна.

Масовна процена вредности непокретности је систематско вредновање већег броја непокретности на одређени датум, коришћењем стандардизованих процедура (прикупљања, верификације и класификације физичких, правних и тржишних кључних карактеристика о непокретностима) и метода математичке статистике.

Републички геодетски завод је увео систем масовне процене вредности непокретности и то од 1.1.2011. године за сваку ЈЛС преко интернета:

katastar.rgz.gov.rs/registarprometanepokretnosti/

Појединачна процена вредности непокретности је утврђивање вредности за сваку непокретност појединачно.

У стручној литератури, али и у пракси, издвојила су се три основна приступа у процени вредности непокретности:

1. Упоредна метода
2. Приносна метода и
3. Трошковна метода

Упоредна метода – користи се за процену вредности земљишта и објекта који су директно или индиректно упоредиви (станови, породичне куће и сл.). Употреба методе зависи од постојања одговарајућих података за поређење.

Вредност се израчунава упоређењем објекта са објектима сличних карактеристика из реализованих продаја. Слични објекти су они објекти који су са предметним објектом слични по карактеристикама које утичу на вредност.

У поступку процене, врши се и одређено кориговање вредности, по основу преко 20 ценовних фактора који утичу на коначну цену непокретности: локације и близине саобраћајница; пратеће инфраструктуре; величине објекта и урбанистичких параметара; квалитета градње, године изградње или адаптације; текућег одржавања и извршених додатних улагања.

Трансакција мора бити и стварно упоредива, није иста вредност m^2 стана:

- на истој локацији стан од $25 m^2$ или стан од $75 m^2$,
- ако је на првом или на деветом спрату,
- стан у згради која је стара је 30 година и стан у суседној новоградњи, итд.).

Приносна метода – вредност објекта се цени капитализацијом дости-гнутих или очекиваних вредности нето приноса у очекиваном корисном веку имовине.

Нето принос се генерише кроз рад објекта, уз одузимање амортизације и трошкова управљања и одржавања. Приликом израчунавања нето приноса, узимају се у обзир и ризик, потенцијални трошкови ликвидације и приходи (rizik земље улагања, фискалне промене, кретање девизних курсева и каматних стопа, као и друга догађања која проузрокују нестабилност).

Каматна стопа за процену вредности капитализације прихода се заснива на камати на капитал обично остварив за објекте те врсте.

Пример: Најједноставнији метод је ± 20 година: ако је принос од некретнине исплатив за 20 или мање година (вредност изнајмљивања $20 \times 12 = 240$), онда је куповина сасвим оправдана.

Избор методе процене непокретности – у поступку процене вредности некретнине могу се користити разне комбинације наведених приступа и метода. Избор метода треба да зависи од квалитета и доступности података. Теоретски, у условима постојања перфектних информација, правилна примена било ког метода би довела до идентичног резултата.

У реалности, где нема савршених информација, ове методе би требало да кореспондирају једна другој, и најчешће се процене врше на бази примене најмање два приступа.

Процена вредности треба да буде допуна, а не замена за детаљну инвестициону анализу од стране инвеститора.

6. Изградња, реконструкција, адаптација, санација, инвестиционо и текуће одржавање објекта које користе ЈП

У многим локалним самоуправама грађевинске и употребне дозволе за изградњу објекта у јавној својини издавале су се на општину/град и на јавна предузећа.

Од 2016. године, у складу са препорукама Државне ревизорске институције, и грађевинске и употребне дозволе се издају на општину, односно град и кад се објекат заврши, одлуком надлежног органа општине/града објекат се преноси на јавно предузеће, као корисника непокретности у јавној својини.

У пракси се дешава да започне градња објекта, а нису решени имовинско-правни односи, што је у складу са Законом о планирању и изградњи, али је проблем са аспекта Закона о буџетском систему.

7. Налази и препоруке ДРИ

7.1. Фискални савет Републике Србије

У вези са финансирањем јавних предузећа и јавних служби од стране општина и градова као оснивача, указујемо и на изузетно драгоцену анализу Фискалног савета „Локалне јавне финансије: проблеми, ризици и препоруке” од 27.06.2017. године, у којој се, у резимеу, наводи:

„Лоше управљање финансијама на локалу један је од највећих проблема јавних финансија Србије за чије решавање би Влада морала да донесе конкретне мере. Фискални проблеми локалне самоуправе угрожавају јавне финансије земље, али такође коче и привредни раст и смањују квалитет живота грађана Србије. Буџети великог броја градова и општина су неодрживи, а пословање већине локалних јавних предузећа и других установа у надлежности локала (нпр. апотека) јесте неуспешно. Заједно са својим предузећима, градови и општине имају дуг од готово милијарду евра, а уз то, касне у плаћању доспелих обавеза према добављачима у износу од преко 300 млн евра. Додатни канал којим лоше вођење локалних финансија кочи раст БДП-а је систематски мањак инвестиција – годишњи недостатак јавних инвестиција локалне самоуправе је око 250 млн евра. Та средства се, уместо на потребне инвестиције, одливају највећим делом на покривање губитака локалних јавних предузећа, која добијају огромне субвенције од око 200 млн евра годишње. Можда и најпоразнији ефекат неуређених финансија градова и општина је то што су услуге које грађани добијају од локалног нивоа власти на забрињавајуће ниском нивоу.

Реформом локалних јавних предузећа смањио би се огроман трошак локалних самоуправа и побољшао квалитет комуналних услуга. Локалне самоуправе приближно 10% својих буџета (око 200 млн евра) користе за покривање неуспешног пословања локалних јавних предузећа, а у неким градовима тај проценат се пење и на 40%.

Највећи проблем локалних јавних предузећа је вишак запослених, а уз то и ниска наплата потраживања, технички губици и неекономске цене. У сврху детаљне анализе пословања ЉП Фискални савет је користио финансијске извештаје око 500 предузећа у периоду 2006-2015. године.

7.2. Државна ревизорска институција

Државна ревизорска институција спровела је ревизију сврсисходности пословања: „Субвенције јединица локалне самоуправе јавним предузећима“ Број: 400-53/2018-08 Београд, 14. децембар 2018. године.

У периоду од 2015. до 2017. године, све јединице локалне самоуправе су јавним нефинансијским предузећима пренеле субвенције у укупном износу од 57,5 милијарди динара, од чега текуће субвенције у износу од 41,1 милијарду динара, а капиталне у износу од 16,4 милијарди динара.

Ревизијом је, на основу успостављених квантитативних и квалитативних критеријума, обухваћено осам локалних власти.

Ових осам локалних власти су у периоду 2015-2017. године, предузећима пренеле субвенције у укупном износу од 41,1 милијарду динара. Након спороведене ревизије утврдили смо следеће:

Осам ревидираних локалних власти је одобрило 31 милијарду динара за текуће пословање и покриће губитака јавних предузећа, **због чега су смањене могућности за унапређење локалне инфраструктуре**. Осам ревидираних локалних власти нису планирале у потпуности субвенције полазећи од својих приоритета развоја и смерница за планирање, како би се омогућило њихово ефикасно коришћење. Такође, нису документовале да су програме коришћења субвенција разматрали детаљно, према планираној намени и динамици коришћења субвенција. У периоду 2015-2017. године, ревидиране локалне власти повећавале су средства за субвенције и у највећој мери их одобравале за текуће пословање јавних предузећа, као нпр. исплату зарада, заостала дуговања за електричну енергију, неплаћене порезе и доприносе, отпремнине, покриће губитака и друго.

С обзиром на то да су текуће субвенције чиниле три четвртине укупних субвенција, биле су смањене могућности за унапређење развоја локалне инфраструктуре. Такође, постоји ризик да би код четвртине предузећа – корисника субвенција, редовно пословање било угрожено да нису добијали субвенције.

Субвенционисање локалних јавних предузећа је широко распострањено и готово свака ЈЛС из буџета даје субвенције локалним ЈП. На проблеме у области субвенција су указали извештаји о ревизији консолидованих финансијских извештаја и правилности пословања буџета локалних власти, у којима је утврђено да издвајања јавних средстава за субвенције имају значајне вредности у готово свим јединицама локалних самоуправа.

У анализи Фискалног савета Локалне јавне финансије: проблеми, ризици и препоруке из јуна 2017. године, се наводи да предузећа добијају стабилне и значајне субвенције, већина њих бележи губитке, а услуге које ова предузећа пружају грађанима су испод задовољавајућег нивоа (квалитет воде за пиће, дивље депоније, лоши локални путеви и улице, непостојање канализационе мреже и др). Фискални проблеми локалне самоуправе угрожавају јавне финансије земље, успоравају привредни раст и смањују квалитет живота грађана. То указује на проблем ниског нивоа инвестиционе активности и питање ефикасности коришћења субвенција. У периоду од 2015. до 2017. године из буџета свих ЈЛС за субвенције локалним ЈП и организацијама, се просечно годишње издваја око 20 милијарди динара. Износ за субвенције у 2017. години се повећао за око 7 милијарди динара у односу на претходну годину.

У Извештају ДРИ се наводи да субвенције, као јавни расходи, нису дефинисане Законом о буџетском систему.

У поступку ревизије консолидованих финансијских извештаја завршног рачуна буџета и правилности пословања локалних власти утврђен је већи број неправилности код преноса средстава путем субвенција. Због тога је Сектор за ревизију буџета локалних власти предложио да се Народној скупштини Републике Србије упути иницијатива да се дефинише појам „субвенција“ као врста јавних расхода у Закону о буџетском систему, што је и наведено у Извештају о раду ДРИ за 2016. годину.

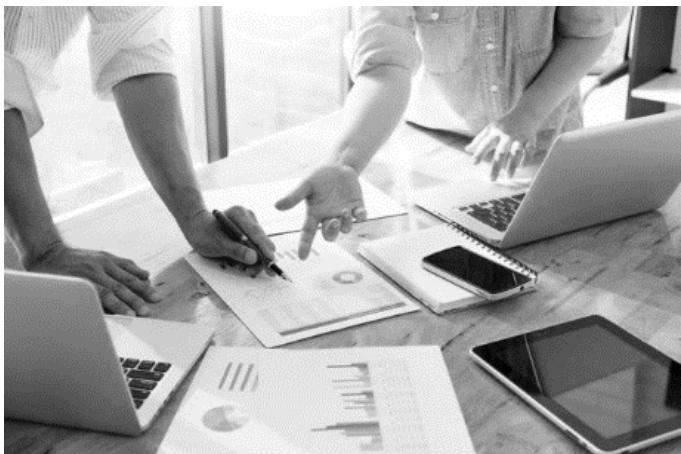
Резиме

- *Јавна предузећа се оснивају ради обезбеђивања трајног обављања делатности од општег интереса и редовног задовољавања потреба корисника производа и услуга; развоја и унапређивања обављања делатности од општег интереса и ради стицања добити.*
- *Имовину јавног предузећа чине право својине на покретним и непокретним стварима, новчана средства и хартије од вредности и друга имовинска права, која су пренета у својину јавног предузећа у складу са законом, укључујући и право коришћења на стварима у јавној својини.*
- *Јавна предузећа су обавезна да врше процену вредности непокретности која је у својини, као и процену вредности непокретности коју користе у јавној својини (неновчани капитал).*
- *Јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе као корисници, воде посебну евиденцију непокретности у јавној својини које користе и дужна су достављају податке РДИ, на прописаном обрасцу.*
- *Рок за упис права јавне својине јединица локалне самоуправе на непокретностима је 31.12.2021. године.*
- *Рок за упис права јавне својине на мрежама, некатегорисаним и општинским путевима и улицама, није законом ограничен.*

Петар Вујадиновић

ТРОМЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈИ ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА И КОНТРОЛА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ОД СТРАНЕ ОСНИВАЧА - ТОКОМ 2021. ГОДИНЕ

Редовна обавеза јавних предузећа, односно зависних друштава капитала чији је оснивач јавно предузеће јесте достављање тромесечних извештаја о реализацији програма пословања, у складу са Законом о јавним предузећима („Сл. гл. РС“ бр. 15/16 и 88/19 – даље: Закон). Јавна предузећа достављају кварталне извештаје о реализацији годишњег односно трогодишњег програма оснивачу, а у циљу праћења и контроле пословања јавних предузећа.

Осврћући се на рокове извештавања у 2021. години у тексту подсећамо на начин извршавања ове обавезе јавних предузећа, као и на обавезе локалних власти у складу са тим извештавањем.

Обавеза достављања тромесечних извештаја о реализацији годишњег програма пословања јавних предузећа

Чланом 59. Закона уређен је **начин контроле пословања јавних предузећа од стране оснивача**. Прописана је обавеза да сва јавна предузећа сачињавају дугорочне и средњорочне планове пословне стратегије и развоја, као и годишње програме пословања на које њихови оснивачи дају сагласност. Иако је чланом 60. став 1. овог закона прописан обавезни садржај годишњег, односно трогодишњег програма пословања, овим чланом је уређено и да за сваку календарску годину Влада РС ближе утврђује елементе годишњег, односно трогодишњег програма пословања, а на предлог Министарства привреде.

Контрола реализације тако донетих планова прописана је чланом 63. Закона, који прописује обавезу достављања тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања. Законом је прописано да јавна предузећа достављају наведене извештаје оснивачу. Конкретно, јавна предузећа чији је оснивач Република Србија имају обавезу да извештаје достављају Министарству привреде, а јавна предузећа чији је оснивач аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, извештај достављају надлежном органу аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.

Рокови за достављање извештаја

Законом је прописан и **рок за достављање тромесечног извештаја: 30 дана од дана истека тромесечја**, што је уређено и **Правилником о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа** („Сл. гл. РС“ бр. 36/16), као и Упутством о начину достављања образца тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа Министарства привреде број 110-00-72/2016-09 од 11. априла 2016. године. Из наведеног произилази да **су рокови**

за достављање тромесечних извештаја јавних предузећа за 2021. годину по кварталима следећи:

- 30. април - први квартал 1.1 – 31.3.2021.
- 30. јул - други квартал 1.1 – 30.6.2021.
- 30. октобар – трећи квартал 1.1 – 30.9.2021. и
- 30. јануар 2022. – четврти квартал 1.1 – 31.12.2021.

У складу са Упутством уколико последњи дан за доставу образца пада на нерадни дан рок се помера на први следећи радни дан.

Чланом 22 Закона уређено је да достављању кварталних извештаја претходи њихово благовремено усвајање од стране надзорног одбора. Хипотетички извештаји могу да буду усвојени и достављени последњег дана у року од 30 дана од истека извештајног периода. Тако да се и усвајање и достављање врши најкасније до 30. априла, 30. јула, 30. октобра и 30. јануара за претходно тромесечје.

Јавна предузећа чији је оснивач Република Србија, као и друштво капитала чији је једини власник то јавно предузеће, обрасце тромесечних извештаја доставља Министарству привреде. Овом министарству достављају тромесечне извештаје и друштва капитала чији је једини власник Република Србија, као и зависна друштва чији је једини власник то друштво капитала.

Обрасци се достављају уредно попуњени и одштампани, уз пропратно писмо и акт надлежног органа о усвајању тромесечног извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања.

Јавна предузећа, као и друштва капитала која достављају обрасце тромесечних извештаја Министарству привреде, поред извештаја у штампаној форми преузетих са сајта овог министарства, достављају извештаје **и у електронској форми**, на адресу: javna.preduzeca@privreda.gov.rs, у истом формату у ком су преузети.

Јавна предузећа чији је оснивач аутономна покрајина, као и друштва капитала чији је власник то јавно предузеће, а такође и друштва капитала чији је једини власник аутономна покрајина, као и зависна друштва чији је једини власник то друштво капитала, обрасце тромесечних извештаја у прописаном року достављају надлежном органу аутономне покрајине.

Јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, као и друштва капитала чији је власник то јавно предузеће, а такође и друштва капитала чији је једини власник јединица локалне самоуправе, као и зависна друштва чији је једини власник то друштво капитала, обрасце тромесечних извештаја у прописаном року достављају надлежном органу јединице локалне самоуправе.

У складу са наведеним упутством, **надлежни орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, има обавезу да Министарству привреде у року од 60 дана од дана истека сваког тромесечја достави информацију о степену усклађености планираних и реализованих активности за јавна предузећа**, чији су оснивачи.

Чланом 71. Закона предвиђена је и обавеза објављивања кварталних извештаја на интернет страници. Дакле, јавно предузеће је дужно да на својој интернет страници објави информације од општег значаја где, између остalog, спада и овај тромесечни извештај. То је један од начина обезбеђивања јавности у раду.

Обрасци за достављање извештаја

На основу Закона, донет је **Правилник о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа** („Сл. гл. РС“ бр. 36/16 – даље: Правилник), који је у примени од 9.4.2016. године.

Правилником су прописани обрасци тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања за:

- јавна предузећа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе (даље: јавно предузеће),
- друштва капитала из члана 3. став 2. тач. 1) и 2) Закона о јавним предузећима,
- зависна друштава из члана 3. став 2. тачка 2) Закона о јавним предузећима.

Одредбе овог правилника примењују се и на привредна друштва од стратешког значаја за Републику Србију у којима је Република Србија директно или индиректно контролни члан друштва.

Обрасци тромесечних извештаја на којима ће се вршити извештавање у 2021. години, прописани овим правилником, нису мењани у односу на прошлу годину. Подсећамо да се ради о следећим обрасцима:

- 1) Образац 1 – Биланс успеха,
- 2) Образац 1А – Биланс стања,
- 3) Образац 1Б – Извештај о токовима готовине,
- 4) Образац 2 – Трошкови запослених,
- 5) Образац 3 – Динамика запослених,
- 6) Образац 4 – Кретање цена производа и услуга,
- 7) Образац 5 – Субвенције и остали приходи из буџета,
- 8) Образац 6 – Средства за посебне намене,
- 9) Образац 7 – Нето добит,
- 10) Образац 8 – Кредитна задуженост,
- 11) Образац 9 – Готовински еквиваленти и готовина,
- 12) Образац 10 – Извештај о инвестицијама,
- 13) Образац 11 – Бруто потраживања јавног предузећа за дате кредите и зајмове, продате производе, робу и услуге и дате авансе и друга потраживања и
- 14) Образац 12 – Извештај о степену усклађености планираних и реализованих активности из програма пословања.

Обрасци се за сваки тромесечни извештајни период попуњавају кумулативно, односно од почетка године до последњег дана извештајног периода, што значи да ће се четири **тромесечна извештаја у току године састављати за следеће периоде**:

- од 1. јануара до 31. марта,
- од 1. јануара до 30. јуна,
- од 1. јануара до 30. септембра,
- од 1. јануара до 31. децембра.

Обрасци: *Биланс успеха, Биланс стања, Извештај о токовима готовине, Извештај о инвестицијама и Бруто потраживања јавног предузећа за дате кредите и зајмове, продате производе, робу и услуге и дате авансе и друга потраживања* попуњавају се **у хиљадама динара**, док се остали обрасци попуњавају у динарима.

У наставку текста подсећамо о начину исказивања података у наведеним обрасцима.

Образац 1 – Биланс успеха: у колону 4. Обрасца 1 уноси се реализација за претходну, 2020. годину (износи треба да одговарају износима исказаним у колони 5. обрасца „Биланс успеха“ из годишњег финансијског извештаја састављеног за период од 1.1.2020 до 31.12.2020). У колону 5. Обрасца 1 уносе се подаци из годишњег програма пословања за 2021. годину, укупно за годину. У колону 6. уноси се податак о планираним износима за извештајни период, док се у колону 7. уносе подаци о реализованим износима за извештајни период, односно за период 1.1 – последњег дана извештајног периода. У колону 8. Обрасца 1 уносе се подаци о израчунатом индексу реализације за извештајни период, који се израчунава тако да се реализовани износ (из колоне 7) подели са планираним износом (из колоне 6) за извештајни период и резултат помножи са 100, будући да се исказује индекс, а не коефицијент.

Образац 1А – Биланс стања: у колону 4. Обрасца 1А уноси се реализација за претходну, 2020. годину (износи треба да одговарају износима исказаним у колони 5. обрасца „Биланс стања“ из годишњег финансијског извештаја састављеног са стањем на дан 31.12.2020. године). У колону 5. Обрасца 1А уносе се подаци из годишњег програма пословања за 2021. годину, укупно за годину. У колону 6. уноси се податак о планираним износима за извештајни период, док се у колону 7. уносе подаци о реализованим износима за извештајни период,. У колону 8. Обрасца 1А уносе се подаци о израчунатом индексу реализације за извештајни период, који се израчујава на начин како је описано за Образац 1.

Образац 1Б – Извештај о токовима готовине: у колону 4. Обрасца 1Б уноси се реализација за претходну, 2020. годину (износи треба да одговарају износима исказаним у колони 3. обрасца „Извештај о токовима готовине“ из годишњег финансијског извештаја састављеног са стањем на дан 31.12.2020. године). Колоне 5-8. Обрасца 1Б попуњавају се на исти начин као што је наведено у претходном извештају, са подацима који одговарају позицијама овог извештаја.

Образац 2 – Трошкови запослених: у овај образац уносе се подаци о исплаћеним зарадама запосленима (нето, бруто 1 и бруто 2), подаци о укупном броју запослених по кадровској евиденцији, као и о броју запослених на одређено, односно неодређено време, затим подаци о исплаћеним накнадама по уговору о делу, по ауторским уговорима, уговорима о привременим и повременим пословима и осталим уговорима, као и о броју прималаца тих накнада за сваку врсту уговора. Овај образац садржи и податке о исплаћеним накнадама члановима скупштине, управног и надзорног одбора, као и о броју прималаца тих накнада, а такође и податке о другим исплатама запосленима, односно физичком лицима као што су: превоз запослених на посао и са посла, дневнице на службеном путу, отпремнине за одлазак у пензију, јубиларне награде, за смештај и исхрану на терену, помоћ радницима и породици радника, стипендије и остале накнаде трошкова запосленима и физичким лицима. Колоне овог обрасца захтевају уношење података о:

- реализацији за претходну годину
- плану за текућу годину
- плану и реализацији за односни извештајни период и
- индекс (реализација / план. x 100 по извештајном периоду).

Образац 3 – Динамика запослених: даје оснивачу информације о кретању броја запослених са навођењем основа за прилив и одлив запослених. Полази се од податка о броју запослених исказаних на дан 31.12.2020. године, а завршава са бројем запослених на последњи дан извештајног периода. Образац треба да садржи податке о кретању броја запослених на неодређено време (колона 3), запослених на одређено време (колона 4) и о кретању броја ангажованих лица по основу уговора ван радног односа (колона 5).

Образац 4 – Кретање цена производа и услуга: у овај образац уносе се цене по врстама производа и услуга које пружају јавна предузећа. Цене се у колонама уносе по месецима, за сваки месец 2021. године, док се у прву колону уносе цене из децембра прошле, 2020. године. У последњој колони уноси се индекс цена на годишњем нивоу који се добије дељењем цена остварених у децембру 2021. године са ценама оствареним у децембру 2020. године.

Образац 5 – Субвенције и остали приходи из буџета: састоји се из шест табела. У првој табели уносе се подаци за претходну, 2020. годину о износима: планираних средстава, пренетих из буџета, реализованих и неутрошених средстава из 2020. године, док се у посебну колону уносе неутрошена средства из ранијих година, у односу на 2020. годину. Подаци се посебно уносе за субвенције, а посебно за остале приходе из буџета, под којима се подразумевају сви приходи остварени из буџета који нису субвенције, као што су нпр. додељена средства из буџета по јавном позиву, конкурсу и сл. У остале табеле уносе се подаци за периоде:

- план за текућу годину (1.1 – 31.12.2021. године), подељено на четири тромесечја,
- 1.1 – 31.3.2021. године,
- 1.1 – 30.6.2021. године,

- 1.1 – 30.9.2021. године и
- 1.1 – 31.12.2021. године.

Износ планираних, као и реализованих средстава исказан у Обрасцу 5, треба да буде усаглашен и са посебним програмима, која јавна предузећа треба да сачине и доставе оснивачу у складу са чланом 61. Закона, у случају када намеравају да користе буџетска средства као што су субвенције, гаранције или друга средства.

Образац 6 – Средства за посебне намене: садржи податке о средствима намењеним за: спонзорства, донације, хуманитарне активности, спортске активности, репрезентацију, рекламу и пропаганду и остала средства за посебне намене. У посебној табели овог обрасца уносе се подаци о средствима утрошеним за спонзорства, донације и хуманитарне активности са предвиђеним уносом података и о примаоцу средстава и намени за коју су средства утрошена.

Образац 7 – Нето добит: даје информације о оствареној добити у претходној пословној години (2020.), као и о години уплате у буџет оснивача, о износима уплаћене добити из претходне године, као и о износима уплаћене добити из претходних година уколико је иста уплаћивана у 2021. години, са навођењем правног основа за те уплате. С обзиром на то да се добит утврђује на годишњем нивоу у годишњем финансијском извештају, тај се податак у тромесечним извештајима у току 2020. године неће мењати.

Образац 8 – Кредитна задуженост: у образац се уносе подаци о износима укупне кредитне задужености са посебним навођењем домаћих, а посебно страних кредитора, као и исказивање података о намени кредитне задужености, односно износ кредита за текућу ликвидност и износ кредита за капиталне пројекте. Код страних кредитова наводи се износ и у оригиналној валути. У обрасцу се исказују подаци о називу кредита или пројекта, валути, уговореном износу кредита, да ли постоји гаранција државе, стању задужености у оригиналној валути и у динарима, години повлачења и отплате кредита, грејс период, каматној стопи, број отплате кредита у току једне године, као и план отплате главнице и посебно камате по кварталима текуће године у динарима.

Образац 9 – Готовински еквиваленти и готовина: даје информације о структури готовинских еквивалената и готовине на дан извештавања, који се исказују у Обрасцу 1А – Биланс стања, на позицији АОП 068, и то по врстама средстава, посебно наводећи: текући рачун, благајну, девизни рачун, акредитиве и сл. На првим позицијама у обрасцу исказује се стање готовинских еквивалената и готовине на дан 31.12.2020. године, а затим стање на последњи дан извештајног периода у 2021. години. За рачуне наводе се називи банака код којих се налазе, за девизна средства стање у оригиналној валути, а на крају стање средства исказано у динарима, по средњем курсу на дан на који се исказују подаци.

Образац 10 – Извештај о инвестицијама: у образац се уносе подаци о реализацији инвестиција у току пословне године са навођењем назива инвестиционог улагања, извора средства, године почетка и године завршетка и укупне вредности улагања у току године. У последњој колони наводи се вредност инвестиционог улагања закључно са претходном годином. Као извори финансирања наводе се: 1 – сопствена средства, 2 – удружене средства, 3 – финансијски кредити (укључујући и оперативни лизинг) и 4 – из средстава државних органа и органа локалне самоуправе.

Образац 11 – Бруто потраживања јавног предузећа за дате кредите и зајмове, продате производе, робу и услуге и дате авансе и друга потраживања: у Обрасцу 11 исказују се подаци о потраживањима по основу краткорочних финансијских пласмана, дугорочних финансијских пласмана и дугорочна потраживања, продатих производа, роба и услуга и датих аванса, као и друга потраживања од физичких лица, јавних предузећа, домаћих правних лица и предузетника, од републичких органа и организација, од локалне самоуправе и др.

Образац 11. се попуњава у складу са чланом 16. Правилника о облику и садржају статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике („Сл. гл. РС“ бр. 127/14) и прати кретање података, који се исказују на АОП бр. 9108 – 9130 Статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике, прописаног, овим правилником.

Образац 12 – Извештај о степену усклађености планираних и реализованих активности из програма пословања садржи три основна дела:

- I. **Основне статусне податке**, где се наводе: Пословно име, Седиште, Претежна делатност (за коју је предузеће регистровано), Матични број, ПИБ и Надлежно министарство,
- II. **Образложение пословања**, које представља наративни део извештаја у којем је потребно образложити исказане податке појединачно по обрасцима: Биланс успеха, Биланс стања, Извештај о токовима готовине, Трошкови запослених, Динамика запослених, Кретање цена производа и услуга, Субвенције и остали приходи из буџета, Средства за посебне намене и Извештај о инвестицијама и
- III. **Закључча разматрања и напомене** у којем се наводе најважнија запажања о пословању у посматраном периоду, а у случају да је дошло до поремећаја у пословању јавног предузећа потребно је навести планиране и предузете мере.

Овај извештај сачињава и надлежни орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе на основу достављених тромесечних извештаја јавних предузећа и зависних друштава капитала чији су они оснивачи и доставља га Министарству привреде у прописаном року, у штампаном и електронском формату.

Резиме

- Чланом 63. Закона о јавним предузећима („Сл. гл. РС“ бр. 15/16 и 88/19) прописана је обавеза достављања тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања, као и рок за његово достављање: 30 дана по истеку сваког тромесечја.
- Следећи актуелни рок за достављање трећег тромесечног извештаја јавних предузећа оснивачу у 2021. години за период од 1.1-30.9.2021. године истиче 30.10.2021. године.
- Јавна предузећа чији је оснивач Република Србија имају обавезу да извештаје достављају Министарству привреде, а јавна предузећа чији је оснивач аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе – надлежном органу аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.
- Правилником о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа („Сл. гл. РС“ бр. 36/16) прописани су обрасци на којима се врши тромесечно извештавање јавних предузећа у 2021. години.
- Следећи актуелни рок у коме надлежни орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе подноси Министарству привреде у складу са Упутством о начину достављања образца тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа Министарства привреде Број 110-00-72/2016-09 од 11. априла 2016. године, је 29¹. август 2021. године. У том року надлежни орган подноси извештај о степену усклађености планираних и реализованих активности, који се саставља на основу информација из примљених тромесечних извештаја за период 1.1 – 30.6.2021. године о реализацији годишњег програма пословања јавних предузећа чији су они оснивачи.

Невена Баћковић

¹ Уколико последњи дан за доставу образца пада на нерадни дан рок се помера на први следећи радни дан.

НОВИ ПРАВИЛНИК О ПОРЕЗУ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ

Доношењем новог Правилника о порезу на додату вредност („Сл. гл. РС“ бр. 37/21 - ступио је на снагу 22.04.2021. године, а почиње да се примењује од 1. јула 2021. године - даље: Правилник о ПДВ) извршено је интегрисање 27 правилника који уређују порез на додату вредност и који су још увек на снази. Правилник о ПДВ је изузетно обиман има 33 поглавља и 282 члана и осим што су његовим доношењем обједињени сви још увек важећи правилници, он доноси и низ измена а део њих су суштинске природе.

Преглед суштинских измена које нови правилник доноси а које су битне за пословање обvezника ПДВ дајемо у овом тексту. Почетком примене Правилника ван снаге ће бити стављено свих 27 сада важећих правилника, док све важеће уредбе за примену пореза на додату вредност и даље остају на снази. У наставку дајемо најважније измене које доноси Правилник о ПДВ.

КРИТЕРИЈУМИ НА ОСНОВУ КОЈИХ СЕ ОДРЕЂУЈЕ КАДА СЕ ПРЕДАЈА ДОБАРА НА ОСНОВУ УГОВОРА О ЛИЗИНГУ, ОДНОСНО ЗАКУПУ СМАТРА ПРОМЕТОМ ДОБАРА

Одредбом члана 4. став 1. тачка 2а) Закона о ПДВ, прометом добра, у смислу овог закона, сматра се и предаја добра на основу уговора о лизингу, односно закупу, закљученог на одређени период, за покретне или непокретне ствари, када ниједна од уговорних страна не може раскинути уговор ако се стране придржавају уговорних обавеза.

У Правилнику о ПДВ преузета су правила из тренутно важећег правилника али је допуњена одредба која се односи на појам непокретне ствари. Наиме, Правилником о ПДВ предвиђено је да се непокретном ствари, поред објекта и економски дељивих целина у оквиру објекта, сматра и земљиште. Стога ће се уговором о лизингу земљишта сматрати само уговор за који је уговорена потпуна исплата.

Одредбом члана 279. став 2. Правилника прописано је да се одредбе овог правилника примењују на уговоре из члана 4. став 3. тачка 2а) Закона о ПДВ, односно члана 2. став 1. овог правилника, који се односе на земљиште, закључене од 1. јула 2021. године.

Ово практично значи да се ће се одредбе Правилника о ПДВ примењивати и на уговоре о лизингу земљишта који буду закључени од 1. јула 2021. године. Ове допуне неће утицати на промет земљишта као и услуге давања у закуп земљишта за који је прописано право на пореско ослобођење без права на одбитак претходног пореза (члан 25. став 2. Закона о ПДВ).

УЗИМАЊЕ И УПОТРЕБА ДОБАРА И ДРУГИ ПРОМЕТ ДОБАРА И УСЛУГА, БЕЗ НАКНАДЕ

Према одредбама члана 8. Правилника о ПДВ сопственом потрошњом сматра се и мањак добара, **осим мањка који се сматра расходом на који се не плаћа ПДВ** у складу са Законом о ПДВ и мањка који се може правдати вишом силом **или другим оправданим разлогом** (елементарна непогода, крађа, саобраћајни удес и др.), **који се доказује актом надлежног органа, односно организације.** После извршене измене оправдани разлог се доказује актом надлежног органа и организације.

Сопственом потрошњом не сматра се узимање добара која су део пословне имовине обvezника ПДВ за пословне сврхе тог обvezника ПДВ.

Сваким другим прометом добара без накнаде, у смислу члана 4. став 4. тачка 2) Закона о ПДВ сматра се **свако друго располагање добрима без накнаде** (а не поклањање добара по важећем правилнику) **осим бесплатног давања каталога, брошура, лифлета, флајера и сличних добара намењених информисању купца или потенцијалних купца о обављању делатности обvezника ПДВ.**

Пренос целокупне или дела имовине

Одредбом члана 6. став 1. тачка 1) Закона прописано је да се сматра да промет добара и услуга, у смислу овог закона, није извршен код преноса целокупне или дела имовине, са или без накнаде, или као улог, ако је стицалац порески обvezник или тим преносом постане порески обvezник и ако продужи да обавља исту делатност.

Правилник о ПДВ **прописује значајну измену** када је у питању пренос дела имовине код којег се сматра да промет добара и услуга није извршен.

Наиме, **Правилником о ПДВ** пословна целина се дефинише као **целина чијим се преносом стицаоцу омогућава самостално обављање делатности коју је обављао преносилац.** Значи, измене је одредба постојећег правилника којом је било прописано да се **пословном целином** сматра целина којом се омогућава самостално обављање делатности стицаоца, а **чијим је преносом у моменту преноса онемогућено преносиоцу да обавља ту делатност.** То практично значи да је **укинуто правило** према којем је у моменту преноса пословне целине преносиоцу онемогућено да обавља ту исту делатност.

Уобичајена количина пословних узорака, реклами материјал и други поклони мање вредности

Према одредби члана 6. став 1. тачка 3) Закона о ПДВ сматра се да промет добара и услуга, у смислу овог закона, није извршен код бесплатног давања пословних узорака у уобичајеним количинама за ту намену купцима или потенцијалним купцима, односно трећим лицима за потребе анализе на основу акта надлежног органа.

Правилником о ПДВ посебно је уређено шта се сматра уобичајеном количином пословних узорака, а шта пословним узорцима.

Према члану 17. став 1. Правилника о ПДВ **убичајеном количином пословних узорака**, у смислу члана 6. став 1. тачка 3) Закона о ПДВ, који се без накнаде дају купцима или потенцијалним купцима, **сматра се она количина пословних узорака која је потребна да се купци или потенцијални купци упознају са карактеристикама одређеног добра.**

Пословним узорцима сматрају се добра која нису намењена промету, а која су резултат пословања обвезнika ПДВ или која су непосредно повезана са обављањем његове делатности, без обзира да ли је на тим добрима утиснут логотип обвезнika ПДВ.

Добра која се дају као пословни узорци морају бити обележена као таква, а ако не могу бити обележена као пословни узорци, морају бити у облику и паковању различитом од облика или паковања тих добра намењених промету.

Када је реч о **пословним узорцима за потребе анализе**, Правилник о ПДВ такође посебно уређује шта је уобичајена количина тих узорака, а шта су сами пословни узорци за потребе анализе.

Према одредбама члана 18. Правилник о ПДВ **убичајеном количином пословних узорака**, у смислу члана 6. став 1. тачка 3) Закона, који се дају за потребе анализе на основу акта надлежног органа, **сматра се количина добра одређена актом надлежног органа**. Правилником о ПДВ су у овом делу извршена само прецизирања већ постојећих одредби у важећем правилнику.

Што се тиче **рекламног материјала**, дефиниција рекламног материјала је допуњена, у смислу да се рекламним материјалом сматрају добра на којима је одштампан или утиснут логотип обвезнika ПДВ, односно визуелно испољавање бренда који је у вези са делатношћу обвезнika ПДВ, а која тај обвезник ПДВ бесплатно даје различитим лицима, **без обзира да ли ова добра обвезник ПДВ даје непосредно или посредством трећих лица**. Правилник о ПДВ остала питања не дефинише на другачији начин у односу на важећи правилник.

Добра и услуге из области грађевинарства

Одредбом члана 10. став 2. тачка 3) Закона прописано је да је порески дужник за промет добра и услуга из области грађевинарства прималац добра и услуга који је обвезник ПДВ, односно лице из члана 9. став 1. овог закона, за промет извршен од стране обвезнika ПДВ, ако је вредност тог промета већа од 500.000 динара, без ПДВ.

Правилник о ПДВ у овом делу доноси значајне новине будући да у погледу утврђивања промета добра и услуга из области грађевинарства доноси нове изузетке, односно **прописује који се промет не сматра прометом из области грађевинарства у смислу Закона о ПДВ**.

Одредбом члана 25. Правилника о ПДВ добрима и услугама из области грађевинарства, у смислу члана 10. став 2. тачка 3) Закона о ПДВ, независно од вредности, **не сматрају се**:

1) поправка опреме која чини саставни део објекта, укључујући и поправку делова те опреме;

2) поправка инсталација и делова инсталација из члана 24. став 1. тачка 12) овог правилника (**У питању је група 43.22 - Постављање водоводних, канализационих, грејних и климатизационих система из Уредбе о класификацији делатности („Сл. гл. РС“ бр. 54/10)**);

3) испорука са уградњом, односно уградња елемената за кухиње и купатила (нпр. судопера, радна плоча, висећи елемент, туш кабина, лавабо и др.), као и ормана, полица, библиотека и другог намештаја у објектима;

4) испорука са уградњом, односно уградња уређаја за грејање, односно хлађење;

5) испорука са уградњом, односно уградња система за заливање, односно наводњавање, као и појединачних делова тих система;

6) испорука добра и пружање услуга у оквиру уређења зелених површина, укључујући и уређење зелених површина у објектима, односно на објектима.

Уређајима за грејање, односно хлађење из става 1. тачка 4) овог члана сматрају се појединачна добра за грејање, односно хлађење (нпр. клима уређај, расхладна витрина и др.), а не системи за грејање, односно хлађење (централни климатизациони систем, систем за етажно грејање и др.).

Системима за заливање, односно наводњавање из става 1. тачка 5) овог члана сматра се скуп добара који чине тај систем, а нарочито црева, распрскивачи, вентили, пумпе и филтери.

Ова допуна практично значи да од 1. јула 2021. године за претходно наведени промет добара и услуга без обзира на вредност промета не може се применити одредба члана 10. став 2. тачка 3. Закона о ПДВ о пореском дужнику будући да се не сматра прометом из области грађевинарства.

За промет који је наведен у члану 25. Правилника о ПДВ од 1. јула 2021. године порески дужник биће искључиво обвезник ПДВ који промет врши (обрачунаваће ПДВ и исказивати га у рачуну и у Обрасцу ПОПДВ), независно од вредности предметног промета.

Сходно одредби члана 280. Правилника о ПДВ ако је за промет добара или услуга, који се врши од 1. јула 2021. године, наплаћена, односно плаћена накнада или део накнаде закључно са 30. јуном 2021. године, на тај промет примењују се прописи који важе на дан 30. јуна 2021. године.

Према овој одредби на промет из области грађевинарства који се врши почев од 1. јула 2021. године, за који је обвезник ПДВ примио аванс закључно са 30. јуном 2021. године, примењивати ће се Закон о ПДВ и сада важећи Правилник о промету из области грађевинарства.

Начин утврђивања пореске основице код промета који се врши уз накнаду

Пореска основица (даље: основица) код промета добара или услуга јесте износ накнаде (у новцу, стварима или услугама) коју обвезник ПДВ прима или треба да прими за испоручена добра или пружене услуге од примаоца добара или услуга или трећег лица, у коју није укључен ПДВ.

Када је реч о овим правилима, новина коју доноси Правилник о ПДВ јесте прописивање правила везаних за **ПДВ третман повратне амбалаже**.

Основица садржи вредност амбалаже, и то:

- 1) неповратне (једнократне) амбалаже;
- 2) повратне амбалаже коју обвезник ПДВ зарачунава примаоцу добра.

Повратном амбалажом сматра се амбалажа која се, после враћања, поново употребљава за исту намену.

Ако се повратна амбалажа не врати у уговореном року, сматра се да је истеком тог рока дошло до промета повратне амбалаже, а не до измене основице у смислу члана 21. Закона о ПДВ.

Правилником о ПДВ прецизира се да се порез по одбитку као јавни приход, урачунава у основицу за промет добара или услуга, **независно од тога да ли је на дан настанка пореске обавезе за промет добара или услуга настала и обавеза обрачунавања и плаћања пореза по одбитку у складу са законом којим се уређује порез по одбитку**.

Уколико обавеза за ПДВ и обавеза за порез по одбитку не настану нпр. у истом пореском периоду у овим ситуацијама у основицу за ПДВ треба укључити и износ пореза по одбитку. Разлика која настане услед различитог курса динара пореза по одбитку који је урачунат у основицу за ПДВ и износа пореза по одбитку који је плаћен не доводи до измене основице за ПДВ (члан 56. став 1. тачка 2) Правилника о ПДВ). Наведена одредба гласи:

„До измене основице нарочито не долази ако се вредност динара у односу на страну валуту на дан настанка пореске обавезе у складу са Законом о ПДВ разликује од вредности динара у односу на страну валуту на дан настанка обавезе плаћања пореза по одбитку у складу са законом којим се уређује порез по одбитку.“

Осим тога, одредбом члана 46. Правилника о ПДВ се прецизира да ако за промет добара или услуга, за који је прималац добара или услуга порески дужник, није познат износ основице на дан настанка пореске обавезе, у складу са Законом о ПДВ, порески дужник утврђује основицу **проценом** (нпр. на основу података о истим или сличним прометима добара или услугама извршених у претходном периоду, на основу елемената из уговора и др.). Ако се

основица утврђена проценом разликује од основице на дан настанка пореске обавезе, сматра се да је дошло до измене основице у смислу члана 21. Закона о ПДВ.

У „Сл. гл. РС“ бр. 64/21 извршена је допуна Правилника о ПДВ. Суштина допуне Правилника о ПДВ је да ће се одредбе члана 44. и члана 55. став 1. тачка 3) подтачка (4) и члана 230. овог правилника примењивати **од 1. јануара 2022. године**. Осим тога, обvezник ПДВ-а који врши промет добра у повратној амбалажи и који примаоцу добра не зарачуја повратну амбалажу, биће дужан да на дан 31. децембра 2021. године утврди мањак амбалаже и да на утврђени мањак обрачунава ПДВ.

Начин измене пореске основице

Одредбом члана 53. Правилника о ПДВ прописано је да ако се основица за опорезиви промет добра или услуга накнадно смањи, обvezник ПДВ који је извршио промет добра или услуга, а који је порески дужник за тај промет у складу са Законом о ПДВ, може да смањи износ обрачунатог ПДВ **ако поседује обавештење обvezника ПДВ којем је извршио промет добра или услуга да је извршио исправку одбитка претходног пореза, односно да обрачунати ПДВ није користио као претходни порез**.

Овом одредбом се врши прецизирање да је за смањење обрачунатог ПДВ, по основу накнадног смањења основице, довољно да је обvezник ПДВ примио обавештење од другог обvezника ПДВ - прималаца добра и услуга да је извршио исправку претходног пореза (или да обрачунати ПДВ није користио као претходни порез, иако је имао право на то). Из претходног произилази да за смањење обрачунатог ПДВ није битно да ли је прималац добра и услуга заиста у својој пореској пријави извршио исправку претходног пореза, обvezник ПДВ може да смањи обрачунати ПДВ у пореском периоду када је добио ово обавештење, чак и ако обvezник ПДВ - прималац добра и услуга фактички није извршио ту исправку у својој пореској пријави.

Правилником о ПДВ је прецизiran начин измене основице у случају када долази до смањења основице по основу промета страног лица, када је домаће лице - прималац добра или услуга порески дужник по том основу.

Ако се основица за опорезиви промет добра или услуга који је извршило **стрено лице** које није обvezник ПДВ у Републици Србији накнадно смањи, прималац добра или услуга који је порески дужник за тај промет, може да смањи износ обрачунатог ПДВ ако је исправио одбитак претходног пореза и ако поседује документ којим се потврђује да је смањена накнада за промет добра или услуга. Ово практично значи да прималац добра и услуга у овим случајевима може да смањи интерно обрачунати ПДВ по основу смањења накнаде:

- ако је исправио одбитак претходног пореза и
- ако поседује документ којим се потврђује да је смањена накнада за промет добра или услуга страног лица.

Поред тога прецизира се да се услов који се односи на исправку одбитка претходног пореза не примењује у случају када порески дужник није користио или није имао право да користи обрачунати ПДВ као претходни порез.

Издавање рачуна

Када су у питању правила везана за издавање рачуна, Правилником о ПДВ прописане су следеће новине:

- према одредбама члана 181. Правилника о ПДВ **ако се рачун издаје на дан када је извршен промет добра, односно услуга, рачун за тај промет не мора да садржи и податак о датуму промета добра, односно услуга,**
- прописује се правило да у случају када је порески дужник обvezник ПДВ који прима аванс, тај обvezник обрачунава ПДВ на примљени аванс, а ако после примљеног аванса дође до промене пореског дужника у складу са Законом о ПДВ на преостали део накнаде ПДВ

обрачунава прималац добра и услуга интерним путем,

- ако се накнада за промет добра, односно услуга наплаћује у странији валути, износ основице и износ ПДВ, односно износ накнаде за појединачне промете добра, односно услуга може бити исказан у странији валути, а податак о укупном износу основице и укупном износу ПДВ, односно укупном износу накнаде мора бити исказан у динарима.

Облик, садржина и начин вођења евиденције о ПДВ

Што се тиче суштинских допуна које доноси Правилник о ПДВ у вези облика, садржине и начина вођења евиденције о ПДВ јесте прописивање обавезе вођења посебне евиденције по основу промета вредносних ваучера, као и посебне евиденције о амбалажи у случајевима када обвезник ПДВ не зарачунава примаоцу добра повратну амбалажу.

Наиме, у складу са одредбама члана 223. новог правилника, обвезник ПДВ који врши пренос једнонаменских, односно вишенаменских вредносних ваучера дужан је да у својој евиденцији, **по врсти ваучера**, обезбеди податке о:

- 1) укупној вредности ваучера;**
- 2) укупном броју ваучера чији је пренос извршен.**

Дакле, из наведене одредбе произлази да обвезник ПДВ предметну евиденцију треба да обезбеди посебно за једнонаменске и посебно за вишенаменске ваучере.

Одредбом члана 210. став 3. Правилника о ПДВ прописано да се подацима за које не постоји обавеза евидентирања у складу са овим правилником сматрају подаци о зарадама, односно платама лица у радном односу код обвезника ПДВ, промету добра, односно услуга који се врши без накнаде, а који се не изједначава са прометом уз накнаду, каматама на депозите по виђењу, каматама због неблаговременог плаћања, накнади штете, новчаним донацијама, трошковима по основу рачуна који не гласе на обвезника ПДВ и други подаци који нису од значаја за правилно обрачунавање и плаћање ПДВ.

И у претходном периоду се ови подаци нису исказивали у прегледу обрачуна Образац ПОПДВ али је то сада прописано Правилником о ПДВ.

Облик и садржина прегледа обрачуна ПДВ (Образац ПОПДВ)

Када је у питању исказивање података у Обрасцу ПОПДВ, Правилник о ПДВ не доноси никакве новине. Једина допуна, која представља прецизирање правила, односи се на опис поља 8а.2 Обрасца ПОПДВ којим се прецизира да се у ово поље, у делу који се односи на основицу, уносе и подаци о износу накнаде за промет добра и услуга за који је у складу са чл. 35. и 36. Закона о ПДВ прописан посебан поступак опорезивања.

Када обвезник ПДВ прими рачун од другог обвезника ПДВ за промет половних добара, односно за туристичке услуге, који се опорезују у складу са чл. 35. и 36. Закона о ПДВ обвезник ПДВ - **прималац рачуна исказује износ укупне накнаде у пољу 8а.2, и то у делу тог поља у којем се исказује основица** (члан 249. Правилника о ПДВ).

Даном почетка примене овог правилника односно од 1.7.2021. године престају да важе одредбе сада важећих 27 правилника.

Саставни део Правилника о ПДВ је и 19. образца.

Зорица Кузмановић

семинар

СУСРЕТИ ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА

Златибор, хотел „Палисад”

УСКОРО!

www.obrazovni.rs

ПРОПИСИ

I. ПРОПИСИ ЗА ПОСЛОВАЊЕ ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА

„Службени гласник РС” (бр. 67/2.7.2021– бр.72/16.7.2021.)

Број 67 – 2.7. 2021. године

Закон о студентском организовању – (ступа на снагу 10. јула 2021)

Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању – (ступа на снагу 10. јула 2021)

Закон о уређењу тржишта пољопривредних производа – (ступа на снагу 10. јула 2021, осим одредаба чл. 7–14, чл. 16–21, члана 23, члана 27, чл. 29. и 30. и члана 39, које се примењују од 1. јануара 2022. године и одредаба чл. 35. и 36. и члана 38, које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији)

Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2021. години који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција – (ступила на снагу 3. јула 2021)

Уредба о изменама и допунама Уредбе о интерном и јавном конкурсу за попуњавање радних места у државним органима – (ступа на снагу 10. јула 2021)

Правилник о изменама и допунама Правилника о обрасцима пореских пријава за утврђивање пореза на доходак грађана који се плаћа по решењу – (ступио на снагу 3. јула)

Правилник о подстицајима за инвестиције за унапређење и развој руралне јавне инфраструктуре – (ступио на снагу 3. јула 2021)

Правилник о допунама Правилника о начину уношења, рада, вођења и коришћења централног информационог система и његовој садржини и врсти података – (ступио на снагу 3. јула 2021)

Правилник о ближим техничким условима успостављања и вођења Социјалне карте – (ступа на снагу 10. јула 2021)

Одлука о измени Одлуке о броју судија у судовима – (ступио на снагу 3. јула 2021)

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у јуну 2021. године

Број 68 – 7.7.2021. године

Стратегија развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2021–2025. године

Акциони план за спровођење Стратегије државног власништва и управљања привредним субјектима који су у власништву Републике Србије за период од 2021. до 2027. године, у периоду од 2021. до 2023. године

Број 69 – 9.7.2021. године

Уредба о измени и допуни Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 - (ступила на снагу 9. јула 2021)

Уредба о условима и начину чувања и стављања на увид електронских фактура и начину обезбеђивања веродостојности и интегритета садржине фактура у папирном облику - (ступа на снагу 17. јула 2021, а примењује се од 1. јануара 2022. године)

Уредба о условима и начину коришћења система за управљање фактурата - (ступа на снагу 17. јула 2021, а примењује се од 1. јануара 2022. године)

Уредба о поступку и условима за давање и одузимање сагласности за обављање послова информационог посредника - (ступа на снагу 17. јула 2021, а примењује се од 1. јануара 2022. године)

Уредба о условима, начину и поступку за давање пољопривредног земљишта у државној својини на коришћење у непољопривредне сврхе - (ступа на снагу 17. јула 2021)

Уредба о измени и допуни Уредбе о Плану мреже здравствених установа - (ступа на снагу 17. јула 2021)

Правилник о елементима електронске фактуре, форми и начину доставе пратеће и друге документације кроз систем електронских фактура, начину и поступку електронског евидентирања обрачуна пореза на додату вредност у систему електронских фактура и начину примене стандарда електронског фактурисања - (ступа на снагу 17. јула 2021, а примењује се од 1. јануара 2022. године)

Правилник о начину и поступку регистраовања за приступ систему електронских фактура, начину приступања и коришћења система електронских фактура и начину коришћења података који су доступни у систему електронских фактура - (ступа на снагу 17. јула 2021, а примењује се од 1. јануара 2022. године)

Правилник о начину поступања Централног информационог посредника - (ступа на снагу 17. јула 2021, а примењује се од 1. јануара 2022. године)

Упутство о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава захваћених епидемијом заразне болести COVID-19 - (ступило на снагу 10. јула 2021)

Упутство о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава са посебним ризиком од заразне болести COVID -19 - (ступило на снагу 9. јула 2021)

Број 70 – 13. 7. 2021. године

Програм реформе управљања јавним финансијама за период 2021–2025. године

Правилник о измени и допунама Правилника о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и мотива редовних издања поштанских марака - (ступа на снагу 21. јула 2021)

Правилник о утврђивању Списка психоактивних контролисаних супстанци - (ступа на снагу 21. јула 2021)

Наредба о изменама Наредбе радном времену и просторним ограничењима за време неповољне епидемиолошке ситуације током трајања заразне болести COVID-19 - (ступила на снагу 13. јула 2021)

Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању цена за лабораторијске здравствене услуге на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите - (ступа на снагу 21. јула 2021)

Индекси потрошачких цена за јун 2021. године

Број 71 – 15. 7. 2021. године

Закон о изменама и допунама Закона о заштити природе - (ступа на снагу 23. јула 2021)

Број 72 – 16. 7. 2021. године

Правилник о облику и садржини иницијативе за покретање поступка накнадне контроле - (ступа на снагу 24. јула 2021)

Службени лист АП Војводине” (бр. 30/8.7.2021 – бр.31/14.7.2021.)

Број 30 – 8.7.2021. године

Нема прописа од значаја за пословање јавних предузећа;

Број 31 – 14.7.2021. године

Правилник о условима за доделу бесповратних средстава брачним паровима на територији АП Војводине за куповину сеоских кућа са окућницом за 2021. годину - (ступио на снагу 14. јула 2021)

Прописи су регистровани закључно са:

- бр. 72 „Службеног гласника РС”, од 16.7.2021,
- бр. 31 „Службеног листа АП Војводине”, од 14.7.2021.

II. ПРОПИСИ У СКУПШТИНСКОЈ ПРОЦЕДУРИ

Важећим Пословником Народне скупштине уређује се у целости поступак доношења закона и истим се прописује да право предлагања доношења појединог закона има, између осталих, Влада Републике Србије. Законски предлози достављени Народној скупштини Републике Србије називају се предлозима закона у скупштинској процедуре.

У скупштинској процедуре тренутно се налазе следећи ПРЕДЛОЗИ ЗАКОНА:

- Предлог закона о изменама и допунама Закона о високом образовању
- Предлагач: Влада Републике Србије
- Предлог закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом
- Предлагач: Влада Републике Србије
- Предлог закона о студентском организовању
- Предлагач: Влада Републике Србије
- Предлог закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању
- Предлагач: Влада Републике Србије

- Предлог закона о потврђивању Споразума о зајму између KfW, Франкфурт на Мајни ("KfW") и Републике Србије ("Заемопримац") коју представља министар финансија за пројекат "Енергетска ефикасност у зградама јавне намене и обновљиви извори енергије у сектору даљинског грејања - Озелењавање јавног сектора"
- Предлагач: Влада Републике Србије
- Предлог закона о давању гаранције Републике Србије у корист Немачке развојне банке KfW, Франкфурт на Мајни, по задужењу Акционарског друштва "Електромрежа Србије", Београд (Регионални програм за енергетску ефикасност у преносном систему II)
- Предлагач: Влада Републике Србије
- Предлог за промену Устава Републике Србије
- Предлагач: Влада Републике Србије

III. ПРОПИСИ У ПРИПРЕМИ

Нацрте закона или радне верзије закона у вези са којима се или спроводи или је окончана јавна расправа припремају надлежна министарства. Нацрти закона се упућују Влади на разматрање. Уколико Влада прихвата нацрт закона она то чини тако што утврђује предлог закона.

У министарствима се тренутно налазе следећи НАЦРТИ ЗАКОНА:

1. Нацрт закона о изменама и допунама закона о патентима
2. Нацрт закона о изменама и допунама закона о здравственом осигурању
3. Нацрт закона о истополним заједницима
4. Нацрт закона о изменама и допунама закона о пензијском и инвалидском осигурању
5. Нацрт закона о изменама и допунама закона о финансијској подршци породица са децом
6. Нацрт закона о студентском образовању
7. Нацрт закона о о изменама и допунама закона о високом образовању
8. Нацрт закона о изменама и допунама закона о заштити природе
9. Нацрт закона о заштитнику грађана
- 10.Нацрт закона о заштити права корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити
- 11.Нацрт закона о изменама и допунама закона о парничном поступку
- 12.Нацрт закона о изменама и допунама закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја
- 13.Нацрт закона о културном наслеђу

СТАТИСТИКА

1. МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ

Опис	2017.	2018.	2019.	2020.	I квартал 2021	Април 2021
Реални раст БДП-а (у %)	2,0	4,4	4,2	-0,1	1,7	/
Републички буџетски суфицит/дефицит (у % БДП-а)	0,7	0,6	0,2	-8,4	-1,7	/
Јавни дуг РС (централни ниво државе, у % БДП-а)	57,9	53,7	52,0	57,4	55,7	55,0
Девизне резерве НБС (у мил €)	9.962	11.262	13.378	13.492	14.276	13.997
Незапосленост по Анкети (у %) ¹⁾	13,5	12,7	10,4	9,0	12,8	/
Зараде (просечне за период, у €) ²⁾	383,9	419,7	465,9	510,8	540,6	552,4
Курс динара према евру (просек у периоду)	121,34	118,27	117,85	117,58	117,58	117,57
Курс динара према евру (крај периода)	118,47	118,19	117,59	117,58	117,58	117,58
Потрошачке цене (у % у односу на исти период претходне године)	3,0	2,0	1,9	1,3	1,8	2,8

Извор: НБС

⁰⁾Нова методологија Анкете о радној снази од 2014. године

Напомена: за незапосленост по Анкети о радној снази, стопа представља учешће незапослених у укупном броју активних становника (запослени и незапослени).

²⁾ Од 2017. године, зараде се објављују према новој методологији и на основу података Пореске управе.

2. ЦЕНЕ

2.1. КОЕФИЦИЈЕНТ РАСТА ПОТРОШАЧКИХ ЦЕНА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ у 2021. години

Месец	Коефицијенти		„Службени гласник РС“
	У месецу према претходном месецу	Годишња инфлација	
1	2	3	4
Јануар	0,004	0,011	17/21
Фебруар	0,006	0,012	22/21
Март	0,005	0,018	37/21
Април	0,011	0,028	48/21
Мај	0,005	0,036	59/21
Јун	0,003	0,033	70/21

Подаци за АП Косово и Метохију нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно) јер РЗС од 1999. године не располаже овим подацима.

Индекси потрошачких цена за јул 2021. године биће објављени 12.8.2021. године.

2.2 ИНДЕКСИ ЦЕНА ПРОИЗВОЂАЧА ИНДУСТРИЈСКИХ ПРОИЗВОДА ЗА ДОМАЋЕ ТРЖИШТЕ – ЈУН 2021 ГОДИНЕ

Опис	VI/2021 Ø 2020	VI/2021 V/2021	VI/2021 VI/2020	Саопштење РЗС
Република Србија	108,2	100,7	109,8	Бр.183 од 5.7.2021.године
Војводина	113,7	100,5	116,4	

Индекси цена производа индустријских производа за домаће тржиште за јул 2021 биће објављени 5.8.2021. године.

3. ЗАРАДЕ, ДОПРИНОСИ И НАКНАДЕ

3.1. ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ у 2021. години

Месец	Бруто зарада		Нето зарада		„Службени гласник РС“
	Износ	Индекс (ланчани)	Износ	Индекс (ланчани)	
Јануар	87.058	95,8	63.109	95,5	30/26.3.2021,
Фебруар	85.864	98,6	62.280	98,7	42/27.4.2021.
Март	89.894	104,7	65.289	104,8	53/28.5.2021.
Април	89.582	99,7	64.948	99,5	64/25.6.2021.
Мај	89.720	100,2	65.025	100,1	Саопштење РЗС од 26.7.2021. године

Напомена: Просечне зараде за јун 2021. биће објављене 25. августа 2021. године.

3.2. МИНИМАЛНА ЗАРАДА У 2021. ГОДИНИ

Месец	Износ минималне нето зараде по радном часу	Број могућих радних часова	Нето износ
Јануар		168	30.900,24
Фебруар		160	29.428,80
Март		184	33.843,12
Април		176	32.371,68
Мај		168	30.900,24
Јун		176	32.371,68
Јул		176	32.371,68
Август		176	32.371,68
Септембар		176	32.371,68
Октобар		168	30.900,24
Новембар		176	32.371,68
Децембар		184	33.843,12
183,93 динара			

Минимална цена рада, без пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање, за период јануар–децембар 2021. године износи 183,93 динара („нето“), по радном часу („Сл. гл. РС“ бр. 116/20).

3.3. Усклађени динарски износ ПОРЕСКЕ ОЛАКШИЦЕ за обрачун зарада

У складу са одредбама члана 15а Закона о порезу на доходак грађана („Сл. гл. РС“ бр. 24/01... 153/20) усклађен је неопорезиви износ зараде. Наредно усклађивање динарског износа пореске олакшице од 18.300 динара врши се у 2022. години.

Примена у периоду	Усклађени износ пореске олакшице	„Службени гласник РС“
1.1.2021.	18.300	153/20

3.4. НАЈНИЖА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за обрачун социјалних доприноса у 2021. години

Најнижу месечну основицу доприноса чини износ од 35% просечне месечне зараде у Републици исплаћене, односно остварене у периоду за претходних 12 месеци почев од месеца септембра у текућој години, за који период су објављени подаци републичког органа надлежног за послове статистике (члан 37.).

Примена најниже основице	Износ најниже месечне основице	„Службени гласник РС“
од 1.1.2021.	28.402	154/20

3.5. НАЈВИША МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за плаћање социјалних доприноса у 2021. години

Највишу месечну основицу доприноса чини петоструки износ просечне месечне зараде по запосленом у Републици исплаћене, односно остварене у периоду за претходних 12 месеци почев од месеца септембра у текућој години, за који период су објављени подаци републичког органа надлежног за послове статистике (члан 42.).

Примена највише основице	Износ највише месечне основице	„Службени гласник РС“
од 1.1.2021.	405.750	154/20

3.6 ВИСИНА УЧЕШЋА У ФИНАНСИРАЊУ ЗАРАДА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ у 2021 години

Послодавац који не запосли особе са инвалидитетом у складу са чланом 24. Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Сл. гл. РС“ бр. 36/09 и 32/13) дужан је да уплати износ од 50% просечне зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике за сваку особу са инвалидитетом коју није запослио

За месец	Висина учешћа	„Службени гласник РС“
Јануар	42.100,50	6/21
Фебруар	45.424,50	17/21
Март	43.529,00	30/21
Април	42.932,00	42/21
Мај	44.947,00	53/21
Јун	44.791,00	64/21
Јул	44.860,00	Саопштење РЗС од 26.7.2021. године

3.7. НЕОПОРЕЗИВИ ИЗНОСИ НАКНАДА ТРОШКОВА И ДРУГА ПРИМАЊА која немају карактер зараде

Порески третман прописан је Законом о порезу на доходак грађана („Сл. гл. РС“, бр. 24/01...44/21).

НАКНАДА ТРОШКОВА И ДРУГА ПРИМАЊА КОЈА НЕМАЈУ КАРАКТЕР ЗАРАДЕ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
Накнада за превоз	Неопорезиво до висине цене месечне превозне карте у јавном саобраћају, односно до висине стварних трошкова превоза највише до 4.040 динара (члан 18. став 1. тачка 1)). Преко овог износа плаћа се порез од 10%.
Дневница за службено путовање у земљи).	До 2.425 динара дневно по основу целе дневнице, односно припадајућег износа за половину (члан 18. став 1. тачка 2)). Преко овог износа плаћа се порез од 10%.
Дневница за службено путовање у иностранство	.До износа прописаног од стране надлежног државног органа, а највише 50 евра – члан 18. Закона о порезу на доходак грађана. Преко овог износа плаћа се порез од 10%.
Накнада трошкова смештаја на службеном путу у земљи	Према приложеним рачунима.
Накнада трошкова смештаја на службеном путу у иностранству	Према приложеним рачунима.
Накнада трошкова превоза на службеном путу у иностранству	Према приложеним рачунима.
Отпремнина код одласка у пензију	Неопорезиво до износа који је као најнижи утврђен законом којим се уређује рад – 179.440 динара (чл.9. став 1. Тачка 18). Преко овог износа плаћа се порез на доходак грађана од 20% (члан 85.страв 1.тачка 12 и став 13)).
Отпремнина код отпуштања са посла радника за чијим је радом престала потреба (због технолошких, организационих, економских промена, смањења обима посла, рационализације и слично)	Неопорезиво до висине трећине зараде запосленог за сваку навршну годину рада код послодавца код кога

	остварује право на отпремнину (члан 9. Став 1. Тачка 19)), а преко тог износа плаћа се порез на доходак грађана од 20% (члан 85. Став 1. Тачка 12) и став 13.).
	Солидарна помоћ у случају смрти запосленог, пензионисаног запосленог до 70.696 дин. (члан 9. Став 1. Тачка 9)), а преко тог износа плаћа се порез на доходак грађана од 20% (члан 85. Став 1. Тачка 12)).
	Солидарна помоћ у случају смрти члана породице запосленог до 70.696 дин, а преко тог износа плаћа се порез од 10% (члан 18. Став 1 тачка 9а)).
	Солидарна помоћ за случај болести, здравствене рехабилитације или теже инвалидности запосленог или члана његове породице до 40.399 дин. (члан 18. Став 1. Тачка 7)), а преко тога износа плаћа се порез по стопи од 10%.
Солидарна помоћ	Солидарна помоћ за случај рођења детета до висине просечне зараде исплаћене у РС према последњем објављеном податку РЗС (члан 18. Став 1. Тачка 12)) Закона о порезу на доходак грађана.
	Правилник о остваривању права на пореска изузимања по основу помоћи због уништења или оштећења имовине, организоване социјалне и хуманитарне помоћи, стипендија и кредита ученика и студената, хранарина спортиста аматера и права на пореско ослобођење за примања по основу солидарне помоћи за случај болести – ближе уређује остваривање права на пореско ослобођење из члана 9. И 18. Закона о порезу на доходак грађана.
Накнада штете због повреде на раду или професионалног оболења	Неопорезиво у целини (члан 9. Став 1. Тачка 8)).
Помоћ за оштећену и уништену имовину	Неопорезиво у целини (члан 9. Став 1. Тачка 10)).

Јубиларне награде	Неопорезиво до износа од 20.198 дин. (члан 18. Став 1. Тачка 9)). Преко овог износа плаћа се порез од 10%, без плаћања доприноса.
Друга примања	Поклони деци запослених, старости до 15 година, поводом Нове године и Божића неопорезиви су у износу до 10.100 динара годишње по једном детету, према члану 18. Став 1. Тачка 8)).

4. КАМАТЕ

4.1. Референтна стопа и стопа затезне камате за неблаговремено плаћене јавне приходе

За период	Референтна каматна стопа	Увећање од 10 процентних поена	Камата за неблаговремено плаћене јавне приходе (на годишњем нивоу)
	годишња	годишња	
1	2	3	4
од 9. Октобра 2017. године	3,50%	10,0%	13,50%
од 14. Марта 2018. године	3,25%	10,0%	13,25%
од 12. Априла 2018. године	3,00%	10,0%	13,00%
од 11. Јула 2019. године	2,75%	10,0%	12,75%
од 8. Августа 2019. године	2,50%	10,0%	12,50%
од 7. Новембра 2019. године	2,25%	10,0%	12,25%
од 11. Марта 2020. године	1,75%	10,0%	11,75%
од 15. Марта 2020. године ³⁾	1,75%	–	1,75%
од 9 априла 2020. године	1,50%	–	1,50%
од 6. Маја 2020. године ⁴⁾	1,50%	10,0%	11,50%
од 11. Јуна 2020 године	1,25%	10,0%	11,25%
од 10 Децембра 2020. године	1,00%	10,0%	11,00%

³⁾ На основу Уредбе о пореским мерама за време ванредног стања ради ублажавања економских последица насталих услед болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Сл. Гл. РС”, бр. 38/20), која је ступила на снагу 20.3.2020. год.

⁴⁾ Доношењем Закона о важењу уредаба које је Влада уз супотпис председника Републике донела за време ванредног стања и које је Народна скупштина потврдила, 6. Маја 2020. Престала је да важи и Уредба о пореским мерама за време ванредног стања ради ублажавања економских последица насталих услед болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2. Ступањем на снагу наведеног закона, стопа камате за неблаговремено плаћене јавне приходе једнака је референтној каматној стопи увећаној за 10 процентних поена.

Извршни одбор Народне банке Србије одлучио је на седници одржаној 8 јула 2021. Године, да референтну каматну стопу задржи на нивоу од 1,0%. Наредна седница Извршног одбора на којој ће бити донета одлука о референтној каматној стопи одржаће се 12. августа 2021. Године.

Напомена: Дневне коефицијенте затезне камате за неблаговремено плаћене јавне приходе за 2018, 2019, 2020 и 2021. годину објављујемо на сајту у рубрици Статистика–подаци.

4.2. Стопе затезне камате на новчане обавезе из дужничко-погодилачких односа

Обрачун камате на новчане обавезе по дужничко-погодилачким односима, према Закону о висини стопе затезне камате („Сл. Лист СРЈ”, бр. 9/01 и 31/11) – K = 100 × ((1 + p) × (1 + 0,005) – 1)	Стопа затезне камате
од 10. Октобра 2017. године	11,50 % годишње

од 15. Марта 2018. године	11,25 % годишње
од 13. Априла 2018. године	11,00 % годишње
од 12. Јула 2019. године	10,75% годишње
од 9. Августа 2019. године	10,50% годишње
од 8. Новембра 2019. године	10,25 % годишње
од 12. марта 2020. године	9,75 % годишње
од 10. Априла 2020. године	9,50 % годишње
од 12 Јуна 2020 године	9,25% годишње
Од 11 Децембра 2020. године	9,00% годишње

Напомена: Дневне кофицијенте затезне камате на новчане обавезе из дужничко-погодилачких односа за 2018, 2019, 2020, и 2021 годину објављујемо на сајту у рубрици Статистика–подаци

5. ОСТАЛИ ПОДАЦИ

5.1.ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Закон о јавним набавкама, објављен у „Службеном гласнику РС” број 91/19 ступио је на снагу 1. јануара 2020. године, а примењује се од 1. Јула 2020. године

Прагови до којих се закон не примењује

Година	Процењена вредност набавке	Предмет набавке
2021.	- процењена вредност мања од 1.000.000 динара - процењена вредност мања од 3.000.000 динара	- набавку добра, услуга и спровођење конкурса за дизајн - набавку радова
2021.	- процењена вредност мања од 15.000.000 динара - процењена вредност мања од 650.000.000 динара	- набавку добра, услуга и спровођење конкурса за дизајн за потребе дипломатских мисија, дипломатско-конзулатских представништава и обављање других активности Републике Србије у иностранству - на набавку радова за те потребе
2021.	- процењена вредност мања од 15.000.000 динара - процењена вредност мања од 20.000.000 динара	- када набавку спроводи јавни наручилац, - када набавку спроводи секторски наручилац

У складу са вредностима прагова које објављује Европска комисија у Службеном листу Европске уније, министарство надлежно за послове финансија објављује одговарајуће вредности прагова у динарима које објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” и на својој интернет страници.

5.2. ОТКУПНА ЦЕНА СТАНА по Закону о становању

Месец у 2021. у коме је поднет захтев	Износ	Податак о бруто заради објављен у „Службеном гласнику РС”
Јануар	90.849	17/21.
Фебруар	87.058	30/21
Март	85.864	42/21
Април	89.894	53/21
Мај	89.582	64/21
Јун	89.720	Саопштење РЗС од 26.7.2021. године

Према члану 20. Закона о становању („Сл. гл. РС”, бр. 50/92... 104/16 – др. закон) откупна цена стана утврђује се на основу просечне месечне зараде у Републици у месецу који претходи месецу у коме је поднет захтев, као и на основу старости зграде, опште погодности зграде и стана у складу са прописима (квалитет и спратност зграде, висински положај стана у згради, локација и др.) и површине стана.

5.3. ИЗНОС НАКНАДЕ ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА за кориснике пензија

Примена на исплате за месец у 2021. години	Износ накнаде	„Службени гласник РС”
јануар-децембар	44.107,00	157/20

ИНТЕРВЈУ СА ПРЕДСТАВНИКОМ ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА

ИНТЕРВЈУ СА ПРОФ. ДР САШОМ ТРАНДАФИЛОВИЋЕМ, ИЗВРШНИМ ДИРЕКТОРОМ ЈП „ПОШТА СРБИЈЕ“

1. Каква су Ваши искуства у досадашњој сарадњи са „Образовним информатором“?

Моја сарадња са „Образовним информатором“ почела је пре много година, још када сам био у Министарству одбране и почeo да се бавим финансијама. Дошао сам до сазнања да се ваши часописи баве давањем објашњења, мишљења и пружањем помоћи у раду буџетских корисника. Од тада је сарадња константна. Касније, када сам прешао у Министарство за рад, сарадња се наставила. Изузетно је интензивирана у доба пандемије Covid-19, која је за све па и буџетске кориснике била изазовна. Контакти су били смањени. Тада је „Образовни информатор“ променио свој имиџ, први на тржишту Србије почeo је да организује вебинаре, како би се што више приближио корисницима. И сада, када сам прешао у ЈП „Пошта“ Србије, нисам вас заборавио.

2. Можете ли нам рећи који су највећи изазови јавних предузећа, односно шта су највећи проблеми у њиховом пословању?

Јавна предузећа обављају делатност од општег интереса и пружају грађанима одређене услуге. Изазов је бити бољи и пружити што бољу услугу грађанима, а не бити на тржишту и зарађивати новац по сваку цену. То је мало супротно економским принципима, дакле није примарно зарадити новац, већ пружити што бољу услугу грађанима за њихов новац.

3. Колико се разликује рад јавних установа од рада јавних предузећа?

Када је у питању обезбеђење средстава за функционисање буџетских установа и јавних предузећа, ту је разлика значајна. Буџетски корисник добија новац из буџета, док га јавна предузећа на неки начин зарађују на тржишту. Буџетским корисницима скupштина одобрава буџет и сигурни су у свој буџет, док јавна предузећа свој новац морају зарадити на тржишту. Са друге стране, када је у питању трошење новца, сви поштујемо закон и на исти начин трошимо новац.

4. С обзиром да сте од недавно на месту извршног директора Поште Србије, шта сте уочили, односно шта издвајате као најмодерније услуге које пружате грађанима?

За, условно речено, стотинак дана рада новог руководства, на челу са директором Зораном Ђорђевићем, успоставили смо одређену стабилност Поште Србије. Своје обавезе извршавамо на време. Почели смо да трансформишимо процесе, увели смо инстант плаћање – да грађанин може да дође на наш шалтер и уплати новац, а тај новац стигне у што краћем року на одредиште – увели смо Е - филателију, трговину маркицама преко интернета. Наши грађани овим путем, путем нашег сервиса, могу купити маркице из читавог света. Дефинитивно гледамо да убрзамо процес од пријема пошиљке до испоруке кориснику. Урадили смо доста тога и верујемо да ћемо имиџ ЈП „Пошта“ Србије променити, да ће са класичног система прећи на један модернији, савременији систем. Прижељкујем да буде лидер, не само у Републици Србији, него и шире. Верујем да ће „Образовни информатор“ пратити наш развој, укључити се и помоћи нам да разменом мишљења и искустава ту позицију достигнемо што брже.

Захваљујем се господину Трандафиловићу на издвојеном времену и радујем се будућој сарадњи.

Јована Јанковић

НИШТАВОСТ ОДЛУКЕ О РАЗРЕШЕЊУ ДИРЕКТОРА ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА

Закон о јавним предузећима

члан 37

Ништава је одлука о разрешењу директора јавног предузећа која је, мимо процедуре прописане правилником о раду, уврштена у дневни ред скупштине.

Из образложења:

„Одредбом чл. 37. Закона о јавним предузећима ("Службени гласник РС" бр.119/12, 116/13 и 44/14), прописано је да предлог за разрешење директора јавног предузећа може поднети надзорни орган јавног предузећа, а код јавних предузећа чији је оснивач Република Србија и Министарство. Предлог за разрешење мора бити образложен, са прецизно наведеним разлогима због којих се предлаже разрешење. И статутом јавног предузећа "Спортска хала" је на исти начин у одредби чл. 42. прописано да предлог за разрешење може поднети надзорни одбор предузећа као и да предлог за разрешење мора бити образложен са прецизно наведеним разлогима због којих се предлаже разрешење. Пословником о раду Скупштине општине Житорађа уређено је конституисање, начин припреме, вођење и рад седнице Скупштине општине Житорађа и друга питања везана за рад скупштине. Одредбом чл. 74. Пословника прописано је да дневни ред предлаже председник Скупштине општине, а утврђује Скупштина општине (ст.1.). Одборник, општинско веће могу предлагати измене и допуне предложеног дневног реда. Предлози се достављају председнику Скупштине општине у писаној форми (ст.2.). Предлози за проширење дневног реда, предлогима акта који су по одредбама овог пословника, испунили услове да се уврсте у дневни ред достављају се најкасније три дана пре дана одређеног за одржавање седнице скупштине, а предлози који се односе на избор, именовања, постављења, разрешења и престанак функције, повлачење појединачних тачака из предложеног дневног реда, достављају се најкасније 24 часа пре дана одређеног за одржавање скупштине.

У конкретном случају председник надзорног одбора ЈП "Спортска хала" у Житорађи доставио је председнику Скупштине општине Житорађа, предлог одлуке за разрешење директора у коме је наведено да је на састанку надзорног одбора овог предузећа одржаном 30.12.2014. године у 15,30 часова, након разматрања рада директора донет предлог одлуке о разрешењу директора С. Ј. у складу са чл. 38. ст. 2. Закона о јавним предузећима због нестручног и несавесног обављања дужности и поступања супротног пажњи добrog привредника и озбиљних пропуста у доношењу и извршавању одлука и организовању послова у јавном предузећу због чега је дошло до знатног одступања од остваривања основног циља

пословања јавног предузећа, односно од плана пословања јавног предузећа и да се предузеће налази у озбиљним проблемима, а у образложењу су наведени конкретни проблеми и пропусти. Истог дана, са почетком рада у 14.00 часова, одржана је седница Скупштине општине Житорађа и у дневни ред је уврштен предлог за разрешење тужиље као директора овог јавног предузећа, дакле у току трајања седнице Скупштине, што је супротно цитираној одредби чл. 74. Пословника о раду Скупштине општине Житорађа, тако да је правилан закључак првостепеног суда да одлука о разрешењу тужиље није донета на законит начин у прописаној процедуре. Указивање у жалби на одлуку Управног суда II-1 У.967/15 од 12.03.2015. године у којој је утврђено да је седница Скупштине општине Житорађа од 30.12.2014. године легално сазвана и одржана, је без утицаја на одлуку у овој правној ствари. Релевантна чињеница за одлуку о основаности тужбеног захтева у овој правној ствари је да није испиштован законом прописан поступак за разрешење тужиље.”

(Пресуда Апелационог суда у Нишу, Гж1 2735/2015 од 3.12.2015. године)

ОБАВЕЗА ОПШТИНСКОГ ЈАВНОГ КОМУНАЛНОГ ПРЕДУЗЕЋА ДА ОДРЖАВА ДЕПОНИЈЕ

Закон о комуналним делатностима

(члан 4 став 1 тачка 8)

Јавно комунално предузеће које је основала општина за обављање комуналних делатности дужно је само да се стара о одржавању градских депонија које су формиране градском одлуком, а не и о одржавању тзв. "дивљих" депонија.

Из образложења:

„Одлучујући о делу тужбеног захтева усмереном против туженог ЈП "Градска чистоћа" L. првостепени суд је на потпуно и правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право обавезујући тужену ЈП "Градска чистоћа" L. да уклони депонију и тужиљи надокнади проузроковану штету.

Наime, чланом 4. ставом 1. тачком 8. Закона о комуналним делатностима прописано је да комунална делатност обухвата између осталог и одржавање депонија, док је чланом 5. ставом 1. тачком 8. поменутог Закона прописано да су комуналне делатности из члана 4. између осталог и опремање депонија за безбедно одлагање, обраду, неутралисање и уништавање комуналног отпада и отпада опасних материја у градовима и насељима, као и селекција и прерада секундарних сировина из отпада на депонијама. Чланом 8. ставом 1. наведеног Закона прописано је да за обављање комуналних делатности општина оснива јавна комунална предузећа или њихово обављање поверила другом предузећу, односно

предузетнику, у складу са законом и прописом скупштине општине. Чланом 25. став 2. поменутог закона предвиђено је да послове инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона и над обављањем комуналних делатности врши општински комунални инспектор. Чланом 72. Одлуке о одржавању чистоће на територији Општине L. прописано је да се овлашћено предузеће стара о одржавању градске депоније за смеће, где је забрањен приступ свим лицима изузев радника запослених у овом предузећу. Чланом 73. ставом 3. поменуте одлуке је прописано да место за депонију смећа и отпадака одређује надлежни општински орган. Чланом 83. поменуте одлуке прописано је да надзор над применом ове Одлуке врши општинска комунална инспекција, а чланом 84. прописано је да се о спровођењу ове Одлуке стара овлашћено предузеће и општинска комунална инспекција.

Из наведеног произлази да је тужени ЈП "Градска чистоћа" L. дужна само да се стара о одржавању градских депонија које су формиране градском одлуком, што овде није случај, јер се ради о "дивљој" депонији, а да је тужена Општина L. у обавези да уређује и обезбеђује услове за обављање комуналне делатности, те да спроводи надзор над обављањем комуналних делатности преко општинског комуналног инспектора, као и да спречи формирање "дивљих" депонија. Стoga, у конкретном случају пасивно легитимисана је само Општина L. а не и тужено Ш. "Градска чистоћа" L. Зато је побијана пресуда морала бити преиначена одбијањем тужбеног захтева у односу на тужено ЈП "Градска чистоћа" L. у делу става првог изреке, као и у делу става другог изреке."

(Пресуда Апелационог суда у Београду, ГЖ 2707/2016 од 12.5.2016. године)

СЛУЖБЕНА МИШЉЕЊА

ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА КАО ПОНУЂАЧИ У ПОСТУПКУ ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Закон о јавним набавкама

члан 3 став 1 тачка 1) подтачка (в)

Јавна предузећа могу да учествују на јавним позивима у својству понуђача

„Чланом 3 став 1 тачка 1) подтачка (в) Закона о јавним набавкама ("Сл. гласник РС", бр. 39/2002 и 43/2003 - др. закон) утврђено је да је наручилац јавно предузеће и предузеће основано од стране јавног предузећа у којем директни или индиректни корисник буџетских средстава, односно други наручилац, у смислу овог закона, поседује више од 50% акција односно удела. Чланом 1 став 2 и чланом 6 став 1 тачка 4) Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Сл. гласник РС", бр. 25/2000 и 25/2002) утврђено је да се јавно предузеће оснива и послује у складу са прописима којим се уређује правни положај

предузећа и законом којим се уређује обављање делатности од општег интереса, као и да се јавно предузеће оснива и послује, између осталог и ради стицања добити.

С обзиром на наведене одредбе јавна предузећа могу да учествују на јавним позивима у својству понуђача.”

(Мишљење Министарства финансија, бр. 011-00-00090/2003-03 од 4.5.2003. године)

ПРАВО ЗАПОСЛЕНОГ НА МИРОВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА ЗБОГ ИМЕНОВАЊА ЗА ДИРЕКТОРА ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА ОД СТРАНЕ ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Закон о раду

члан 79

Када директор јавног предузећа заснива радни однос на одређено време испуњени су услови из члана 79. став 1. тачка 4) Закона о раду, односно у конкретном случају запослени има право на мировање радног односа због привременог одсуства са рада ради обављања јавне функције

„У члану 79. став 1. тачка 4) Закона о раду ("Сл. гласник РС", бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013 и 75/2014 - даље: Закон) прописано је да запосленом мирују права и обавезе које се стичу на раду и по основу рада, осим права и обавеза за које је законом, општим актом, односно уговором о раду другачије одређеном ако одсуствује због избора односно именовања на функцију у државном органу, синдикату, политичкој организацији или другу јавну функцију чије вршење захтева да запослени привремено престане да ради код послодавца.

Законом није утврђено шта се сматра функцијом у државном органу, синдикату, политичкој организацији или другом јавном функцијом.

Према члану 22. став 3. Закона о јавним предузећима ("Сл. гласник РС", бр. 119/2012, 116/2013 - аутентично тумачење и 44/2014 - др. закон) директор јавног предузећа је јавни функционер у смислу закона којим се регулише област вршења јавних функција.

Имајући у виду наведени члан 22. став 3. Закона о јавним предузећима као и да је у члану 33. став 3. тог закона прописано да директор заснива радни однос на одређено време, те су испуњени услови из члана 79. став. 1. тачка 4) Закона, односно да у конкретном случају запослени има право на мировање радног односа због привременог одсуства са рада ради обављања јавне функције.”

(Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, бр. 011-00-1022/2014-02 од 20.1.2015. године)

Нерадни дани у 2021. години

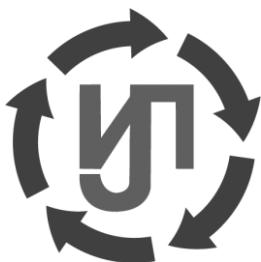
1. и 2. јануар 2021. (петак и субота) - Нова година • **7. јануар 2021.** (четвртак) - Православни Божић - нерадни дан за све • **15. и 16. фебруар 2021.** (понедељак и уторак) - Дан државности Србије • **2. до 5. април 2021.** - Католички Ускрс - нерадни дани само за припаднике католичке вероисповести • **30. април до 3. мај 2021.** - Православни Ускрс - нерадни дани за све • **1, 2. и 4. мај 2021.** (субота, недеља и уторак) - Празник рада • **13. мај 2021.** (четвртак) Први дан Раманзанског бајрама - нерадни дан за припаднике исламске заједнице • **20. јул 2021.** (уторак) Први дан Курбанског бајрама - нерадни дан за припаднике исламске заједнице **16. септембар 2021.** (четвртак) нерадни дан за припаднике јеврејске заједнице • **11. новембар 2021.** (четвртак) - Дан примирја у I светском рату • **25. децембар 2021.** (субота) - Католички Божић - нерадни дан за припаднике католичке вероисповести

ЈАНУАР 2021							ФЕБРУАР 2021							МАРТ 2021							АПРИЛ 2021						
П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н
4	5	6	7	8	9	10	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
11	12	13	14	15	16	17	8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11
18	19	20	21	22	23	24	15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18
25	26	27	28	29	30	31	22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25
МАЈ 2021							ЈУН 2021							ЈУЛ 2021							АВГУСТ 2021						
3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7	8
10	11	12	13	14	15	16	10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20	9	10	11	12	13	14	15
17	18	19	20	21	22	23	17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27	16	17	18	19	20	21	22
24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	31				28	29	30	31				23	24	25	26	27	28	29
СЕПТЕМБАР 2021							ОКТОБАР 2021							НОВЕМБАР 2021							ДЕЦЕМБАР 2021						
6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
13	14	15	16	17	18	19	13	14	15	16	17	18	19	11	12	13	14	15	16	17	15	16	17	18	19	20	21
20	21	22	23	24	25	26	20	21	22	23	24	25	26	25	26	27	28	29	30	31	22	23	24	25	26	27	28
27	28	29	30				25	26	27	28	29	30	31								26	27	28	29	30	31	

Нерадни дани у 2022. години

1. и 2. јануар 2022. (субота, недеља и понедељак) - Нова година • **7. јануар 2022.** (петак) - Православни Божић - нерадни дан за све • **15. и 16. фебруар 2022.** (уторак-среда) - Дан државности Србије • **15. до 17. април 2022.** - Католички Ускрс - нерадни дани само за припаднике католичке вероисповести • **22. до 24. април 2022.** (петак-недеља) Православни Ускрс - нерадни дани за све • **1. до 2. маја 2022.** (недеља до уторка) - Празник рада • **2. мај 2022.** (понедељак) Први дан Раманзанског бајрама - нерадни дан за припаднике исламске заједнице • **9. јул 2022.** (субота) Први дан Курбанског бајрама - нерадни дан за припаднике исламске заједнице • **5. октобар 2022.** (среда) нерадни дан за припаднике јеврејске заједнице • **11. новембар 2022.** (петак) - Дан примирја у I светском рату • **25. децембар 2022.** (недеља) - Католички Божић - нерадни дан само за припаднике католичке вероисповести

ЈАНУАР 2022							ФЕБРУАР 2022							МАРТ 2022							АПРИЛ 2022						
П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н
3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10
10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20	14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17
17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27	21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24
24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	31				28	29	30	31				25	26	27	28	29	30	
МАЈ 2022							ЈУН 2022							ЈУЛ 2022							АВГУСТ 2022						
2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	13	14	15	16	17	18	19	15	16	17	18	19	20	21
16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	20	21	22	23	24	25	26	22	23	24	25	26	27	28
23	24	25	26	27	28	29	27	28	29	30				25	26	27	28	29	30	31	29	30	31				
СЕПТЕМБАР 2022							ОКТОБАР 2022							НОВЕМБАР 2022							ДЕЦЕМБАР 2022						
5	6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7
12	13	14	15	16	17	18	12	13	14	15	16	17	18	14	15	16	17	18	19	20	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23	17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27
26	27	28	29	30			24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	31				26	27	28	29	30	31	

▪▪▪ ДНЕВНИ КОНСАЛТИНГ

✓ Одговори на питања

телефоном и мејлом из правно-економског пословања

› 011/3286 489; 011/30 36 531; 011/30 36 532; 011/26 31 222;
011/2624 434, 011/3286-542 ; ✉ javnapreduzeca@obrazovni.rs

▪▪▪ СПЕЦИЈАЛНИ КОНСАЛТИНГ

✓ Помоћ кориснику од стране саветника Образовног информатора приликом: решавања већих проблема у рачуноводственим евиденцијама, израде нормативних аката, унапређења пословних процеса...

› 011/2624-434 ✉ korisnickiservis@obrazovni.rs

Пратите нас на:
www.infojp.rs

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

Образовни информатор
Цара Лазара 5а, Београд
Правна редакција 011/ 3036-532
Економска редакција 011/ 3036-531
javnapreduzeца@obrazovni.rs
www.infojp.rs